

วท19 123945

ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ มหาสารคาม เขต 2

นางสาวภัทรธิดา เดโชเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัย : นางสาวภัทริศา เดโชเม็ง

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ตีเมืองซ้าย)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เขียมแสง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาทม)

ชื่อเรื่อง : ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัย : นางสาวภัทรธิดา เคโซเม็ง

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษกนก ดวงชาตม

ปีการศึกษา : 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 139 คน และครู 139 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .908 การศึกษาสภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ การเปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าที (t-test Independent) และ ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน 6 ด้าน ประกอบด้วย การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ข้อสรุป 3 แนวทาง คือ 3.1) ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียน โดยเปลี่ยนบทบาทจากครูที่มีแต่บรรยายมาเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ หรืออาจรวมกันเป็นคณะครู เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ 3.2) ควรมีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูได้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3.3) ควรมีส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของครู โดยอาจทำในรูปแบบของโครงการ หรือสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : The Study of Academic Matters Management Performance of Small - sized Schools and Guidelines for Improvement

Author : Miss. Phattharathida DeChomeng

Degree : Master of Education (Education Management)
Rajabhat MahaSarakham University

Advisors : Associate Professor Dr.Somjet Poosri
Assistant Professor Dr.Kritkanok Duangchatom

Year : 2017

ABSTRACT

This research was aimed to explore and compare the opinions on schools' performance management collected from school management members and their teachers in order to find the suitable guidelines to improve the academic matters of small-sized schools in the office of Mahasarakham primary education service area 2. The research consisted of 2 stages; stage 1: Exploration and comparison on the performance management of school's academic matters in small-sized schools of the office of Mahasarakham primary education service area 2. There were 278 participants in the sample group, 139 school directors and 139 teachers, determined sample size using a square of Krejcie and Morgan and multi-stage sampling. The tool was 5 point rating scale questionnaire with IOC : Index of Item – Objective Congruence was between 0.60-1.00, Alpha Coefficient Reliability was .908. Statistic used was t-test Independent. Data analysis was done by using frequency and percentage. Stage 2: Interview sessions with 9 experts and using content analysis in order to find the solution to be used as guidelines to improve the academic matters management performance of small-sized schools in the office of Mahasarakham primary education service area 2.

It was found that : 1) School directors and teachers' general opinions on the management performance were at high level and also showing the same result in all 6 aspects; supervision, curriculum development, learning process development, measurement/ evaluation/ and transferring learning credits, educational research and development, and media/ innovation/ and technology development for education. 2) The difference on school directors and teachers' opinions about the management performance is statistically significant at .05 level. 3) Three

guidelines were introduced 3.1) teachers should change their roles to be advisors/ facilitators or work as a team with other teachers to design learning activities for learner-centered learning. 3.2) teachers should be motivated by using learning process assessment so that they will come up with instructional designs for learner-centered learning. 3.3) set up projects or making networks with government and private universities to promote teacher's education research which leads to education quality development.

Keyword : Academic matters management of small-sized schools

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยความกรุณาเมตตาจิต ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยตลอดมาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้การวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษาทุกท่านที่อบรม ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย จนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายสังคม วีระพันธุ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนและคณะครู โรงเรียนบ้านคำบง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยศึกษาดูงานพร้อมทั้งให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทุกท่าน ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขอขอบคุณ บิดา-มารดา และญาติพี่น้องที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดี ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา-มารดา บुरพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนสนับสนุนจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวภัทริศา เดโชเม็ง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย	6
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ	11
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	12
2.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา	12
2.2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก	27
2.3 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการ	55
2.4 บริบททั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ...	89
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	98
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	114
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2.....	114

<p>ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2</p>	122
<p>บทที่ 4 ผลการวิจัย</p>	124
<p>4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล</p>	124
<p>4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล</p>	124
<p>บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ</p>	156
<p>5.1 สรุปผลการวิจัย</p>	156
<p>5.2 อภิปรายผล</p>	157
<p>5.3 ข้อเสนอแนะ</p>	164
<p>บรรณานุกรม</p>	166
<p>ภาคผนวก</p>	176
<p>ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	177
<p>ภาคผนวก ข ผลการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย</p>	180
<p>ภาคผนวก ค เครื่องมือการวิจัย</p>	185
<p>ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์</p>	195
<p>ภาคผนวก จ ภาพประกอบการวิจัย</p>	211
<p>การเผยแพร่ผลงานวิจัย</p>	217
<p>ประวัติผู้วิจัย</p>	218

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	70
2.2 นิยามเชิงปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	87
2.3 แสดงพื้นที่ของเขตบริการแยกราชอำเภอและระยะทางห่างจากตัวจังหวัด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2	90
2.4 แสดงสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	91
2.5 แสดงจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	92
2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้น ป.6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างปีการศึกษา 2556 และ ปีการศึกษา 2557	93
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	116
4.1 สรุปผลการศึกษารายข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	128
4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	131
4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1	132
4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	133
4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการพัฒนา หลักสูตร	134
4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการนิเทศ การศึกษา	135

ตารางที่	หน้า
4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	136
4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	137
4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	138
4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวม	139
4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้าน การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	140
4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	141
4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้าน การนิเทศการศึกษา	143
4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	144
4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้าน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	146
4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	147

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
2.1 กระบวนการบริหาร 4 ประการ	17
2.2 ขอบข่ายผลกระทบกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	50
2.3 โครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.....	94
จ.1 การเข้าเยี่ยมโรงเรียนบ้านคำบง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	213
จ.2 การทดลองทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำบง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	214
จ.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนโรงเรียนคำบง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	215
จ.4 การเข้าเยี่ยมโรงเรียนบ้านคำบง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร	216

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลให้สถานการณ์โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นปัจจัยท้าทายและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ ที่จำเป็นต้องมุ่งไปสู่ความสมดุลและยั่งยืนในอนาคต มีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับทุนทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้บนพื้นฐานการสร้างนวัตกรรม บุคลากรและแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในการปรับตัว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน, 2550, น. 1) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ และมีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพของประชากรในประเทศจะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษาจึงเป็นเทคนิคหรือเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เจตคติ และวัฒนธรรมในสังคมทุกระดับ ซึ่งวัฒนธรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทุกอย่างด้านการศึกษาได้ถูกดำเนินการ โดยสถาบันและองค์กรต่าง ๆ โดยแนวทางและยุทธวิธีที่แตกต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าบรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร และช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดจากการบริหาร การศึกษาซึ่งเป็นการพยายามที่จะจัดดำเนินการ งานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษา หลักสูตร ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตำราเรียนและอาคารสถานที่ ตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีผลผลิต คือ นักเรียน นักศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด (สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ, 2551, น. 1) ดังพระบรมราโชวาทของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2520 ความตอนหนึ่งว่า “...การให้การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะเป็นการหล่อหลอมวางรูปแบบให้แก่ทุกคนทั้งความรู้ ความสามารถ ทั้งทางจิตวิญญาณ...” ทั้งนี้พระบรมราโชวาทดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าพระองค์ท่านทรงเห็นความสำคัญ

ของการจัดการศึกษาที่จะเป็นเครื่องมือในการสร้างประชาชนให้มีความรู้ ความสามารถและมีจิตใจที่ดีงาม เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ (อ้างถึงในศิริกุล นามศิริ, 2552, น. 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การสอน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 7)

ทั้งนี้จากการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น จึงต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายและกิจการบริหาร และจัดการสถานศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 33-34) และการบริหาร งานวิชาการก็ถือว่าเป็นงานที่สำคัญ ซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาที่จะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์, 2544, น. 32) และนอกจากนี้งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ

โดยดูที่ผลผลิตการศึกษา คือ ตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แตกต่างจากงานอื่น ๆ

ในโรงเรียนที่ถือเป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญอันเป็นค้ำรอง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงควรให้ความสนใจและทุ่มเทให้การบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย สอดคล้องกับรุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545, น. 27) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป ดังที่ดำริ บุญชู (2546, น. 16) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งจุดหมายอันเดียวกัน คือ นักเรียนมีคุณภาพงานวิชาการ เป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษา คือ เด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด คือ มีผลสำเร็จทางการเรียนสูงหรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่มีภารกิจหลักก็คือ การให้โอกาสกับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้เรียนรู้ตามวัยอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การจัดการศึกษาด้อยรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา นั้น การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกเหมือนอย่างปัจจุบัน ดังนั้นหากมีประชากรอยู่ที่ใด รัฐก็จำเป็นต้องไปตั้งโรงเรียนเพื่อบริการผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเหล่านั้น แต่ปัจจุบันนี้การคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปจากเดิมมาก กล่าวคือ อัตราการเกิดของเด็กไทยมีการชะลอตัวลง ดังนั้น จึงทำให้ตัวป้อนของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ ส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กรวมทั้งสิ้น 14,816 โรงจากโรงเรียนทั้งหมด 31,116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.62 รับผิดชอบนักเรียนร้อยละ 13.41 ของนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 12 นอกจากนี้จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเด็กนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องมาจากตัวป้อน ประกอบกับการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมี

จำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัดและโรงเรียนก็มีภาระงานอื่น ๆ จำนวนมาก ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์ของ ศักดิ์ไทย บวรกิจ และวาโร เฟิงสวัสดิ์ (2553 ; อ้างถึงใน วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554, น. 18) จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาหลายปัญหาในทุกด้าน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ โรงเรียนมีทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่จำกัดและไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนางานทุกด้าน โดยเฉพาะงานวิชาการที่เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันปัญหาที่สำคัญในด้านคุณภาพของผู้เรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ปัญหาด้านการอ่านออกและเขียนได้ การวิเคราะห์และคำนวณ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีภารกิจเร่งด่วนในการพัฒนาด้านวิชาการ ทั้งด้านคุณภาพของโรงเรียนและด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยด้านคุณภาพของโรงเรียนในสังกัด ต้องมีการดำเนินการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งด้านงานวิชาการ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีข้อจำกัดหลายประการให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและประสิทธิภาพควบคู่กัน ไป กล่าวคือ ต้องส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง ได้ เกณฑ์มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 นั้น พบว่า ยังประสบปัญหาด้านงานวิชาการ เนื่อง จากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน รวมถึงปัญหาของโรงเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดทำหลักสูตร รวมถึงการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร บุคลากรขาดการรับทราบนิเทศ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2, 2557, น. 16-17)

ในปีการศึกษา 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 225 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 146 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.09 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 76 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.66 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.83 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.42 จากผลการทดสอบระดับชาติ (Ordinary National Test : O-NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของ 5 กลุ่มวิชาหลัก คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาต่างประเทศ และวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่

ในระดับต่ำและค่าคะแนนเฉลี่ยลดทุกกลุ่มวิชา โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของผลทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของปีการศึกษา 2556 และปีการศึกษา 2557 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาภาษาไทยปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 55.60 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 42.56 ผลต่างลดลง -14.04 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 61.45 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 32.06 ผลต่างลดลง -29.39 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 45.66 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 35.23 ผลต่างลดลง-10.43 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ ปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 45.46 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 32.27 ผลต่างลดลง -13.19 ค่าคะแนนเฉลี่ยกลุ่มวิชาสังคมศึกษาฯ ปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 57.79 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 41.72 ผลต่างลดลง -16.07 และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มวิชา ปีการศึกษา 2556 เท่ากับ 50.20 ปีการศึกษา 2557 เท่ากับ 36.77 ผลต่างลดลง -16.62 จากภาพรวมการประเมินผลด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในด้านวิชาการยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้มีความเข้มแข็งด้านงานวิชาการและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและประสิทธิภาพควบคู่กันไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2558, น. 8-9)

จากประเด็นความสำคัญปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาเพราะยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา และทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้ว สถานการณ์ยิ่งน่าเป็นห่วงมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่นเนื่องจากมีทรัพยากรทั้งบุคคล ทรัพยากรอื่น ๆ น้อยที่สุดและขาดแคลนในทุกด้าน จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการศึกษาสภาพการดำเนินงานหรือปัญหาและแนวทางการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงมีความสนใจศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยมีความคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อมูลสารสนเทศ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นจากการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอยู่ในระดับใด

1.2.2 การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความแตกต่างกันหรือไม่

1.2.3 แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 966 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน และ 2) ครู จำนวน 820 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 2) ครู จำนวน 139 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) และการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

1.5.1.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน 2) ครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน และ 3) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สถานภาพตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู

1.5.2.2 ตัวแปรตาม คือ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.5.3 ระยะเวลาการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยไว้ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2560

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2560

1.5.4 สถานที่ในการดำเนินการวิจัย

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ โดยการสังเคราะห์แนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น. 36) ; กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 9-16) ; รุจิรี ภูสาระและจันทรานี สงวนนาม (2545, น. 59-60) ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 3-4) ; กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-37) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 15-51) และ Hencley (1973, pp. 163-164) ประกอบด้วย ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.1 ดังนี้

การศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับครู ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ การศึกษา หรือการเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วย เพื่อให้การพัฒนานักเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการของการตัดสินใจหลายขั้นตอน เพื่อหาทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม หรือเป็นที่รวบรวมของทางเลือกที่เหมาะสมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้

3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร โดยเน้นปรับปรุงหรือสร้างให้ดีขึ้นกว่าเดิมในการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง กระบวนการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการดำเนินการเป็นระบบตามกระบวนการ วิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การนำข้อมูล จากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่า มีอุปสรรคจากการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใด เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับ การจัดการเรียนรู้ครั้งต่อ ๆ ไป หรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนในการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่เป็น โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สอนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2559

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 หมายถึง หน่วย งานทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เมื่อ วันที่ 6 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546 ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล และติดตามการจัดการ ศึกษาครอบคลุม พื้นที่ อำเภอนาเชือก อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอบึงสามพัน อำเภอนาคู และอำเภอยางสีสุราชของ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารวิชาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 ได้ทราบข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการบริหารงานวิชา การของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ซึ่งถือเป็นข้อมูล สารสนเทศที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดเป็นแผนในการ พัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.2 สถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในด้านวิชาการ ที่จะเป็นการ ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น และผู้เรียนมีการพัฒนาได้ตามมาตรฐาน การศึกษา

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังนี้

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก
3. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการ
4. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

ในการวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยทั่วไป และเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

2.1.1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหารองค์การหรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงานในวงการศึกษาก็การบริหารงานในสถานศึกษานั้น มิได้มุ่งหวังผลกำไรหรือขาดทุนจึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่

ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของ การบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิต ของมนุษย์ในสังคม (เมย์ อำนวยพันธ์วิไล, 2556, น. 7)

นอกจากนี้ยังมีนักบริหาร นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ดังนี้

Koontz and Wehrich (1990, p. 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า หมายถึง กระบวนการออกแบบและการดำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงาน กลุ่มบุคคล ที่จะร่วมมือกันทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดพื้นฐานที่ต้องการพอขยายความได้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารทำตัวเป็นผู้จัดการใน การวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การควบคุมดูแล 2) การจัดการทุกชนิดในองค์กร 3) ผู้จัดการนั้นจะต้องบริหารทุกระดับชั้น 4) ผู้จัดการทุกคนต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พยายามสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้สูงกว่ามาตรฐาน 5) การจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Holt (1993, p. 3) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การเป็นผู้นำและการควบคุม

Wagner and Hollenbeck (1995, p. 74) ให้ความหมายของการบริหารจัดการ การว่าเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์กร การดำเนินงานและการควบคุมเพื่อ ความสำเร็จตามเป้าหมาย

Chapman (1995, p. 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไป ข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะแนว (Guiding) และการกระตุ้น (Motivate) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)

สมพงษ์ เกษมสิน (2542, น. 21) กล่าวว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะ นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

จุมพล สวัสดิ์ดิยากร (2542, น. 10) กล่าวว่า การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกัน

พนัส หันนาคินทร์ (2542, น. 10) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีจัดการดำเนินงาน ของสถาบันหรือหน่วยงานนั้น ๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545, น. 11) กล่าวว่า การบริหาร เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหาร และสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากรและ เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545, น. 12) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่มีการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ซึ่งจะทำงานดำเนินไปได้ อย่างเรียบร้อยและกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเสมอ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545, น. 3) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

สมาน อัสวภูมิ (2545, น. 52) กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอนและการเรียน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่มีใช้ดำเนินการเอง ดังนั้นบุคลากรทุกคนที่อยู่ในระบบของโรงเรียนต้องร่วมมือกันเพื่อการบรรลุจุดประสงค์ กิจกรรมการบริหารต่าง ๆ ต้องออกแบบให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, น. 34-35) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting thing done through other people) นักบริหารมีหน้าที่วางแผน จัดองค์การ อำนวยความสะดวก และควบคุมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปตามทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการกำหนดตำแหน่งสายบังคับบัญชาในองค์กร ว่ามีตำแหน่งอะไรบ้าง แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่เช่นไร ใครสั่งการใครเป็นต้น 3) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) หมายถึง การสรรหาบุคลากรมาบรรจุ แต่งตั้งในตำแหน่งที่กำหนดไว้ ตามหลักแห่งการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน 4) การอำนวยความสะดวก (Directing) หมายถึง การกำกับสั่งการและมอบหมายให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 5) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การติดตามดูว่าแต่ละฝ่ายปฏิบัติ งานไปถึงไหนมี

ปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นที่ใดและสำคัญคือการป้องกันไม่ให้อพยพหนีหน้าที ละทิ้งหน้าที่หรือ ทุจริตต่อหน้าที่

ประกาศพรณ รักษเสียง (2556, น. 25) ให้ความหมาย การบริหาร (Administration) ว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างทีบุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า โดยหน้าที่หลักของผู้บริหารก็คือการประสานงานให้บุคคลต่าง ๆ ปฏิบัติไปด้วยดี และบำรุงรักษาหน่วยงานให้ ดำรงอยู่ อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

จากความหมายของการบริหารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

2.1.1.2 ความสำคัญของการบริหาร

ในการศึกษาความสำคัญของการบริหาร ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษา และนักวิชาการที่กล่าวไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังนี้

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2533, น. 158) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้ 1) ทำให้งานหรือกิจการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีระเบียบโดยไม่ก้าวก่ายกันสามารถเรียงลำดับความสำคัญและความรีบด่วนของงานได้ 2) ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด 3) เป็นการกระจายงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน การบริหารจัดการจะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารได้กระจายงานความรับผิดชอบให้บุคลากรต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล 4) ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีทิศทาง หรือมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพราะการบริหารจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้แน่ชัด เพื่อเป็นเครื่องกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน

สมยศ นาวิการ (2544, น. 18 -19) ได้สรุปถึงความสำคัญของการบริหารเอาไว้ ดังนี้ 1) ช่วยให้งานทำงานขององค์การดำเนินไปอย่างมีทิศทาง 2) ให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ช่วยให้งานทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, น. 29) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหารงานของผู้บริหารจะช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) ช่วยให้การบริหารงานสะดวกรวดเร็ว เพราะจะทำให้มองเห็นความสำคัญของงานช่วยลดปัญหาความซับซ้อนและสามารถมอบหมายงานได้ถูกต้อง 2) ช่วยให้ผู้บริหารนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสังคม 3) ช่วยให้ผู้บริหารได้ขยายงาน มีความเจริญเติบโต และก้าวหน้ามองเห็นปัญหา สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ 4) ช่วยส่งเสริมตัวบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงานการบริหารงานได้งานที่เหมาะสมกับบุคคลจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ 5) ช่วยให้ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์กรทำงานอย่างอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์ 6) ช่วยให้การจัดหมวดหมู่ของงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมและรวดเร็ว 7) ช่วยให้มีผลการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน

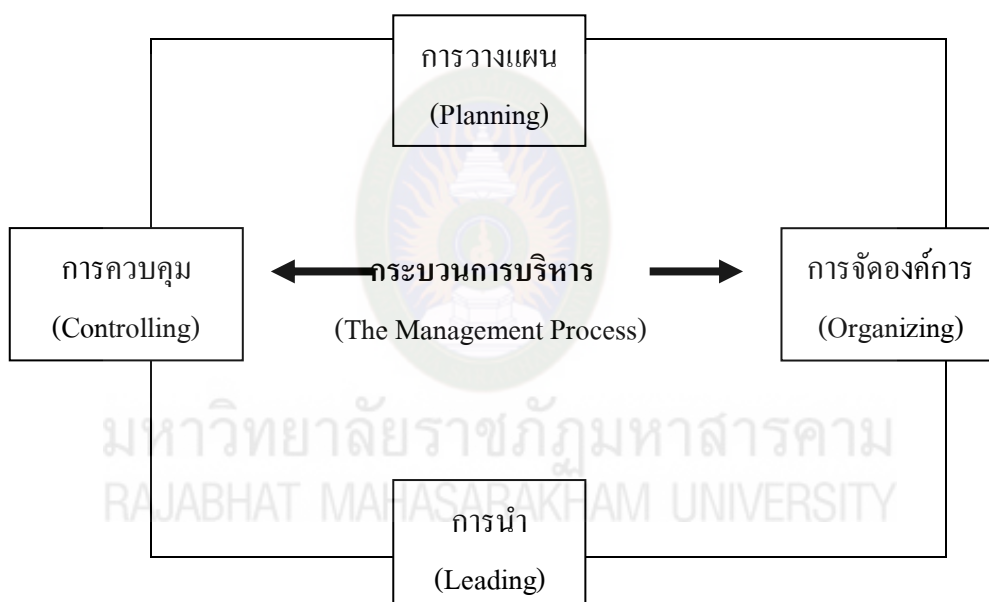
ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556, น. 2) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารไว้ว่า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้บริหารในทุกระดับ มีอิทธิพลต่อองค์การสมัยใหม่ในทุกแง่มุม ผู้บริหารจึงต้องทำความเข้าใจในภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของงานด้านการบริหารทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่ม ต่อสังคมและต่อประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน ผู้บริหารทุกองค์การต่างเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบย่อย 2 ระบบ คือ 1) ระบบงาน คือ ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ 2) ระบบคน คือ มนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ หรือสิ่งของ เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จให้กับองค์การ

ดังนั้นการบริหารจึงเกี่ยวข้องกับการ “บริหารงาน” และ “บริหารคน” อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่จัดการเรื่องระบบงานด้านต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดระบบ การผลิต การให้บริการ หรือการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทุกด้านเป็นไปด้วยดี พร้อม ๆ กันกับการที่ต้องจัดการเรื่องคน หรือบุคลากร ซึ่งจะ เป็นผู้เข้าไปรับมอบหมายและปฏิบัติงานตามหน้าที่ หรือ ตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทุกคนมุ่งมั่นทุ่มเทกำลังความสามารถ ทั้งกายและใจ ให้เกิดผลงานที่ดี และประสานกันกับการทำงานของบุคคลฝ่ายอื่น ๆ อย่างดีด้วย อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารทำหน้าที่จัดให้การทำงานของสองระบบนี้ คือ ระบบงานและระบบคน ให้สามารถประสาน ทำงานร่วมกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของการบริหาร ที่มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังมุ่งเน้นความสำคัญไปที่การบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมาย ด้วยการควบคุม กำกับดูแลทั้งในส่วนของงานและบุคคล เพื่อให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพ จากการปฏิบัติของบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งผลที่ได้จากการบริหารจะส่งผลกระทบต่อทิศทาง นโยบาย และเป้าหมายขององค์กร หรือหน่วยงานที่กำหนดไว้

2.1.1.3 กระบวนการบริหาร

ในการดำเนินงานขององค์กรทั้งในระดับการบริหาร บุคคลหรือทีมงาน ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับภารกิจการบริหาร (Functions of Management) หรือกระบวนการบริหาร (Process of Management) โดยกระบวนการบริหารประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารของบุคคล ต่าง ๆ นั้น จะมากน้อยแตกต่างกันออกไป อาทิ ผู้บริหารระดับสูงมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับ การวางแผนงานขององค์กรและการนำ หัวหน้างานจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลกระบวนการผลิต (ประภาพรรณ รักร้อย, 2556, น. 14-17) ซึ่งเป็นแผนภาพประกอบดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการบริหาร 4 ประการ (Process of Management)

1) การวางแผน (Planning)

การวางแผนทำหน้าที่ทางการบริหาร คือ เป็นการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการกำหนด เป้าหมาย และกิจกรรมที่บุคคล กลุ่ม หน่วยปฏิบัติงาน หรือภาพรวมขององค์กรที่ต้องการให้ เป็นในอนาคต การวางแผนเป็นการระบุเป้าหมายที่เป็นไปได้และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์หรือ แนวทางการปฏิบัติที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

กิจกรรมการวางแผน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การคาดการณ์อนาคต การกำหนดวัตถุประสงค์ การตัดสินใจเลือกประเภทของกิจกรรมที่องค์กรต้องการแข่งขัน เลือกความร่วมมือและยุทธศาสตร์ ทางธุรกิจและกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นที่ทำให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2) การจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การทำหน้าที่ทางการบริหาร คือ ทำการรวบรวมและประสานบุคคล การเงิน การงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สารสนเทศ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กิจกรรมการจัดองค์การประกอบด้วย การดึงดูดบุคคลเข้าอยู่กับองค์กร การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดกลุ่มงานในแต่ละหน่วย การควบคุมและ จัดสรรทรัพยากร สารสนเทศและสร้างเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลและทรัพยากรต่าง ๆ สามารถ ผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อทำงานให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด

3) การนำ (Leading)

การนำทำหน้าที่ทางการบริหาร คือ เป็นความพยายามของผู้บริหารที่จะ กระตุ้นการปฏิบัติงานของบุคคลให้สูงขึ้น การนำเป็นการกระตุ้นบุคคลให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนำเป็นการสั่งการ การจูงใจ และการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร การนำจะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกันทุกวัน ช่วยชี้แนะ และดลบันดาลใจบุคคลให้ทำงาน จนบรรลุเป้าหมายของกลุ่มและองค์กร การนำเกิดขึ้นในทีมงาน ในแผนกและในฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะในองค์กรขนาดใหญ่

4) การควบคุม (Controlling)

การควบคุมทำหน้าที่ทางการบริหาร คือ ทำการติดตามความก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลง สิ่งที่เป็น การวางแผน การจัดองค์การ และการนำไม่ได้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินงานของ องค์กรจะประสบผลสำเร็จ ภารกิจสุดท้ายของการบริหาร คือ การควบคุม ซึ่งเป็นการติดตาม ความก้าวหน้า (Monitors Progress) และดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น การติดตาม เป็นมิติที่สำคัญของการควบคุม

2.1.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) และนักบริหารการศึกษาถือว่าเป็นผู้มีวิชาชีพชั้นสูง (Professionals) เพราะเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมและเรียนมาโดยตรง เป็นผู้มีจรรยาบรรณและมีในการประกอบวิชาชีพของตน ดังนั้นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่โตเต็มที่แล้วและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก มีการพัฒนาพื้นฐานทางทฤษฎีที่มั่นคง เป็นองค์ความรู้ที่มีการรวบรวมและทดสอบแล้ว

ว่าเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ การบริหารการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ต้นคริสต์ศักราช 1900 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และปัจจุบันศาสตร์สาขาบริหารศึกษามีทฤษฎีต่าง ๆ สำหรับการอธิบายและการทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ (พรชัย เจดามาน, 2556, น. 1)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในส่วนของแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาที่มีนักการศึกษา นักวิชาการ และหน่วยงานได้กล่าวไว้ ดังนี้

2.1.2.1 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษาผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการที่กล่าวไว้ ดังนี้

Campbell และคณะ (1983 ; อ้างถึงใน พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556, น. 10) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมายและกฎของโรงเรียน เพื่อเป็นกรอบแนวทาง การดำเนินงาน 2) กำหนดกลยุทธ์ และมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน 3) จัดตั้งและประสานงานในองค์กรเพื่อการนโยบายนโยบาย แผนงาน โครงการ ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ที่ทำให้บุคลากรเข้าใจระบบงาน 4) จัดหาแหล่งสนับสนุนทรัพยากร รวมถึงการบริหารทรัพยากรและงบประมาณให้เพียงพอและประสบผลสำเร็จ 5) สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และสร้างการยอมรับในการบริหารจัดการ 6) บริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า

Kimbrough and Nunnery (1988 ; อ้างถึงใน พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556, น. 10) ได้กล่าวถึงงานการบริหารการศึกษาว่า ประกอบด้วย 1) การจัดโครงสร้างและองค์กร 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การบริหารกิจการนักเรียน 4) การเป็นผู้นำในชุมชนของโรงเรียน 5) การบริหารงานบุคคล 6) การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งปลูกสร้าง 7) การบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน 8) การจัดหาบุคลากรและการเงิน

Smith et al. (1980 ; อ้างถึงใน พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556, น. 10) ได้จำแนกงานการบริหารสถานศึกษาว่า ประกอบด้วย 1) งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล 2) งานกิจการนักเรียน 3) งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 4) งานการเงิน 5) งานธุรการทั่วไป

Sergiovanni et al. (1992, pp. 128-129) ได้กล่าวถึงภารกิจทางการบริหารการศึกษาไว้ว่า ประกอบด้วย 1) งานด้านการสอนและปรับปรุงหลักสูตร 2) งานด้านกิจการนักเรียน 3) งานด้านการเป็นผู้นำของชุมชน 4) การบริหารงานบุคคล 5) งานบริหารอาคารสถานที่ 6) งาน

ด้านการคมนาคมและขนส่งนักเรียน 7) งานด้านโครงสร้างและองค์การ 8) งานด้านธุรการและการเงิน

ขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติถึงงานการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย งานวิชาการ งานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า งานบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 1) งานวิชาการ ได้แก่ งานด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผลและมาตรฐานการศึกษา 2) งานด้านบุคคล 3) งานด้านการเงินและงบประมาณ และ 4) งานด้านบริหารงานทั่วไป ได้แก่ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน งานจัดโครงสร้างองค์การ งานการคมนาคมและขนส่งนักเรียน งานด้านกิจการนักเรียน (พิณสุดา สิริธรรังศรี, 2556, น. 11)

จากแนวคิดการบริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาจะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและขอบข่ายภารกิจทางการบริหารการศึกษาที่จะต้องดำเนินงาน โดยมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และกฎของโรงเรียน เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.1.2.2 ความสำคัญและความหมายของการบริหารการศึกษา

ในการศึกษาความสำคัญและความหมายของการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการที่กล่าวไว้ ดังนี้

Good (1973, p. 145) กล่าวถึงความหมายการบริหารการศึกษาไว้ 2 ประการ ดังนี้ 1) การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำ การควบคุม การจัดการเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน ร่วมกับการบริหารงานธุรการ โดยมุ่งไปสู่งานของโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษา 2) การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำ การควบคุมและจัดกระบวนการทั้งหมดของโรงเรียน เช่น การบริหารบุคคลที่เป็นครูและนักเรียน การวางแผนการเรียนการสอน การวางแผนกิจกรรมตามหลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์ การแนะแนว เป็นต้น

Campbell et al. (1986, p. 22) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อให้การศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

ภาวีกา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไควณะบุตร (2542, น. 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายๆคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความฉลาด เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการ

ควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544, น. 38) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว้ว่า คือ การทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดที่ถูกต้องจากครู ภายใต้ค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการโดยรัฐ โดยนักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด และได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษ่อีกนัยหนึ่งว่า หมายถึง การใช้ อิทธิพล (Influencing) ต่อคนอีกกลุ่มหนึ่ง นั่นคือ นักเรียน เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามสู่ วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนที่สอง ซึ่งได้แก่ ครู ในฐานะตัวแทน (Agent) ดำเนินการ เพื่อให้วัตถุประสงค์บรรลุผล

ธีระ รุญเจริญ (2553, น. 31) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานด้วยกระบวนการที่หลายคน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุกด้านจนบรรลุ ตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม ให้ดำรงชีวิตใน สังคม เป็นไปด้วยความสงบสุข

ประภาพรธรรม รักเลี้ยง (2556, น. 25) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผนการจัดองค์การ การนำ และการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคคลและสังคม มีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากความสำคัญและความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุมและจัดกระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและทรัพยากรในการดำเนินงานด้านการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา ทุก ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วให้มีความเจริญงอกงามขึ้น ได้รับการพัฒนาขึ้น เกิดการ เปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีขึ้น

2.1.2.3 หลักการบริหารการศึกษา

ในการศึกษาหลักการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและ นักวิชาการที่กล่าวไว้ ดังนี้

เสนาะ ดิยาวี (2544, น. 24) ได้กล่าวถึงหน้าที่ในการบริหารว่า หน้าที่ทาง การบริหาร (Management Function) หรือกระบวนการบริหาร (Management Process) เป็นสิ่งที่ระบุ ให้ว่ากรอบของงานบริหารมีอะไรหรือผู้บริหารต้องทำหน้าที่อะไรในการบริหาร เพราะมีขั้นตอนที่

เป็นเหตุเป็นผลและเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลังของการบริหารงาน แบ่งเป็น 4 ชั้น คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ถวิล มาตรการเยี่ยม (2545, น. 33) กล่าวว่า นักบริหารต้องสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ให้เกิดพลังในการที่จะเอาชนะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และภารกิจที่ซับซ้อนนั้นได้ด้วยศักยภาพที่สูงสุด เกิดภาพการทำงานในลักษณะที่เป็นการรวมพลังของทุกคนในองค์กรซึ่งได้แก่ พลังความคิดที่ทุกคนได้ร่วมคิด สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เกิดพันธกิจและร่วมกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างพันธะสัญญาผูกพัน (Commitment) ให้เกิดขึ้นกับทุกคนในองค์กร ทำให้เกิดพลังในการจัดการกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สามารถพัฒนาศักยภาพให้กับคนในองค์กรได้อย่างเท่าเทียมกันและการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่นั้น มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน (Result Based Management) ที่มีทั้งผลิตผลและผลสัมฤทธิ์ ที่สามารถวัดและจับต้องได้ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ของงานจะเกิดขึ้นได้ จึงต้องอาศัยแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้ 1) การยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (Site-Based Making) หรือ (School Based-Decision Making) ที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองได้ โดยยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการผลิต (Profit Center) โดยผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพมีมาตรฐานขั้นสูง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สามารถดำรงตนในสังคมที่มีการแข่งขันสูง และสามารถร่วมมือใน โลกนานาชาติได้ 3) การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) เพราะการศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนในสังคมที่จะต้องร่วมกันพัฒนา ไม่ใช่เป็นความรับผิดชอบของผู้ใดผู้หนึ่ง 4) การกระจายอำนาจ โดยคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่อยู่ใกล้เด็ก ได้แก่ โรงเรียน ผู้บริหาร ครูและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่เชื่อว่าผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการศึกษาหรือผู้ใกล้ชิดเด็ก สามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนผู้สอน และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

สุปรีชา กมลาศน์ (2545, น. 2) อธิบายว่า แนวคิดหลักการบริหารได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบโดย Henri Fayol นักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร 5 ประการ คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การบังคับบัญชา 4) การประสานงาน และ 5) การควบคุม ต่อมาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎี Luther Gulick ศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกัน ที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโยล กำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกกันว่า POSDCORB : Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ)

Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)

ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556, น. 17) กล่าวถึงหลักการที่สำคัญของการบริหาร ควรประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) 2) ประสิทธิผล (Effectiveness) 3) การประหยัด (Economy) 4) ความเป็นธรรม (Equity) 5) การครอบคลุม (Coverage) 6) ความซื่อสัตย์และมีเกียรติ (Honest and Honor) 7) ความรับผิดชอบ (Accountability) และ 8) การมีส่วนร่วม (Participation)

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวคิดส่วนใหญ่ของหลักการบริหารจะมุ่งการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดภาพการทำงานในลักษณะที่เป็นการรวมพลังของทุกคนในองค์กร ซึ่งได้แก่ พลังความคิดที่ทุกคนได้ร่วมคิด สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เกิดพันธกิจ และร่วมกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะสร้างพันธะสัญญาผูกพัน (Commitment) ให้เกิดขึ้นกับทุกคนในองค์กร ทำให้เกิดพลังในการจัดการกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในงานหลัก 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการที่กล่าวไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.3.1 วิวัฒนาการของทฤษฎี

การศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีทางการบริหาร จะช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่มีมาก่อนหน้า อันจะช่วยให้เข้าใจ สิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันได้กระจ่างขึ้น สามารถจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้ในอนาคตได้อย่างเหมาะสม หากศึกษาย้อนหลังไปหลายพันปี ก่อนอาจจะพบร่องรอยการบริหารจาก ผลงานที่ปรากฏให้เห็นได้จากสิ่งต่าง ๆ เช่น การสร้างปิรามิด หรือระบบชลประทานของชาวอียิปต์ โบราณ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การบริหารในนิยามที่เป็นทฤษฎีหรือหลักการเช่นในปัจจุบัน เพิ่งเกิด ขึ้นมาเมื่อไม่นานนี้เอง นับตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ในต้นศตวรรษที่ 18 ซึ่งมีโรงงานเกิดขึ้นมากมาย มีความจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการ เพื่อประสานความพยายามของคนงานที่มีเป็น จำนวนมากให้สามารถผลิตสินค้าหรือให้บริการได้ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวอาจยังเป็นยุคของ “นักบุกเบิกรุ่นแรก” (Preclassical Contributors) ก่อน ที่จะมีวิวัฒนาการสู่ยุคที่สนะดั้งเดิม (Classical Viewpoint) ยุคทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Viewpoint) ยุคทฤษฎีเชิงปริมาณ (Quantitative Viewpoint) และยุคที่สนะร่วมสมัย (Contemporary Viewpoint) ตามลำดับ (อำนาจ พลรักษา, 2556, น. 10-16) 1) ทฤษฎีการบริหาร

ทัศนคติดั้งเดิม (Classical Viewpoint) การพัฒนาศาสตร์ทางการบริหารของ Henry Towne ทำให้มีผู้ให้ความสนใจเริ่มมีการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะทฤษฎีทางการบริหารกันอย่างจริงจังมากขึ้น เช่น ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีจัดการเชิงบริหาร และทฤษฎีการบริหารแบบราชการ เป็นต้น แต่เนื่องจากทฤษฎี เหล่านี้ เกิดขึ้นในระยะเริ่มแรก จึงนิยมเรียกกันว่า “ทัศนคติดั้งเดิม” (Classical Viewpoint) 2) ทฤษฎีการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) เกิดขึ้นในช่วงที่โรงงานอุตสาหกรรม เริ่มมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น วิธีการจัดการแบบเดิม ๆ ไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ โดยเฉพาะปัญหา การทำงานไม่เต็มศักยภาพของพนักงาน มีนักทฤษฎีที่สำคัญคือ Frederick W. Taylor, Frank and; Lilliann ; and Henry Gantt Frederick W. Taylor ถือกันว่าเป็นบิดาแห่งการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (บางตำราเรียกการบริหารแบบมีหลักเกณฑ์) เขาเชื่อว่าปัญหาคนงานทำงานไม่เต็มศักยภาพนั้น สามารถแก้ไขได้ด้วยการออกแบบงานและการจัดสิ่งจูงใจเสียใหม่ กรณีการออกแบบงานนั้น เขาเสนอหลักการ 4 ประการ คือ (Massies and Douglas, 1981, pp. 220-222) 2.1) ให้ใช้วิธีการเชิงคณิตศาสตร์ กำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เพื่อทดแทนวิธีการที่ คนงานทำกันมาแบบลองผิดลองถูก 2.2) ให้มีการวางแผนเพื่อทดแทนการปล่อยให้คนงานเลือกวิธีการของตนเอง 2.3) ให้คัดเลือกคนงานที่มีความสามารถ แล้วให้การฝึกอบรม และพัฒนาให้มีการทำงาน ร่วมกัน 2.4) ใช้หลักการแบ่งงานกันทำ ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคนงาน เพื่อให้แต่ละ ฝ่ายทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมที่สุด หัวใจสำคัญของหลักการดังกล่าวคือ การกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One best way) จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่า “Time and Motion study” ด้วยการวิเคราะห์สายพานการทำงาน แยกแยะงานออกเป็นส่วน ๆ ตัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก แล้วกำหนดวิธีการ ทำงานที่จะช่วยลดเวลา ค่าใช้จ่ายและแรงงานในการผลิตลง แต่ให้ได้ผลผลิตตามที่มาตรฐานกำหนด กรณีการจัดระบบสิ่งจูงใจ Taylor เชื่อว่า เงินเป็นปัจจัยจูงใจที่สำคัญ คนงานที่ทำงานเกินมาตรฐาน ที่กำหนด จะได้รับค่าตอบแทนพิเศษเพิ่มจากค่าจ้างปกติ ตามจำนวนผลงานที่ทำได้เพิ่มขึ้นนั้น สำหรับหลักการของ Taylor มีผู้นำไปใช้กันมาก แต่มีข้อวิจารณ์กันว่า Taylor ให้ความสำคัญกับสิ่งจูงใจที่เป็นตัวเงิน เพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและด้านกายภาพ มากกว่าทางด้านสังคม และไม่คำนึงถึงความเครียด อันเกิดจากความต้อการด้านสังคม ไม่ได้รับการตอบสนอง นอกจากนั้น การแบ่งงานทำก็ไม่ได้หมายความว่า จะทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ คนงานมีขวัญกำลังใจดี และองค์การมีสิ่งจูงใจด้านเศรษฐกิจหรือทางกายภาพ (Barnard, 1968) จากที่กล่าวมา Wren (1997) ให้ทัศนคติว่าผลงานของ Barnard คล้ายคลึงกับผลงานของ Max Weber และของ May Parker Follett ขณะเดียวกันก็คล้ายคลึงกับผลการ ศึกษาที่ Hawthorne (Barnard, 1968) ในทัศนะเชิงพฤติกรรม 3) ทฤษฎีการบริหารบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) นักบริหารที่เป็นผู้

เสนอแนวความคิดทางการบริหารนี้ คือ Fred E. Fiedler การเลือกทางออกที่จะไปสู่การแก้ปัญหาทางการบริหารถือว่าไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด There is one best way สถานการณ์ต่างหากที่จะเป็นตัวกำหนดว่าควรจะใช้การบริการบริหารแบบใด หลักการของการบริหารโดยสถานการณ์ มีดังนี้

- 3.1) ถือว่าการบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
- 3.2) ผู้บริหารจะต้องพยายามวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด
- 3.3) เป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิดและระบบเปิด และยอมรับหลักการของทฤษฎีระหว่างทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
- 3.4) เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม
- 3.5) คำเนียงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลัก มากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน โดยใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในการพิจารณาด้วย
- 3.6) เน้นให้ผู้บริหารรู้จักใช้การพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการ และการควบคุมงาน เป็นต้น ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น

4) ทฤษฎีระบบ (System Theory) ระบบในเชิงบริหาร หมายถึง องค์กรประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและมีส่วนกระทบต่อบีปัจจัยระหว่างกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร องค์กรประกอบพื้นฐานของทฤษฎีระบบ ได้แก่ 1) ปัจจัยการนำเข้า Input 2) กระบวนการ Process 3) ผลผลิต Output และ 4) ผลกระทบ Impact วิธีการระบบเป็นวิธีการที่ใช้หลักตรรกศาสตร์วิทยาศาสตร์อย่างมีเหตุผล และมีความสัมพันธ์กันไปตามขั้นตอนช่วยให้กระบวนการทั้งหลายดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสามารถช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ไปด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องและไม่ลำเอียง

5) ทฤษฎีบริหารของ McGreger

- 5.1) ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานที่ว่า
 - 5.1.1) คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
 - 5.1.2) คนไม่ทะเยอทะยานและไม่คิดริเริ่ม ชอบให้คำสั่ง
 - 5.1.3) คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
 - 5.1.4) มักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
 - 5.1.5) คนมักโง่ และหลอกง่าย
- 5.2) ทฤษฎี Y (The Integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานที่ว่า
 - 5.2.1) คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
 - 5.2.2) คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
 - 5.2.3) คนมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
 - 5.2.4) คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด วิธีการบริหารตามแนวคิดนี้ จะเชื่อว่าเป็นการรวบรวมบุคคลและเป้าหมายโครงการเข้าด้วยกัน การจูงใจจึงต้องใจวิธีการจูงใจในระดับสูง
- 5.3) ทฤษฎี Z (Z Theory) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X , Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึง ต้องปรับเป้าหมายขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ

บุคคลในองค์กร ทฤษฎี มืองค์ประกอบ ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 5.3.1) การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ 5.3.2) การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5.3.3) การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 5.3.4) การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 6) ทฤษฎีบริหารแบบราชการ (Bureaucratic Management) การบริหารแบบราชการเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจถึงความจำเป็นของการจัดองค์การอย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่ปล่อยให้เป็นไปตามอำเภอใจของผู้บริหารสถานศึกษาหรือเจ้าของกิจการ ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานจากผลงานของ Max Weber นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ซึ่งมีชีวิตอยู่ช่วงปี 1864-1920 เขาได้เสนอแนวคิด “ระบบราชการเชิงอุดมคติ” (Ideal Bureaucracy) ขึ้น โดยเขาเองก็ตระหนัก และเข้าใจดีว่า หลักการบริหารดังกล่าว เป็นไปได้ยากในโลกแห่งความเป็นจริง และโดยแท้จริงแล้วการ เสนอแนวคิดของเขาไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการบริหาร แต่ใช้เพื่อการศึกษาองค์มากกว่า อย่งไรก็ตาม เมื่อมีการแปลผลงานของเขา เป็นภาษาอังกฤษในปลายทศวรรษที่ 19 นักวิชาการหลายคนก็เห็นว่า แนวคิดของเขาสามารถจะนำไปใช้กับการบริหารองค์การได้ดี จากหลักการสำคัญ 7 ประการ ดังนี้ (Hellriegel and Slocum, 1979, p. 503) 6.1) หลักการมีกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อควบคุมการตัดสินใจ 6.2) หลักความไม่เป็นส่วนตัว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอยู่ภายใต้กฎและ ระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้ปลอดจากการกระทำตามอำเภอใจ 6.3) หลักการแข่งงานกันทำตามถนัดหรือความชำนาญเฉพาะทาง 6.4) หลักการมีโครงสร้างสายบังคับบัญชา 6.5) หลักการความเป็นอาชีพที่มั่นคง 6.6) หลักการมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ โดยมีกฎระเบียบข้อบังคับ รองรับ 6.7) หลักการเป็นเหตุผล ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อบรรลุเป้าหมาย หลักการของ Weber มีข้อวิจารณ์กันว่า แม้จะทำให้องค์การมีประสิทธิภาพสูง แต่ในทางปฏิบัติ อาจเกิดผลในทางลบด้วย เช่น การยึดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ไม่ยืดหยุ่น อาจทำให้งานล่าช้า การหวงอำนาจ ไม่กระจายอำนาจ การตัดสินใจล่าช้า การก้าวไม่ทันกับเทคโนโลยี และค่านิยมที่เปลี่ยนไป นอกจากนั้น การมีสายบังคับบัญชา อาจทำให้เกิดมีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น เพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อเอาใจผู้บริหารสถาน ศึกษามากกว่า กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ การแบ่งงานกันทำตามความถนัดก็อาจก่อให้เกิดการสร้างอาณาจักร (Empire Building) ต่างฝ่ายต่างใหญ่ ทำให้ขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน นอกจากนั้นการมุ่งเน้น กฎระเบียบ ที่เคร่งครัด ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่กล้าริเริ่มสร้างสรรค์ใดๆ แต่จะมีพฤติกรรมการทำงานขาดประสิทธิภาพแต่กลับทำให้งานมีลักษณะเฉพาะเจาะจงเกินไป คนงานขาดความพอใจ เบื่องาน คุณภาพการทำงานต่ำ ขาดงาน และลาออกจากงาน 7) ทฤษฎีการจัดการเชิงบริหาร (Administrative Management) ทฤษฎีการจัดการเชิงบริหาร มีหลักการให้นักบริหารเป็นผู้ประสานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การเข้าด้วยกัน ปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานด้านการวางแผน การจัดการ และการควบคุม มีนักทฤษฎีที่สำคัญ คือ Henry Fayol and Chester I. Barnard

สำหรับ Henry Fayol เป็นนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส เขามีความเชื่อว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถได้รับการฝึกอบรมเพื่อเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จได้ หากเข้าใจหน้าที่พื้นฐานและหลักการบริหารดีพอ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารของเขา คือ (Bartol and Others, 1998, p. 133) 7.1) กำหนดหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับองค์กรที่จะทำให้บรรลุจุดหมาย 7.2) จัดกลุ่มงานเพื่อช่วยผลผลิตและประสิทธิภาพการทำงาน แต่ช่วยลด ค่าใช้จ่ายลง กรณีเกี่ยวกับหน้าที่ (Functions) Fayol เห็นว่า องค์กรควรมีการวางแผน การจัด องค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม กรณีเกี่ยวกับหลักการ (Principles)

ทั้งนี้ Fayol ได้พัฒนา หลักการบริหารขึ้น 14 ประการ ที่เขาเชื่อว่า หากมีการอบรมดีพอจะทำให้ได้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีได้ สำหรับหลักการต่าง ๆ มีดังนี้ 1) หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดหรือการทำงาน 2) หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ในการบังคับบัญชา ควบคุมกับการรับผิดชอบ 3) หลักการเกี่ยวกับมีระเบียบวินัย 4) หลักความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา ผู้ปฏิบัติรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา เพียงคนเดียว 5) หลักความเป็นเอกภาพในทิศทาง ทุกกิจกรรมต้องมุ่งบรรลุจุดหมายขององค์กร 6) หลักผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นรองผลประโยชน์ขององค์กร 7) หลักความยุติธรรมต่อทั้งนายและลูกจ้าง 8) หลักการรวมศูนย์อำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจ แต่ผู้ปฏิบัติควรมีอำนาจอย่างเพียงพอด้วย 9) หลักการมีสายบังคับบัญชาจากบนลงล่าง มีเส้นทางการติดต่อสื่อสารด้วยโดย ปกติแสดงเป็นแผนภาพ 10) หลักความเป็นระเบียบแบบแผน วัสดุอุปกรณ์และผู้ปฏิบัติควรอยู่ในที่เหมาะสม สะดวกต่อการใช้งาน โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ ควรรับผิดชอบงานหรืออยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สม 11) หลักความเสมอภาค เป็นมิตรและมีความยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติ หลักความมั่นคงในการทำงาน 12) หลักความริเริ่มสร้างสรรค์ 13) หลักความสามัคคีหรือความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

หลักการของ Fayol หลายประการถูกนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ก็มีข้อวิจารณ์บางประการ เช่น หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดหรือตามความชำนาญเฉพาะทาง ในกรณีที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ อาจทำให้สายการบังคับบัญชาไม่ชัดเจน เป็นต้น

2.2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ในการวิจัย ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยทั่วไป และเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.2.1 สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

ในการนำเสนอรายละเอียดข้อมูลหรือผลการศึกษา ที่เกี่ยวข้องสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลายปีที่ผ่านมา และนำเสนอในส่วนของผลการศึกษานักวิชาการและนักการศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สัคดีไทย บวรกิจ และวาโร เฟ็งสวัสดิ์, 2553 ; อ้างถึงใน วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554, น. 19) ได้ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบปัญหาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ครูไม่ครบชั้น แต่อัตราครูเกินเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ก.ค.ศ. ทำให้ครูรับภาระหนัก สอนหลายวิชา หลายระดับชั้น ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้น ขาดขวัญกำลังใจ ปัญหาครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ ไม่มีทักษะในการสอน ขาดการพัฒนาบุคลากร รับทราบข่าวสารทางราชการได้ล่าช้า และปัญหาขาดสวัสดิการด้านที่พักอาศัย มีปัญหาการเดินทางไกล ไม่สะดวก มีความกังวลใจกับความก้าวหน้า 2) ด้านอาคารสถานที่/ครุภัณฑ์ ประกอบด้วย ปัญหาอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมานาน ขาดความปลอดภัย ปัญหาอาคารไม่เพียงพอ ขาดห้องปฏิบัติการ สนามกีฬาที่เหมาะสม ปัญหาการขาดโทรศัพท์ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ 3) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัญหาจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน/ชั้นเรียนมีน้อย เนื่องจากประชากรวัยเรียนในชุมชนนั้นมีน้อยหรือไปเรียนในโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีความคุณภาพดีกว่าทำให้ไม่คุ้มค่าหรือเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ ปัญหาการจัดงบประมาณสำหรับจ้างครูผู้สอน เนื่องจากขาดแคลนครู และปัญหาการยุบรวม เลิกล้มโรงเรียน 4) ปัญหาด้านวิชาการ ประกอบด้วย ปัญหาขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสม ปัญหาการขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมทันสมัย ปัญหาครูไม่สามารถสร้างสื่อการสอน ขาดความรู้ด้าน ICT และปัญหาคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนที่ยังมีปัญหา ต้องเร่งพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์และคำนวณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมต่ำกว่าโรงเรียนอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 2) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียนและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนซึ่งในแต่ละด้าน มีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการการศึกษาในอดีต รัฐบาลมุ่งเน้นการจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ที่มีประชากรอาศัยอยู่เพื่อการขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียน แต่ในปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลง ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่าง

ต่อเนื่องดังที่ได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ตอนต้น ดังนั้นจึงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนขนาดเล็กอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกลความเจริญ พื้นที่บนภูเขาสูง บนเกาะ ชายขอบของประเทศ เป็นต้น ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนลักษณะดังกล่าวมีปัญหาในการเดินทางไปเรียน ทั้งโรงเรียนยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการ โรงเรียนซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน ในด้านการเรียนการสอนนั้น พบว่าครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา และเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำนวนหนึ่งต้องปฏิบัติ ทั้งในสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ซึ่งในท้ายที่สุดก็ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย 3) ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมาได้ใช้เกณฑ์การจัดสรรหลาย ๆ เกณฑ์ ซึ่งขนาดโรงเรียนก็เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดสรรเนื่องจากการคำนึงถึงประสิทธิภาพ ในการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ยังมีไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนดังกล่าวมีความยากจน สำหรับตัวป้อนด้านนักเรียนนั้นพบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่ผ่านมานั้น ถึงแม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และหากกล่าวถึงการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยแล้ว เกือบจะกล่าวได้ว่ามีน้อยมาก หรือไม่มีเลยในบางพื้นที่ ชุมชนผู้ปกครอง มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2557, น. 1-2) กล่าวถึงปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องเร่งรัดแก้ไขว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 31,508 โรงเรียน เป็น โรงเรียนระดับประถม 29,054 โรงเรียน ระดับมัธยม 2,361 โรงเรียน โรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์ 50 โรงเรียน และโรงเรียนพิเศษ 43 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนระดับ ประถมมีโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 14,397 โรงเรียน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด และมีนักเรียนน้อยกว่า 60 คน จำนวน 8,992 โรงเรียน มีนักเรียนน้อยกว่า 40 คนจำนวน 2,799 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้มีปัญหาที่สำคัญหลายประการ คือ 1) งบประมาณไม่พอเพียงสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะโรงเรียนจะได้งบประมาณตามจำนวนหัวของนักเรียนเมื่อจำนวนนักเรียนน้อยงบประมาณที่ได้รับก็น้อยตามไปด้วย ทำให้มีปัญหาขาดแคลนทั้งครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น โดยเฉพาะการขาดแคลนหนังสือเรียนและสมุดแบบฝึกหัด 2) จำนวนครูไม่ครบชั้น และไม่ครบสาระวิชาตามหลักสูตร ปัจจุบันครูระดับประถมศึกษาทั้งระบบก็อยู่ในสถานะขาดแคลนอยู่แล้ว ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กจึงได้รับอัตราครูตามสัดส่วนของนักเรียนเท่านั้น โดยมีได้ค้ำจนถึงจำนวนชั้นและจำนวนสาระวิชาที่มีในหลักสูตรแต่อย่างใด ปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีครูไม่ครบชั้นทำให้ครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง และการมีครูไม่ครบสาระวิชาทำให้ครูต้องสอนในวิชาที่ตนเองไม่มีความเชี่ยวชาญ 3) ขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นคอมพิวเตอร์เป็นต้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณและขาดแคลนครูที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว และโรงเรียนบางส่วนอยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ไม่มีไฟฟ้าเข้าถึง 4) ผู้ปกครองเด็กขาดความเอาใจใส่ลูกหลานของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กบางส่วนถูกพ่อแม่ทิ้งให้อยู่กับปู่ย่าหรือกับตายายเพื่อไปทำงานในเมือง เด็กเหล่านี้จึงขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งจากครอบครัวและจากครู

ปัญหาดังกล่าวทั้งหมดทำให้เด็กที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไปโดยปริยาย และเมื่อเติบโตขึ้นมาก็กลายเป็นกำลังคนที่ไม่มีความรู้ของชาติหรือเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือเท่านั้น รัฐบาลที่ผ่านมามพยายามจะแก้ไขโดยการยุบโรงเรียนขนาดเล็กและควมรวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนมากพอที่จะจัดให้มีครูครบชั้น แต่ปรากฏว่าถูกคัดค้านจากผู้ปกครองของเด็กอย่างรุนแรงเพราะเห็นว่าจะทำให้เด็กต้องเดือดร้อนในการเดินทางไปเรียนโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล เรื่องการเดินทางไกลของเด็กนักเรียนนี้ได้มีข้อเสนอที่จะให้รัฐบาลจัดรถรับส่งให้เด็กเพื่อเป็นการแก้ปัญหา แต่ดูเหมือนขณะนี้ นโยบายการยุบโรงเรียนขนาดเล็กจะถูกระงับไว้ก่อน ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่เร่งรัดแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เด็กที่ต้องอยู่ในระบบนี้กลายเป็นเด็กด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพและต้องออกจากระบบการศึกษาในที่สุด อนาคตของเด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือที่อยู่ในกลุ่มคนยากจนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูที่ต้องสอนอยู่ในโรงเรียนเหล่านี้ก็จะกลายเป็นครูที่ขาดขวัญกำลังใจ ท้อแท้และสิ้นหวังที่ตนเองถูกทอดทิ้งให้ต้องทำงานอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนและไร้อนาคตการ

แก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและประโยชน์ของนักเรียนและของครูทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าในการลงทุนพัฒนากำลังคนของชาติในระยะยาว สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (2558, น. 1-2) ได้รายงานเกี่ยวกับปัญหาสำคัญและแนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหานักเรียนออกกลางคัน และการเลิกทำงานหลังจบ การศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับ เปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่า ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล โดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มี จำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มี จำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง 3) ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนประถมที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่จำนวน 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คนเท่านั้น ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้น โรงเรียนดังกล่าว จึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา

2.2.2 การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 4) ภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทั่งวง ศึกษาธิการก็คือ การให้โอกาสกับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้เรียนรู้ตามวัยอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ในอดีตที่ผ่านมา การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกเหมือนอย่างปัจจุบัน ดังนั้นหากมีประชากรอยู่ที่ใด รัฐก็จำเป็นต้องไปตั้งโรงเรียนเพื่อบริการผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเหล่านั้น ปัจจุบันนี้ การคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปจากเดิมมาก กล่าวคือ อัตราการเกิดของเด็กไทยมีการชะลอลง ดังนั้น จึงทำให้ตัวป้อนของโรงเรียนมี

แนวโน้มลดลงตามลำดับ ส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็กรวมทั้งสิ้น 14,816 โรงเรียนจากโรงเรียนทั้งหมด 31,116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.62 รับผิดชอบนักเรียน ร้อยละ 13.41 ของนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 12 จากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่อง คุณภาพของเด็กนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวป้อน ประกอบกับ การบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัด และโรงเรียนมีภาระงานอื่น ๆ จำนวนมาก

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เป็นผลจากการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียน และห้องเรียนมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และเป็นเครือข่ายช่วยเหลือกันทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การเพิ่มอัตรานักเรียนต่อครูสูงขึ้น นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา มีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นหรือบูรณาการ และการจัดการให้นักเรียนจากโรงเรียนใกล้เคียงไปเรียนยังโรงเรียนศูนย์เครือข่าย หรือ โรงเรียนดีศรีตำบลโดยดำเนินการ ดังนี้ 2.1) ส่งเสริมการสอบแบบบูรณาการ 2.2) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.3) อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน เช่น จัดสรรค่าพาหนะนักเรียน จัดทำโครงการจักรยานยืมเรียน จัดหารถบรรทุกเล็กเพื่อรับส่งนักเรียนและครู

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญการแก้ปัญหาโรงเรียนเล็ก โดยมีเจตนารมณ์ที่จะสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำแผนบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กด้วยรูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการให้นักเรียนไปเรียนรวมที่โรงเรียนหลัก ซึ่งจะส่งผลให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นในแต่ละชั้นเรียน ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรและการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ชนบทได้ โดยการสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว ดังนี้ 1) สนับสนุนงบประมาณค่าพาหนะเดินทางไปเรียนของนักเรียนมารวม/เลิกจัดสรรตามระยะทาง ถ้าระยะทางไม่เกิน 3 กิโลเมตร คนละ 10 บาท/วัน ระยะทางระหว่าง 3-10 กิโลเมตร คนละ 15 บาท/วัน ถ้าระยะทางมากกว่า 10 กิโลเมตรขึ้นไป คนละ 20 บาท/วัน 2) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จัดทำโครงการโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับ

ตำบล โดยจัดหารถตู้โดยสารเพื่อรับส่งนักเรียนในแต่ละตำบล และเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามาใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น อาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ รถยนต์ตู้โดยสาร และครุภัณฑ์อื่นๆ ในช่วงที่โรงเรียนไม่ได้ใช้ประโยชน์ เป็นต้น 3) ปรับปรุงกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามนโยบายบริหารจัดการ เช่น ระเบียบการบริหารงานบุคคล ระเบียบบริหารงบประมาณ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามหากต้องการให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้ ๑) 1) นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กต้องชัดเจนและต่อเนื่อง 2) ต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 3) แก้ปัญหาขาดแคลนครูโดยใช้นวัตกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย 4) พัฒนาคณาจารย์ให้มีประสิทธิภาพทั้งการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) ลดภาระงานของบุคลากรในโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในการดำเนินงานตามนโยบายแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก 7) วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) พัฒนาหลักสูตรและสื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 9) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามเกณฑ์ 10) แสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมิได้มีเจตนาจะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กหมดไปจากระบบการจัดการศึกษา เพียงแต่มุ่งหวังให้เกิดการใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลตอบแทนการลงทุนมากที่สุด ในท้องที่ใดจำเป็นต้องมีโรงเรียนขนาดเล็กก็จำเป็นต้องคงไว้ ท้องที่ใดมีความจำเป็นน้อยลงก็ต้องมีการบริหารจัดการด้วยรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึง มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และความต้องการของประชาชน จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้ โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งทำให้เกิดเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า การจัดสรร อัตราค่าจ้างครู งบประมาณ และการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีสภาพปัญหา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 3-5) 1) ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับปรับปรุง ร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้ และร้อยละ 29.99 อยู่ในระดับดี และเมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น 2) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของการคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลงเนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อัตรารัฐครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขาสูง บนเกาะ นักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่นทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง 3) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเต็มความสามารถเพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน 5) ปัญหาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การขาดแคลนครู (ทั้ง ๆ ที่อัตราส่วนครูต่อนักเรียนของทั้งประเทศก็ไม่ต่าง

จากอัตราส่วนของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย) จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกอย่างหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่งมีปัญหาครูย้ายออกบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ จึงส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 1) การศึกษามาช่วยแก้ปัญหาความยากจน ให้เด็กในชนบทยากจนได้รับโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และลดภาระค่าใช้จ่ายผู้ปกครอง 2) มีกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดรถโมบายคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ การหมุนเวียนครูเข้าสอน การพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษด้าน ICT รูปแบบ e-Learning สร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องนวัตกรรมพัฒนาการเรียนการสอนที่ได้ทดลองแล้วเห็นว่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทั่วโลกโดยการใช้อินเทอร์เน็ต การพัฒนาใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ งบประมาณ ตลอดจนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบท เช่น เรียนรวมทั้งโรงเรียน เรียนรวมเป็นช่วงชั้น เรียนรวมบางวิชา เรียนคละชั้น เรียนแบบบูรณาการ เป็นต้น 3) ส่งเสริมสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยช่วยเหลือแบ่งปันในเรื่องทรัพยากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เช่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์เร่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบได้ กำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้แผนนโยบายพัฒนาการศึกษา โดยจัดตั้ง “โรงเรียนดีศรีตำบล” สร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนสร้างวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เช่น เสอเพลอโมเดล เครือข่ายแก่งจันทร์โมเดล สามเกลอโมเดล ไตรภาคี ศูนย์เรียนรวม โรงเรียน บ้านยางน้อย ศูนย์ปัญญาวิทยาคาร CPACC 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ใจประสานโมเดล เครือข่ายเรียนรวม “ภูหลวงพัฒนา” การบริหารจัดการแบบศูนย์โรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็กหุ่นส่วนที่ดีของท้องถิ่นชุมชน เป็นต้น 5) เพิ่มงบประมาณ เงินอุดหนุนรายหัวให้กับนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียน 120 คนลงมา และโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน 300 คนลงมา 6) จัดทำโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทย ภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 6.1) คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก 6.2) สิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนคนไทยทุกคนตามที่

รัฐธรรมนูญกำหนด และ 6.3) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียน จำนวน 16 หัวข้อ 7) ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนแต่ละชั้นในทุกกลุ่มสาระอย่างมีคุณภาพ

2.2.3.1 สภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 8-9) ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า

สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับบริการเป็นโอกาสต่อการพัฒนา คือ ผู้ปกครองพร้อมส่งบุตรหลานให้เรียนในโรงเรียนดีมีคุณภาพ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านสู่โรงเรียนบริเวณชายขอบ หรือโรงเรียนที่ใช้แรงงานจากต่างชาตินานาชาติ ด้านอุปสรรค พบว่า ประชากรวัยเรียนที่เป็นสัญชาติไทยมีแนวโน้มลดลงทุกปี ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและโรงเรียนเอกชนส่งผลให้โรงเรียนในชุมชนมีแนวโน้มปรับขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น

ด้านการเมืองและนโยบาย พบว่า มีโอกาสต่อการพัฒนา คือ นโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีความต่อเนื่อง กำหนดให้มีการควมรวมโรงเรียน มีแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปสรรค พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียน ไม่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก นโยบายและแนวทาง นอกจากนี้ด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่ส่วนใหญ่เหมือนกันทุกโรงเรียน ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานและขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก

ด้านการเงิน พบว่า รัฐบาลจัดสรรเงินให้โรงเรียนบริหารจัดการลักษณะเงินอุดหนุนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถวางแผนการใช้งบประมาณได้ แต่การจัดสรรงบเงินอุดหนุนเป็นรายหัวตามจำนวนนักเรียนส่งผลต่อโรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนงบประมาณสำหรับบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่ต้องใช้ค่าสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้โรงเรียนสามารถประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคน

ด้านอุปสรรค พบว่า เทคโนโลยีมีราคาสูงและปรับเปลี่ยนบ่อย ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีภาระค่าใช้จ่ายสูง

ด้านสังคม วัฒนธรรมและประชากร พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถระดมทรัพยากรและใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่รอบ ๆ โรงเรียนขนาดเล็กเป็นชุมชนเกษตร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร รับจ้าง ฐานะยากจน ส่งผลให้โรงเรียนต้องแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตร

สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า 1) ด้านโครงสร้างของโรงเรียนมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ได้รับการกระจายอำนาจที่บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการและสามารถกำหนดแผนการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านการเงิน และด้านบริหารทั่วไป แต่รูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจุดอ่อนเนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างและกรอบงานไม่เพียงพอจึงไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านผลผลิตและการบริการ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กสามารถให้โอกาสแก่ประชากรวัยเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในทุกชุมชนของประเทศไทยทุกพื้นที่ ทุกสภาพภูมิศาสตร์ แต่มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อน คือ ภาพรวมคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการประเมินของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า ภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ เนื่องจากครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอน หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 3) ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงรวมทั้งรู้จักครอบครัวนักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย อัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำ ประเด็นจุดอ่อน คือ การขาดแคลนครู ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มีความชำนาญในการบริหารจัดการ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารบรรจุใหม่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ ครูย้ายบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจเนื่องจากมีภาระงานที่นอกเหนือการสอนมาก และนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน 4) ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพเนื่องจากได้รับ

จัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเป็นรายหัว การบริหารจัดการส่วนใหญ่จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค รวมถึงไม่สามารถระดมทรัพยากรจากภายนอกได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจน จึงเป็นจุดอ่อน 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่บางส่วนก็ชำรุดไม่สามารถหาทดแทนหรือซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีได้ เนื่องจากงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับไม่เพียงพอ 6) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการตามขอบข่ายงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานบริหารทั่วไปได้ตามที่กำหนด เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร รวมถึงการขาดแคลนข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็กหลายโรงเรียนที่ไม่สามารถนำมาสำหรับการตัดสินใจได้ทันเวลา เนื่องจากไม่มีระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะข้อมูลด้านบุคลากร จึงเป็นจุดอ่อน ด้านจุดแข็ง พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามศักยภาพจึงเกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบ

สรุปได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยเอื้อต่อการสร้างโอกาสต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของนักเรียน และสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดอ่อนต่อการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561 เพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3.2 แนวโน้มการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

- 1) การศึกษาสำคัญสูงสุด
- 2) รัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กระทรวงศึกษาธิการจะต้องส่งเสริมและกำกับดูแล ทดแทนการเป็นผู้จัด
- 3) ส่งเสริมความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน ให้บริการอย่างดี มีประสิทธิภาพและคุณภาพ (รับผิดรับชอบ) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นย้ำให้ทำโรงเรียนเป็นนิติบุคคล
- 4) สร้างความเป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำโดยให้งบประมาณให้ทั่วถึง ตั้งแต่ชั้นปฐมวัยเป็นต้นไป
- 5) พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากร
- 6) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อสารฯ เช่น แหล่งเรียนตามธรรมชาติ
- 7) ส่งเสริมการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8) นโยบายทางการศึกษาต้องมีความต่อเนื่อง การเมืองไม่ควรแทรกแซงการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 9)

2.2.3.3 แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 47-57)

วิสัยทัศน์

โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตบริการของโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการบนพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเน้นการมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
2. ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร
3. มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
4. โรงเรียนบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างโอกาสทางการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งและความพร้อมในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

มาตรการ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างโอกาสทางการศึกษา

มาตรการ

สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

โครงการ

1. โครงการพัฒนาการเกณฑ์เด็กมาเข้าเรียนและการจัดสรรโอกาสทางการศึกษา (182 เขต × 50,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนขนาดเล็ก จัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียนในเขตพื้นที่บริการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนรายบุคคล

2. โครงการสร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สุขภาพนักเรียน (182 เขต x 10 โรงเรียน × 10,000 บาท) ทุนการศึกษา (182 เขต × 300 คน × 3,000 บาท)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

มาตรการ

1. พัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

2. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

โครงการ

1. โครงการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนขนาดเล็ก จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทุกชั้นทุกกลุ่มสาระ

2. โครงการพัฒนาการบริหารวิชาการ (182 เขต × 50,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ปรับวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพจริง สร้างความเข้มแข็งระบบประกันคุณภาพภายใน ผลิต พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม

3. โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (182 เขต × 50,000 บาท) (182 เขต × 80 โรงเรียน × 10,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการเร่งรัดการอ่านออกเขียนได้ การคิดวิเคราะห์ O-NET และ NT

4. โครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม (182 เขต × 80 โรงเรียน × 5,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ค่านิยม 12 ประการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ครูต่างชาติ 1 คน : 5 โรงเรียน) (182 เขต × 15 คน × 20,000 บาท/เดือน × 12 เดือน) โดยส่งเสริมการดำเนิน การพัฒนาทักษะด้านภาษา พัฒนาหลักสูตร พัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 (ความเป็นพลโลก)

6. โครงการส่งเสริมความเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ (182 เขต × 50,000 บาท) ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ อบรมและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน จัดสวัสดิการในสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

มาตรการ

1. พัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กอยู่บนพื้นฐานการวิจัยและพัฒนา และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2. พัฒนาการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความต่อเนื่อง และเป็นระบบ

3. สร้างแรงจูงใจและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้บริหาร โรงเรียน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ให้เพียงพอที่จะมีคุณภาพตามมาตรฐาน

โครงการ

1. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการจัดงบประมาณพื้นฐาน (15,000 โรงเรียน × 1,700 บาท × 12 เดือน) เพิ่มค่าพาหนะนักเรียน (80,000 คน × 15 บาท × 200 วัน) สื่อ/ครุภัณฑ์ (3,000 โรงเรียน/ปี × 50,000 บาท) ปรับปรุงซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง 3,000 โรงเรียน/ปี × 50,000 บาท) ปรับปรุงห้องสมุดมีชีวิตห้องปฏิบัติการ (3,000 โรงเรียน/ปี × 1000,000 บาท) จัดสรรงบแลกเปลี่ยนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (182 เขต × 500,000 บาท) จ้างบุคลากรสายสนับสนุน (ธุรการ) (นักเรียน > 60 คน = 8,741 โรงเรียน × 15,000/เดือน × 12 เดือน) งบบริหารจัดการรถโมบาย/รถตู้/รถปิคอัพ (30 คัน + 300 คัน + 243 คัน = 573 คัน × 100,000 บาท)

2. โครงการนิเทศ ติดตาม กำกับช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (182 เขต × 50,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการนิเทศถึงห้องเรียนการเรียนรวม การคละชั้น สร้างนวัตกรรมการเรียนรวมการคละชั้น

3. โครงการส่งเสริมพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ (182เขต × 1 เรื่อง × 100,000 บาท) การศึกษาดูงานต่างประเทศ (16 คน × 155,300 บาท)

4. โครงการคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จัดประกวดคัดเลือกโรงเรียน (5 ภูมิภาค × 6,000,000 บาท) ถอดประสบการณ์โรงเรียน (10 โรงเรียน × 100,000 บาท)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งและความพร้อมในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

มาตรการ

1. จัดทำมาตรฐานการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. จัดทำข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขนาดเล็ก

โครงการ

1. โครงการพัฒนารูปแบบการบริหารนิติบุคคลโรงเรียนขนาดเล็ก (30 คน × 2,640 บาท × 3 ครั้ง ๆ ละ 5 วัน) จัดทำมาตรฐานการเป็นนิติบุคคลโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำข้อเสนอการเป็นนิติบุคคลโรงเรียนขนาดเล็ก
2. โครงการนำร่องสถานศึกษาขนาดเล็กนิติบุคคลพัฒนารูปแบบนิติบุคคลโรงเรียนขนาดเล็ก (182 เขต × 50,000 บาท) พัฒนาการบริหารงาน 4 ด้าน (182 เขต × 50,000 บาท) พัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (182 เขต × 2 คน × 2,640 บาท × 2 วัน)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

มาตรการ

1. ส่งเสริมบทบาทของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
2. สร้างความตระหนักและพัฒนาระบบการจูงใจในการรักษุมชนท้องถิ่นของตนเอง

3. สร้างช่องทางสื่อสารรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะและประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โครงการ

1. โครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนของชุมชนแบบยั่งยืน (182 เขต × 50,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาสร้างเครือข่ายโรงเรียนชุมชน ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่าย เพิ่มช่องทางการลดหย่อนภาษีเพื่อการศึกษาแต่งตั้งกรรมการโรงเรียนของชุมชน

2. โครงการพัฒนาการสื่อสารและประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน (182 เขต × 100,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่หลากหลาย เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน

3. โครงการยกย่องคนดี องค์กรดีที่มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (182 เขต × 50,000 บาท) โดยส่งเสริมการดำเนินการ โต้เถียงดิบัตร์ จัดเวทียกย่องคนดี องค์กรดี

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
2. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการพัฒนาและบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
3. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเข้มแข็งเป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ และครุภัณฑ์
4. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมเป็นนิติบุคคล
5. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน

2.2.3.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561

เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดปัจจัยและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ 3 ระดับ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น. 61-63) 1) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1.1) ประกาศนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นวาระแห่งชาติ และต้องเป็นนโยบายที่ชัดเจนต่อเนื่อง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทุกระดับ 1.2) สร้างความเข้าใจกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ให้ตระหนัก รับรู้ นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 1.3) ปรับแก้กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย เช่น ระเบียบการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ เป็นต้น (ในกรณีที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประสานดำเนินการต่อหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการ) 1.4) กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแผนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1.5) สร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นการดำเนินการกระตุ้นและช่วยเหลือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ให้มีความเข้มแข็งในการดำเนินการ เช่น ประกาศเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา การให้รางวัลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนที่ดำเนินการประสบผลสำเร็จ

1.6) สนับสนุนงบประมาณ/วิชาการ การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.7) ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ 1.8) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.9) ดำเนินการวิจัย พัฒนา เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และรายงานผลการดำเนินงาน 2) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2.1) สร้างความตระหนัก รับรู้กับผู้บริหาร โรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง และองค์กร คณะบุคคลให้เห็นชอบในหลักการตามนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.2) จัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเป็นรายโรงเรียน 2.3) จัดทำแผนบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เห็นชอบ 2.4) รายงานแผนการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.5) ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็ก 2.6) นิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2.7) กระตุ้น ช่วยเหลือ โรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ 2.8) ประชาสัมพันธ์รูปแบบที่หลากหลาย 2.9) ดำเนินการวิจัย ประเมินผล และรายงานผล 3) ระดับโรงเรียน 3.1) สร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันศาสนา ให้ตระหนักรับรู้ถึงเหตุผลและความจำเป็นของทางราชการในการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารบุคลากร งบประมาณ และคุณภาพการศึกษา 3.2) ส่งเสริมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.3) วิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมในบริบทของโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน 3.4) สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน 3.5) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน โดยจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน 3.6) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่อสาธารณชน

2.2.4 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการที่กล่าวไว้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.2.4.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ นับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน ผู้บริหาร

สถานศึกษา จะต้องมีความสามารถอย่างเพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษาให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับประชาชนด้วย การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ระดับต่าง ๆ ปฏิบัติตามนโยบายของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ได้กำหนดไว้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายสถานศึกษาไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (ประกาศพรรณรักรัถกิจ, 2556, น. 69)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กิติมา ปริดีดิติก (2542, น. 13) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหาร งานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน และนักศึกษาและงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

อมรชัย ต้นติเมธ (2542, น. 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ตลอดจนคำนึงให้ตรงกับความต้องการของสังคม สามารถเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 8) กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติ งานอย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ในการปฏิบัติงาน

นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, น. 51) สรุปความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหาร ครูอาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่เยาวชนใน อันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล (2552, น. 33) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง การจัดการส่งเสริม ช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จากความหมายการบริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ใน 4 คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการวางแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานให้เป็นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.2.4.2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

Sergiovanni et al. (1980 ; อ้างถึงใน มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล, 2552, น. 32) ได้เสนอแนะว่างานบริหารสถานศึกษา ควรประกอบไปด้วยงานสำคัญ 8 ประการ คือ 1) งานสัมพันธ์กับชุมชน 2) งานกิจกรรมนักเรียน 3) งานหลักสูตรการสอน 4) งานบริหารบุคลากร 5) งานอาคารสถานที่ 6) งานธุรการ 7) งานพัฒนาบุคลากร และ 8) งานประเมินผล

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, น. 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้โดยการกระจายอำนาจ ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและตัดสินใจดำเนินงานในเขตรับผิดชอบ โดยให้ประชาชน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สุรพล พุฒคำ (2544, น. 30) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงควมมีประสิทธิภาพในการจัดการของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2545, น. 8) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินการต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็น

หน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 10) กล่าวถึงภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเอง ดังนี้ 1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนิน การดังต่อไปนี้ 1.1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 1.2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 1.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 1.4) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 2) ให้สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไป กับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา 3) ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการจัดสรร โอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย 4) ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ 5) ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือก สรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน 6) ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการ

เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา 7) ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้จ่ายและจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และเป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากค่าบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นราชพัสดุ และให้ถือเป็นสิทธิของสถานศึกษา บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษาต่อหรือเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา หรือเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาซื้อทรัพย์สิน หรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้งบประมาณ ให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

8) มุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 9) สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่โดยตรง ในการสืบทอดและสืบสานวัฒนธรรมสังคมไทยให้แก่เยาวชน

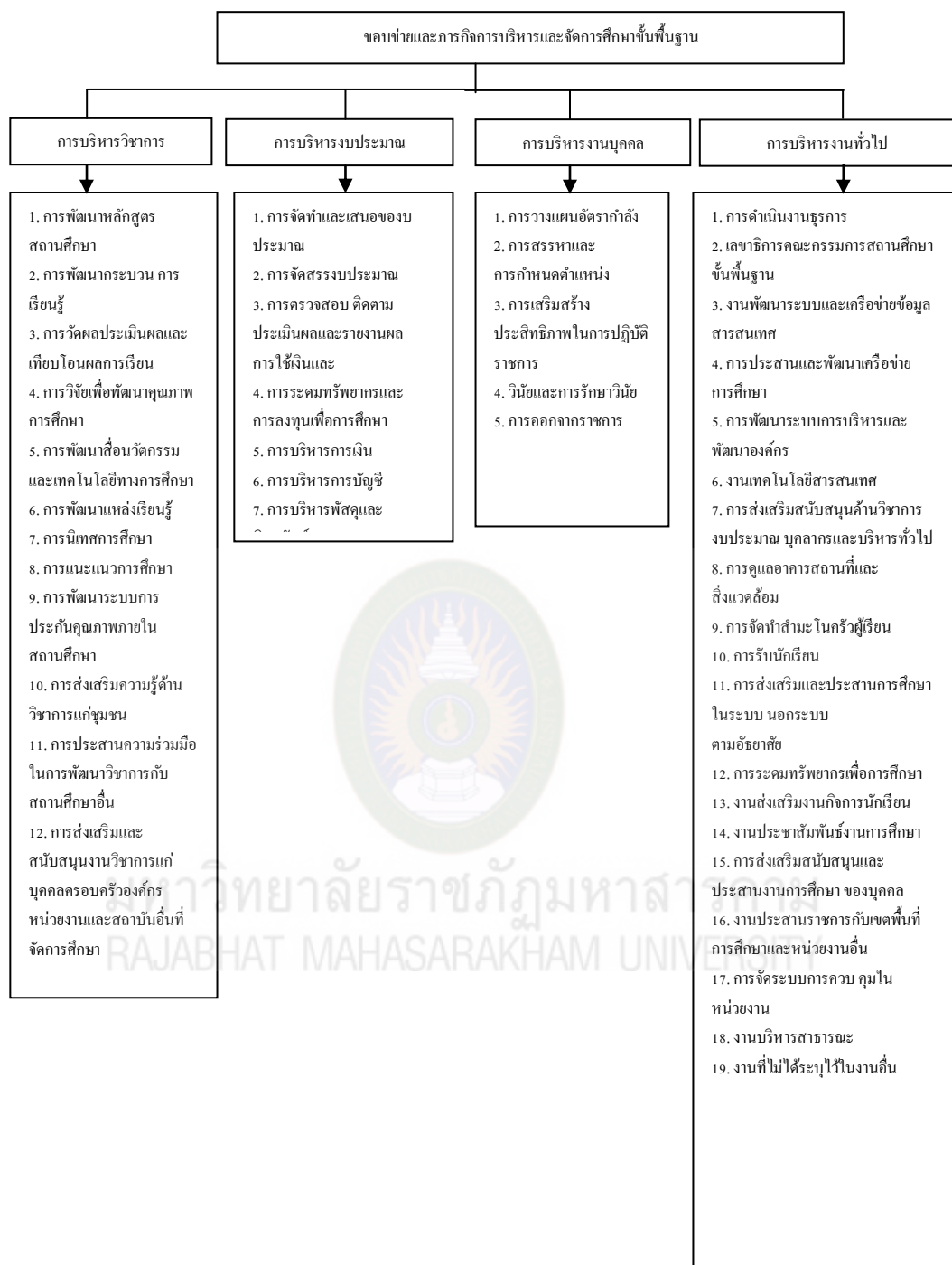
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ยุคนั้นท์ หวานน้ำ, 2555, น. 12) ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 9 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 30-32) กล่าวว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงนำหลักการว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเรียกทั่วไปว่าธรรมาภิบาล มาบูรณาการและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนนิติบุคคล หลักการดังกล่าว ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

จากหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปนั้น จะต้องมีการกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ โดยมุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้วยพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยใช้หลักกรรมมาภิบาลในการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงาน ตลอดจนการควบคุมกำกับดูแล

2.2.4.3 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา

ปัจจุบันรัฐได้มีนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน โดยได้กำหนดเป็นกฎหมายทั้งในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แสดงให้เห็นว่าในอนาคตไม่ว่ารัฐบาลชุดไหนจะเข้ามาบริหารประเทศนโยบายในการจัดการศึกษาดังกล่าวก็จะไม่เปลี่ยนแปลงไป สาระสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น มี 5 ประการด้วยกัน คือ เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ทางการศึกษาหลักสูตรการบริหาร หน่วยบริหาร การศึกษาของรัฐ ครูและบุคลากรทางการศึกษาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพนั้นทุกฝ่าย คือ ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการ โรงเรียน จะต้องให้ความร่วมมือและรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองสถานศึกษาต้องนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ดำเนินการตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา ดังแสดงใน ภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรับปรุงจาก คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (น. 37), โดยกระทรวงศึกษาธิการ, 2546, การบริหารวิชาการ.

แนวคิด งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาคำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการฯ ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณ

แนวคิด การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาน ศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้

2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ

3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ

1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา

1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา

1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

2. การจัดสรรงบประมาณ

2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา

2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ

2.3 การโอนเงินงบประมาณ

3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

4.1 การจัดการทรัพยากร

- 4.2 การระดมทรัพยากร
- 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
- 4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- 4.5 กองสวัสดิการเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
 - 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2 การรับเงิน
 - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4 การจ่ายเงิน
 - 5.5 การนำส่งเงิน
 - 5.6 การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี
6. การบริหารบัญชี
 - 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 7.2 การจัดหาพัสดุ
 - 7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
 - 7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงานบุคคล

แนวคิด การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. เพื่อส่งเสริมบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

การบริหารทั่วไป

แนวคิด การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหาร

ทั่วไป

8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ

ตามอัธยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.3 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือ การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามความมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับได้อย่างมีความสุข ได้มาตรฐานการศึกษา มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการไว้ดังนี้

2.3.1 แนวคิดและหลักการบริหารงานวิชาการ

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่พัฒนาผู้เรียนและสังคมภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องตระหนักและเข้าใจถึงการบริหารที่เน้นงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ต้องรู้ถึงความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาทุกด้านอย่างลึกซึ้ง นั่นเพราะว่า

งานวิชาการเป็นหัวใจของการทำงานในสถานศึกษา ที่เป็นไปเพื่อพัฒนาผลผลิต คือ นักเรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงาน ด้านวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งทำหน้าที่บริหารและบริการหลักสูตร ครูผู้สอนเป็น ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเป็นผลผลิตของการจัดการด้านวิชาการ โปรแกรมการเรียนการสอนเป็นแกนหลักของการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ และ เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นส่วนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านวิชา การ โดยขอบข่ายของงานวิชาการ มีดังนี้ คือ 1) งานธุรการทางวิชาการ ประกอบด้วย การจัดทำ แผนงาน โครงการและปฏิทินปฏิบัติงาน ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการ การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น การทำแผนปฏิบัติงานประจำปี และแผนระยะยาว การทำปฏิทิน ปฏิบัติงาน การเขียนโครงการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงานตามขั้นตอนใน โครงการ การประเมินผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน การปรับปรุงและพัฒนางาน หลักการประเมินผล การประเมินผลและสรุปรายงานผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินผลการ ปฏิบัติงานครึ่งแผน งาน การปรับแผนงานเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติ งาน และการ ประเมินผลและสรุปรายงานเมื่อสิ้นแผนงาน เป็นต้น ทะเบียน สถิติ ได้แก่ การจัดทำทะเบียนวุฒิ ทางการศึกษาความถนัดและความสามารถของครู การจัดทำทะเบียนการเข้ารับการอบรมและ สัมมนาของครู รวบรวมรายงานผลการเข้ารับการอบรม การจัดทำสถิติผลการสอนและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ การจัดทำสถิติการ ศึกษาต่อการประกอบอาชีพของ นักเรียนที่จบชั้นสูงสุดการจัดทำทะเบียนครูเข้าทำการสอนแทน การจัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์และ สื่อการเรียนการสอน และการจัดทำบัญชีชั้นเรียน เป็นต้น การจัดห้องเรียน ได้แก่ การสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ การจัดมุมเสริมประสบการณ์ และการ จัดป้ายนิเทศ เป็นต้น 2) งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักสูตรและเอกสารการ เรียนการสอน ได้แก่ การสร้างและปรับปรุงหลักสูตร การใช้หลักสูตรที่สร้างหรือปรับปรุงขึ้น และ การประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น การจัดทำกำหนดการสอนและแผนการสอนโดยศึกษาหลัก สูตร ได้แก่ ศึกษาคู่มือหลักสูตรเอกสารคู่มือการสอน ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์รายวิชา และศึกษาตัวอย่างแนวการสอน เป็นต้น การ ปฏิบัติการสอน ได้แก่การปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติ การสอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้ การ ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน และการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น 3) งาน ส่งเสริมวิชาการ ประกอบด้วย การสอนซ่อมเสริม ได้แก่ การตรวจสอบความรู้ของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานจัด กิจกรรมซ่อมเสริม ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อจัดทำแผนการสอนซ่อมเสริม ดำเนินการจัด กิจกรรมการสอนตามแผนการสอนที่กำหนด และบันทึกผลการสอนซ่อมเสริม กระตุ้นและ

เสริมแรงให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้และรับรู้ความก้าวหน้าตลอดจนความสำเร็จของนักเรียน และทดสอบผลสัมฤทธิ์เป็นระยะอย่างเป็นระบบเพื่อรู้ข้อบกพร่องนักเรียนให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น การส่งเสริมความถนัดและความสามารถทางวิชาการ ได้แก่สำรวจความถนัดความสามารถ ความสนใจของนักเรียน และเก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ จัดแหล่งความรู้และบริการเอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาอย่างอิสระตามเนื้อหาและเรื่องที่สนใจ จัดกิจกรรมความถนัดและความสามารถทางวิชาการ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานในวันสำคัญต่าง ๆ ประเมินการก้าว หน้าของนักเรียนและส่งเสริมให้ได้ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและประสานกับผู้ปกครองโดยรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับความสามารถพิเศษของนักเรียนเพื่อจะได้ร่วมมือพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนให้สูงขึ้น เป็นต้น การจัดงานห้องสมุด ได้แก่ จัดทำแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมการใช้ห้องสมุดจัดนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ จัดให้มีการบริการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษานอกที่เข้ามาใช้ห้องสมุด ปฏิบัติงานเทคนิคเกี่ยวกับหนังสือและสิ่งพิมพ์อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ สะดวกต่อการใช้ จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์หนังสือต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และทันสมัยทางด้านวิชาการและจัดทำสถิติ ประเมินผลในการใช้บริการห้องสมุด เป็นต้น การนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนโครงการนิเทศภายในได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ พิจารณาแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานนิเทศของสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการ ประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานนิเทศของสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลและสถานสนเทศ รวมทั้งเพิ่มนวัตกรรมที่ต้องใช้ในการวางแผนนิเทศไว้อย่างเป็นระบบ จัดทำรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศและเครื่องมือการนิเทศแต่ละกิจกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายขั้นตอนการดำเนินการ ทรัพยากรที่จะใช้และการประเมินผลเพื่อให้ผู้นิเทศไปใช้ได้สะดวก จัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา ตลอดทั้งเครื่องมือการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและสามารถปฏิบัติได้ โดยคณะครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน และมีการตรวจสอบองค์ประกอบแผนหรือโครงการให้มีความครบถ้วนชัดเจน ดำเนินการนิเทศภายในตามแผนโครงการโดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับงานและผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง มีการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา เป็นต้น 4) งานกลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามระบบของการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยเน้นการประเมินผลงานด้วยตนเอง การกำหนดโครงการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สรรหาบุคคล ผู้รับผิดชอบโครงการเสนอ

โครงการเพื่อขออนุมัติจัดหางบประมาณดำเนิน การประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องและ การติดตามการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น 5) งานวัดและ ประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนตามระเบียบการวัดผลและ ประเมินผล ได้แก่ จัดเตรียมเอกสารการประเมินผลการเรียน ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับระเบียบและ วิธีการวัดผลและประเมินผล แจกให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินและเกณฑ์ การประเมิน จัดทำและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการ ประเมินให้ครบถ้วน วัดผลและประเมินผลก่อนเรียน เพื่อ ตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะ เบื้องต้นของนักเรียนก่อนเรียนทุกบทเรียน วัดผลและประเมิน ผลระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบความ เข้าใจของนักเรียนและผลการสอนของครู วัดผลและประเมิน ผลหลังเรียน เพื่อประเมินพัฒนาการ ใน การเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินผลปลายภาคเรียน หรือปลายปี เพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถที่กำหนดไว้ในภาคเรียน หรือเพื่อคัด ลินผลการเรียนของนักเรียน นำผลการประเมิน ไปวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัด ประชุม สัมมนา วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นต้น การทำคลังข้อสอบ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อสอบปลายภาค หรือปลายปีเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ความ เทียงตรงของข้อสอบทุกข้อคัดเลือกรวบรวมข้อทดสอบที่มีคุณภาพดีไว้ และจัดให้มีการบริการ ข้อสอบ เป็นต้น (กมล ตราชู, 2553, น. 19-22)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, น. 6) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการบริหารวิชาการมีหลักดังนี้ 1) หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกิน เวลา และช้ากว่ากำหนด 2) หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้

อุทัย บุญประเสริฐ และจิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์ (2544, น. 20) กล่าวว่า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิชา การมีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานบริหารด้านอื่นๆ ของโรงเรียน เทคนิคและหลักการบริหารจึงอาจมีความแตกต่างกันไจรายละเอียดของงาน แต่ หลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการ อาจสรุปได้ดังนี้ 1) จัดทำแผนงานวิชาการ ที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐ 2) จัดตั้งคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน 3) กระจายอำนาจและความ รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ 4) ริเริ่ม สร้างสรรค์ และพัฒนางานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ 5) จัดทำโครงการ

พัฒนาครูขึ้นในโรงเรียน 6) ส่งเสริมสวัสดิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน และ 7) มีการติดตามและประเมินผลงาน

อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2540, น. 9) ได้กล่าวไว้ว่า ในการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปยังผู้ช่วยบริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครูอาจารย์ทุกคน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนอยู่ที่ความสามารถที่จะใช้บุคคลอื่นให้ทำงาน ค้นหาศักยภาพหรือความสามารถพิเศษในตัวของผู้ร่วมงาน แล้วนำศักยภาพหรือความสามารถพิเศษนั้น ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลผู้นั้นเอง และหน่วยงานในที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนไม่ควรใช้วิธีบังคับหรือขู่เข็ญเพราะจะไม่บังเกิดประโยชน์แต่ประการใด ผู้บริหารโรงเรียนควรอาศัยเทคนิคที่จะกระตุ้น เพื่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์ และจินตนาการที่จะร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้เสนอหลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยกล่าวเน้นรายละเอียดของแต่ละงานไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้ 1) พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยรอบคอบ ควรศึกษาเพื่อให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการสอนรายวิชาที่จะต้องสอนตามหลักสูตรว่ามีอะไรบ้าง มีกิจกรรมใดบ้างที่ควรนำมาปฏิบัติในการสอนเพื่อเสริมหลักสูตร หรือเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวิชานั้น ๆ ของนักเรียน 2) พิจารณาแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบโดยรอบคอบ พิจารณาเนื้อหาสาระของแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ว่าสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรเพียงใด ส่วนใดขาดตกบกพร่องก็จะได้หาทางเพิ่มเติมเท่าที่ควรแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดท้ายบทมีความเหมาะสมเพียงใดบางที่ครูสอนจำเป็นจะต้องเพิ่มเติมแก้ไขหรือปรับปรุงด้วยตนเองตามความเหมาะสม 3) ในกรณีที่โครงการสอนอยู่แล้ว ครูจะต้องร่วมกันพิจารณาความสมบูรณ์ของโครงการสอนด้วย การพิจารณาดังกล่าวควรนำมาเปรียบเทียบการปฏิบัติ ทั้งนี้ เพราะโครงการสอนบางตอนไม่อาจสามารถปฏิบัติได้สมบูรณ์ หรือไม่สะดวกที่จะสอนตามลำดับนั้น ๆ ก็อาจต้องแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสม ถ้ายังไม่มีโครงการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำให้ครูร่วมกันจัดทำขึ้นใช้ในโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำกับและควบคุมการสอนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน และตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร 4) พิจารณาข้อสอบรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้เคยจัดสอนมาแล้ว เพื่อทราบแนวทางของข้อสอบเพราะโดยปกติข้อสอบมักจะแสดงออกถึงวัตถุประสงค์ของการสอนรายวิชานั้น ๆ แนวของข้อสอบจะเป็นเครื่องช่วยครูได้มากในการสอนให้ถูกทิศทาง 5) การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงแบบเรียนจะไม่มีประโยชน์เลยถ้าครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและสภาพแวดล้อม การปรับปรุงการสอนของครูมีความสำคัญเหนือการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดให้มีการอบรมครูเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ จัดให้มีการแสดงปาฐกถาในด้านวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องวิธีสอนให้ครูได้ฟังเป็นครั้งคราว ปาฐกถา

ดังกล่าว อาจเป็นการเสริมความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาที่ครูต้องสอนหรือเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ

6) ในด้านนักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มาบรรยายวิธีการเรียนที่จะก่อให้เกิดผลดีเป็นครั้งคราว ถ้าเป็นไปได้ควรให้ศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ได้รับความสำเร็จจากการเรียนและการทำงานมาแล้วเป็นผู้บรรยาย จะได้กระตุ้นหรือบำรุงขวัญให้นักเรียนขยันขันแข็งในการเรียนได้มากขึ้น นับว่าเป็นการส่งเสริมวิชาการอีกแนวทางหนึ่ง

7) การกำหนดให้ครูในโรงเรียน ผลัดเปลี่ยนเป็นผู้บรรยายพิเศษในการประชุมนักเรียนบางชั้นหรือทั้งโรงเรียน จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้พิเศษเพิ่มเติมได้มาก ผู้บริหาร โรงเรียนจึงควรจัดให้มีเป็นประจำอย่างน้อย 2 ครั้งในภาคเรียนหนึ่ง ๆ

8) ควรนำผลการสอบของแต่ละวิชา แต่ละชั้นเรียนมาศึกษาวิเคราะห์ทุกสิ้นปีการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ขึ้นไป

กล่าวโดยสรุป หลักการบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถาน ศึกษา เพื่อให้มีมาตรฐาน หรือคุณภาพการศึกษา โดยยึดหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินงานทุกๆด้านทั้งที่เป็นงานหลัก และงานสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา

2.3.2 ความสำคัญและความหมายการบริหารงานวิชาการ

2.3.2.1 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการ บริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ ได้โดย อิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมี ส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้ม แข็งในการ บริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมี คุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 33) นอกจากนี้ยังมีนักวิชา การได้ กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

Miller (1965 ; อ้างถึงใน ศิริกุล นามศิริ, 2552, น. 45) ได้กล่าวเน้นถึง ความ สำคัญของงานวิชาการว่า “งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน” เนื่องจากงานวิชาการมีความ สำคัญ ดังนั้นในการบริหาร โรงเรียนผู้บริหารจึงต้องใช้เวลาในการบริหารวิชาการมากกว่างานอื่น

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น. 25) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการทั้งนี้ งานวิชาการเป็นงานหลัก มีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคนหรือเด็ก เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียนและมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของโรงเรียนและใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนที่ดีเป็นคนที่มีสมบูรณ์

รุจีย์ ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545, น. 56) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นส่วนที่ส่งเสริม สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุน ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร

Smilt และคณะ (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโจน์, 2546, น. 170) เห็นว่างานวิชาการเป็นหลักการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและจัดการเรียน การสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า 1) การบริหารวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 2) งานบริหารบุคคล ได้แก่ ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20 3) งานบริหารกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 4) งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 5) งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5 6) งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 7) งานบริหารงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5 จากงานทั้ง 7 งานดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญรับผิดชอบสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

ศิริพร ทาทราย (2552, น. 13) ได้สรุปเรื่องงานวิชาการว่าเป็นงานที่สำคัญ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมกิจกรรมตามหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เป็นหัวใจและงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมทุกชนิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี รวมทั้งการวัดผลประเมินผลด้วย

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวคือ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.3.2.2 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและถือเป็นหัวใจของการบริหาร โรงเรียนเป็นงานที่สำคัญยิ่งเพราะงานวิชาการช่วยพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิด ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม การบริหารงานวิชาการจะดีมีคุณค่าหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ดังนั้นนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 84) ได้กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการ หมายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงามในทุกด้านเมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2542, น. 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการบริหาร ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 8) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการประเมิน ผลการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ปัญญา แก้วกีฑร และสุภัทรา พันธุ์พัฒนกุล (2545, น. 17) ได้ให้ความหมายงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา ในระดับสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, น. 16) ที่กล่าวถึง ความหมายของการบริหาร งานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารสถานศึกษาโดยการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับ

การปรับปรุงการพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัลลภ กันทรพัย (2545, น. 45) ให้ความหมายไว้ว่างานวิชาการ หมายถึง งานที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่มีผู้คิดค้น วิจัย และนำเสนอมาพิจารณา แล้วเสนอแนวปฏิบัติที่จะเป็นไปได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นจริงและแนวปฏิบัตินี้จะมีผลให้เกิดการปรับปรุง พัฒนางานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น

วินิจ เกตุขำ (2546, น. 1) ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนใน โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ

กิตติ เฟื่องฟู (2549, น. 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 21) ได้ให้ความหมายของการบริหารงาน วิชาการว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การ บริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัตร (Academic Affair Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพของ การศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ศิริพร ทาทราย (2552, น. 13) ได้สรุปความหมายการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์ทุกชนิดภายใน โรงเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสู่ การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งที่จัดภายในและ นอกโรงเรียนภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.3 การสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ในการวิจัยศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวแปรการวิจัยที่เหมาะสมกับบริบทพัฒนาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการจาก หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น. 36) กล่าวถึงงานวิชาการของโรงเรียนที่จะต้องครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน 2) การสอนและการจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 3) กิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ตอบสนองหลักสูตร 4) สื่อการเรียนการสอนและกิจการห้องสมุด 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา และ 6) การนิเทศการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 9-16) กล่าวถึงข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการไว้ว่า ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตร 2) การบริหารการเรียนการสอน 3) การบริหารประเมินผลการเรียน 4) การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ 6) การบริหารการวิจัยและพัฒนา 7) การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น 8) การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ และ 9) การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

รุจิรา ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545, น. 59-60) ได้กำหนดข้อบ่งชี้การบริหารงาน

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 หลักสูตรสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 สื่อการเรียนรู้
 - 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพทางการศึกษา

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 3-4) กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวางในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรและ โปรแกรมการศึกษาใช้ร่วมกัน ซึ่งขอบข่ายงาน วิชาการ ประกอบด้วย งานดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ประกอบด้วย

1.1 แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรและ การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตาม หลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่ จะสอนใจแต่ละคาบของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็น หลัก

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษา ดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจน ผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคาร สถานที่รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน การจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของ สถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากรรวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะใช้แบบเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด นอกจากนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นประกอบ หรือ จากเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้า วิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงาน จุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษา นำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและ อาชีพนั้นเพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริง

3. การจัดการบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตร โปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ งานต่อไปนี้

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักเรียน นักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร หนังสือพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียน นักศึกษา ได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

3.4 การวัดและประเมินผล เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-37) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้น สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากที่สุด ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจในด้านนี้มากที่สุดเพราะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และได้ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยแบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องบริหารเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การกำหนดวิสัยทัศน์วิชาการพันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดทำโครงสร้างหลักสูตร และสาระสำคัญต่าง ๆ นำหลักสูตรไปใช้นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้ และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องบริหารเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดทำแผน การเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหา สาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน พร้อมทั้งจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศ ที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร และส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชา วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นรวมทั้งสถานประกอบการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์ บริหารและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ด้วยการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์เพื่อพัฒนา

คุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ตลอดจน เผยแพร่ผลการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ศึกษา หน่วยงาน และสถาบันอื่น ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548, น. 17) ได้มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนการประสานความร่วมมือในการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามลำดับ โดยต้องให้การพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย แม้ครูจะผ่านการอบรมสัมมนาหลายครั้ง แต่ครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาต้องศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเรียนการสอนส่งเสริมครู ผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อเทคโนโลยี การประสานความร่วมมือ ในการผลิตจัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอน กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ศึกษา หน่วยงานและสถาบันอื่น และประเมินผลการพัฒนาการ ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องบริหารเกี่ยวกับการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษา และใกล้เคียงจัดทำเอกสารแพร่แหล่งเรียนรู้ โดยจัดตั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้และประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ศึกษา และสถาบันอื่น และส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินการนิเทศการศึกษาตามกระบวนการ นิเทศภายใน โดยจัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม ประเมินผลการจัดระบบการประสานงานกับศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อพัฒนาระบบ กระบวนการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ในการจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นด้วย 8) การแนะแนวการศึกษา สถานศึกษาต้องบริหารเกี่ยวกับ จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ วิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน การดำเนินงานแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนการติดตามและประเมินระบบ และกระบวนการแนะแนว ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านแนะแนวการศึกษา กับสถาบันการศึกษาอื่น 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา สถานศึกษาต้องบริหารเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์ประเมินวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผน ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสานกับ

สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน สถานศึกษาจะต้องบริหารงานเกี่ยวกับการศึกษารวบรวมความต้องการของชุมชนในด้านงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน โดยการจัดให้ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทางวิชาการร่วมกัน 11) การประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นสถานศึกษาจะต้องบริหารเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือช่วยเหลือพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในและต่างเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาวิชาการร่วมกัน 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ได้แก่ การสำรวจศึกษาข้อมูล การบริหารการศึกษา การพัฒนาวิชาการ คุณภาพการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการบริหารการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 15-51) ได้ให้หลักการและแนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมมุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้ มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และได้กำหนดขอบข่ายของภารกิจวิชาการไว้ 17 งาน คือ

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งในทางวิชาการ

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

อื่น

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร
หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

Hencley (1973, pp. 163-164) เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงบทบาทผู้นำ
วิชาการในเรื่องต่อไปนี้ คือ จัดโปรแกรมการศึกษาและกระบวนการสอน จัดบรรยากาศเพื่อให้
กระบวนการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด นำการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาความรู้และ
แก้ปัญหา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และพัฒนาทัศนคติบุคลากรให้มีทัศนคติที่
ดีต่อสังคมและประเทศชาติการจัดบริการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
ส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ดำเนินการดังนี้

1. การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาของผู้เรียนที่เน้น
เครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

2. การจัดบริการห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุ
อุปกรณ์ ที่เป็นแหล่งวิชาการให้ผู้เรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้า

3. การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือแนะนำครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข
ปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดผลและประเมินการเรียน เป็นกระบวนการที่สำหรับใช้เป็นเครื่องมือ
ในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

จากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่มีนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงาน
ทางการศึกษาได้นำเสนอไว้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายการ
บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1

การสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ขอบข่ายงานวิชาการ	แหล่งข้อมูล								
	อุทัย บุญประเสริฐ (2540)	กมล กุประเสริฐ (2544)	รุจิรา กุสสาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545)	ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สพฐ. (2550)	Henclay	ความสอดคล้อง	สรุป
1. การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓		6	✓
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓		✓	✓	✓		5	✓
3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	✓		✓					2	
4. การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	✓	✓		✓	✓	✓	✓	6	✓
5. การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	✓
6. พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา	✓	✓						2	
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา		✓	✓		✓	✓		4	✓
8. การบริหาร โครงการทางวิชาการ		✓						1	
9. การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ		✓						1	
10. การประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา		✓						1	
11. การสอนซ่อมเสริม			✓					1	
12. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา			✓		✓	✓		3	
13. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา				✓	✓	✓	✓	4	✓
14. การจัดห้องสมุด				✓			✓	2	
15. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้					✓	✓		2	

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	แหล่งข้อมูล								
	อุทัย บุญประเสริฐ (2540)	กมล ภูประเสริฐ (2544)	รุจิรา ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545)	ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	สพฐ. (2550)	Hencley	ความสอดคล้อง	สรุป
16. การแนะแนวการศึกษา					✓	✓		2	
17. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน					✓	✓		2	
18. การประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น					✓	✓		2	
19. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา					✓	✓			2
20. การวางแผนงานด้านวิชาการ						✓			1
21. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา						✓			1
22. การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา						✓			1
23. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา						✓			1
24. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น						✓			1

จากตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ในการวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาจากความถี่ที่สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สรุปได้ว่า ขอบข่ายการ

บริหารงานวิชาการ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การนิเทศการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้ขอข่ายการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้าน ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา

มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

ชารี มณีศรี (2542, น. 19) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามอย่างหนึ่ง ในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนและการสอน

กมล ภูประเสริฐ (2545, น. 59-60) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่ง ที่อาจให้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำงานร่วมกันและผู้นิเทศในเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผู้รับการนิเทศในเรื่องอื่นหนึ่งได้ ในทำนองเดียวกันผู้รับการนิเทศ ก็อาจกลับไปเป็นผู้นิเทศในเรื่องที่ตนเองมีความ สามารถสูงได้ จึงเป็นการรวมพลังกัน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าการให้แต่ละคนปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 204-307) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมของการบริหารการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเงื่อนไขการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้สอนได้ปรับปรุงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมอื่นควบคู่ไปด้วย ส่วนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยบุคลากรภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วย เพื่อให้การพัฒนาการเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 223) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ส่วนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และในหลายโอกาสก็เชิญบุคลากรภายนอกเป็นวิทยากรมาร่วม โครงการ โดยมีหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาที่

เป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศต้องนำไปปฏิบัติขณะทำการนิเทศ ดังนี้ 1) การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบและมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ 2) การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ 3) การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่ 4) การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร 5) การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้ 6) การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 7) การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึภาคภูมิใจในการเป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับครู ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หรือการเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วย เพื่อให้การพัฒนาให้นักเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในระบบการศึกษา เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นหัวใจในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับหลักการของหลักสูตรเป็นสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นที่รวมจุดหมาย โครงสร้าง ระยะเวลาเรียน เนื้อหา และกิจกรรมต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องหลักสูตรให้ถ่องแท้ เพื่อจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน (ศิริกุล นวมศิริ, 2552, น. 47) ทั้งนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544, น. 15) กล่าวว่า iva การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานเลย และรวมถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, น. 159) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการ หรือขั้นตอนของการตัดสินใจเลือกหาทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม หรือเป็นที่รวบรวมของทางเลือกที่เหมาะสมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 35) กล่าวว่า สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

บุญชม ศรีสะอาดและคณะ (2553, น. 56-57) ได้กล่าวถึง หลักการพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไปมีดังนี้ 1) ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่าง ๆ 2) พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม 3) พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน 4) พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้ 5) ในการเลือกและจัดประสบการณ์ การเรียน จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้าน ความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่องและบูรณาการของประสบการณ์ต่าง ๆ 6) พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กันตามลำดับ จากจุดประสงค์ สารความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล 7) พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 8) พัฒนาอย่างเป็นระบบ 9) พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง 10) มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา 11) ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ 12) อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 53) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความพยายามของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู อาจารย์ได้ร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเชื่อมั่น ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.41) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นเรื่อง ที่ต้องการการตัดสินใจหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเริ่มตั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ การเลือกเนื้อหาให้ตรงและครอบคลุม ชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

และวัตถุประสงค์ และท้ายสุด คือ วิธีการประเมินผลของการเรียนรู้

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง คือ การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการของการตัดสินใจหลายขั้นตอน เพื่อหา ทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม หรือเป็นที่รวบรวมของทางเลือกที่เหมาะสมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้

3. การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2553, น. 60) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นการประเมินที่ทำได้ง่ายถ้าผู้สอนไม่เข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ผู้ศกยภาพที่ชัดเจน เพราะการเรียนรู้ที่ยังคงต่อเนื่องขณะที่มีการประเมินวิธีการ ประเมินแบบเดิมโดยการทดสอบ การเรียนรู้จะถูกปิดลงในขณะที่มีการประเมินเกิดขึ้น การประเมินสภาพจริง ต้องการให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่ก่อนกับสถานการณ์ใหม่ ผู้สอนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำได้ อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนประยุกต์ขึ้น ทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่ความยุติธรรมของการประเมิน ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่สนใจ และมีความเข้าใจชัดเจน รวมถึงความรับผิดชอบของการที่จะคิดประดิษฐ์ คิดค้นหาคำตอบเอง สิ่งที่น่าสนใจของการเรียนสำหรับผู้สอนคือผู้เรียนคิดอย่างไร

ปัญญา แก้วกีร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545, น. 20) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลและการเทียบโอนประสบการณ์ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลตามระดับชั้นเรียน ที่มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ การประเมินคุณภาพระดับสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายปีและช่วงชั้นนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ได้มาตรฐานการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, น. 21) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลนั้นควรประเมิน ดังนี้ 1) สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนจาก 1.1) การแสดงความคิดเห็น 1.2) ความสนใจเรียน 1.3) ความร่วมมือในกิจกรรม และ 1.4) การรายงานของกลุ่ม 2) ตรวจสอบความถูกต้องของการสรุปกฎเกณฑ์ลักษณะสำคัญ 3) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสอบและแบบฝึกหัด

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 21) ยังได้สรุปความหมายของการวัดผลและประเมินผลไว้ดังนี้ การวัด หมายถึง กระบวนการที่กำหนดตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ โดยใช้เครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสม ส่วนการประเมินผล หมายถึง

กระบวนการที่เกิดจากการนำข้อมูลที่ได้อาจจากการวัด มาทำการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับ คุณภาพ คุณค่าความจริงและการกระทำ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 28-34) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อ ตัด สินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียน จะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อน สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนา และเรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพ สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณี ต่างๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคัน และขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ

นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนความรู้ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการ เรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรบอาชีพ การจัดการศึกษา โดยครอบครัว การเทียบ โอนผลการเรียน ควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน หรือต้นภาค เรียน ที่สถานศึกษาได้รับขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบ โอนผลการเรียนต้อง ศึกษาต่อเนื่องใน สถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจาก การเทียบโอน ควรกำหนดรายวิชา จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การ พิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ 1) พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสาร อื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน 2) พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของ ผู้เรียนโดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้ง ภาคความรู้และภาคปฏิบัติ 3) พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติในสภาพจริง

การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามประกาศ หรือแนวปฏิบัติของ กระทรวง ศึกษาธิการ สำหรับการเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ ดำเนินการตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน เข้าสู่การศึกษาในระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 173) ได้ให้ความหมายการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้ การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการนำข้อมูลที่ได้อาจจากการวัด มาทำการพิจารณา

ตัดสินเป็นระบบอย่างครอบคลุมเพื่อหาข้อสรุปด้วยคุณธรรม การวัด หมายถึง การค้นหาคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งของต่างๆ โดยใช้เครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตามหน่วยวัดของเครื่องมือ นั้น ๆ ที่เรียกว่าข้อมูล

ศิริกุล นามศิริ (2552, น. 50-51) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน เพราะว่าการวัดและประเมินผลจะช่วยให้เกิดประโยชน์ดังนี้ 1) เพื่อปรับปรุงการสอนของครูทำให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไร จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น 2) เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้นักเรียนได้ทราบว่าตนเองเก่ง อ่อนอย่างไรและครูก็จะทราบว่า เด็กคนไหนเก่ง อ่อนแค่ไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงเป็นราย ๆ ไป 3) เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารในโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร แผนการสอนและบันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไรตรงไหนควรจะมีการแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป 4) เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบหลักสูตร และเป็นหลักฐานที่ให้ผู้ปกครองได้ทราบ 5) การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ 5.1) ประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่า จะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพออาจทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ 5.2) การประเมินผลระหว่างเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่ง ๆ ควรจะได้ มีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของวิชาเหล่านั้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้พอที่จะก้าวหน้าไปข้างหน้าหรือยัง 5.3) การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์ต่าง ๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถเพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนบัดนี้ นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 66) ให้ความหมายของการวัดและประเมินผล ดังนี้ การวัด (Measurement) หมายถึง กระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือ บุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะที่มีความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่วัดนั้น ๆ การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าความจริง และการกระทำ บางทีขึ้นอยู่กับ การวัดเพียงอย่างเดียว

จากความหมายของการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สรุปว่า การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยสถานศึกษาสามารถ

เทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่างๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ

4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ทิสนา แคมมณี (2552, น. 22) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า "การจัดการเรียนรู้" นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้ว่าเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จ เมื่อผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูและนักเรียนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ ดังนี้ 1) การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตัวบุคคล ทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของตัวเอง 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องการใช้กระบวนการคิด สร้างความ เข้าใจ ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับ ด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ 4) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกเบิกบานเพราะหลุดพ้นจากความ ไม่รู้ นำไปสู่ ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิด ความอยากรู้หรือ คับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจและเกิดความสุขขึ้นจากการ ได้ เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง 5) การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ ไม่มีที่สิ้นสุดครูจึงสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ 6) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ใน การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการ พัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับผลการพัฒนาของตัวเอง

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, น. 15) การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของความพยายามที่จะช่วยเหลือ สร้างและชักจูงผู้เรียนไปสู่เป้าหมายบางประการ

รุจิรี ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545, น. 70) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือที่เรียกว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิถีคิด วิธีการดำเนินชีวิตและมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

การจัดการเรียนการสอน ตามแนวของหลักสูตรใหม่ จึงน่าจะมีหลักการและแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ ได้แสดงความคิดอย่างอิสระ สามารถสรุป และสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้จากข้อมูลที่มี 3) นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ครูเป็นเพียงแหล่งข้อมูลหนึ่งจากหลาย ๆ แหล่งและเป็นผู้ อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน
- 4) เน้นการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับหลักการและทฤษฎี 5) เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด มากกว่าการหาคำตอบที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว 7) ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอ ที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ 8) ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน และเรียนรู้ด้วยตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ตามมาตรา ที่ 24 กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, น. 13) ได้สรุป 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ปรีชาพร วงษ์อนุตร โรจน์ (2553, น. 94) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ แบ่งเป็นทฤษฎีหลัก 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีของกลุ่มมนุษย์นิยมและทฤษฎีผสมผสาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. 15-16) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด การจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน ตามหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. กระบวนการสร้างความรู้
3. กระบวนการคิด
4. กระบวนการทางสังคม
5. กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา
6. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
7. กระบวนการปฏิบัติ
8. กระบวนการจัดการ
9. กระบวนการวิจัย
10. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
11. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ฯลฯ

จากความหมายของ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด การจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน โดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล เป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิถีคิด วิถีการ ดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้ว่า หมายถึง การปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร โดยเน้นปรับปรุงหรือสร้างให้ดีขึ้นกว่าเดิมในการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียน แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) มาตราที่ 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นในกรณีที่ครูผู้สอน พบว่า ผลการพัฒนาการเรียนรู้อาจเกิดปัญหาหรือมีความจำเป็นต้องแก้ไข พัฒนาอย่างเร่งด่วน ครูผู้สอนหาวิธีการแก้ไขได้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ 2) วางแผนการจัดการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ประเมินผล

การเรียนรู้ และทำรายงานผลการเรียนรู้ 4) ปรับปรุงแก้ไข 5) รายงานผลการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทราบ และใช้ประโยชน์ต่อไป

พิชิต ฤทธิจรูญ (2544, น. 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยในเชิงปฏิบัติการที่ครูได้แสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรม ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

อุทุมพร จามรมาน (2544, น. 8) ให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนว่า คือ การหาข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนเพื่อพิจารณานักเรียน โดยลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนมีดังต่อไปนี้ 1) ปัญหาการวิจัยเกิดขึ้นจากการทำงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน 2) ผลการวิจัยนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3) การวิจัยดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนกล่าวคือ สอนไปวิจัยไปแล้วนำ ผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาและทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

กมล ภูประเสริฐ (2545, น. 82) กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและเป็นที่ยอมรับของวงการต่าง ๆ สถานศึกษาใดที่มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ หรือรายงานผลงานที่มีกระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานจะเป็นที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์ได้ สถานศึกษาจึงควรมีงาน โครงการเกี่ยวกับการวิจัยอยู่ด้วยเสมอการวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ ต้องจัดให้มีการดำเนินงานดังต่อไปนี้ 1) การกระตุ้นความสนใจหรือการสร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญของการวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความตื่นตัวที่จะเริ่มทำ 2) การพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการวิจัย โดยการจัดหาหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ให้บุคลากรได้ศึกษา หรือจัดประชุมปฏิบัติการและเชิญวิทยากรมาฝึกการวิจัย หรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ เปิดการอบรมขึ้น 3) การประชุมปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษา ในด้านวิชาการและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อให้การมองเห็นปัญหาชัดเจน จากนั้นจึงช่วยกัน แสวงหาวิธีการแก้ปัญหา แต่ก่อนที่จะพูดถึงการแก้ปัญหา พัฒนา ควรได้มีการศึกษาค้นคว้าจาก แหล่งความรู้ มาเสนอกันและกันบ้าง อาจใช้วิธีการแบ่งงานกัน ไปศึกษา หรือนำมาจากระบบข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา ซึ่งมีการประมวลความรู้ ความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการเรียนการสอนไว้ เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่จะนำไปดำเนินการต่อไป 4) การกำกับดูแลและส่งเสริมให้ดำเนินการแก้ปัญหาในลักษณะของงานวิจัย โดยการอำนวยความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือด้วยเหตุที่เป็นงานใหม่ ความต้องการกำลังใจและความช่วยเหลือจึงมีอยู่มาก 5) การสนับสนุนให้มีการแสดงผลงานการวิจัยของสถานศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความภาคภูมิใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545, น. 89) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การพัฒนา
นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

จากความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย
สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจหมายถึง กระบวนการในการพัฒนา การเรียนการสอนให้มี
ประสิทธิภาพ โดยการแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการ
เรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการดำเนินการเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ใน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

รุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545, น. 72) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็น
ส่วนประกอบที่สำคัญ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครูดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ที่ดีตามกระบวนการต่าง ๆ ที่หลักสูตรต้องการในปัจจุบัน ต้องยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนต่างก็
มีประสบการณ์เดิมอยู่แล้วความรู้ใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับอาจมีมาได้หลายทาง นอกจากครูและสื่อ
ต่าง ๆ ดังกล่าว เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
ศักยภาพและความสามารถของครูที่จะสามารถจัดหามาใช้ และศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน
แต่ละคน ซึ่งหลักสูตรใหม่ มิได้ละทิ้งหนังสือแบบเรียนเก่าๆ โดยสิ้นเชิง องค์ความรู้ใหม่ก็ยังคง
ต้องอาศัยหนังสือเก่ารวมอยู่ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) (อ้างอิงมาจาก
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, น. 38) มาตรา 65 กำหนด ให้มี
การพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต ผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและ
ทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และในมาตรา
ที่ 66 กำหนดว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการ ศึกษา
ในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการ
แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 27) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริม
สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และ
คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลาย
ประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีใน
ท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ ที่
หลากหลายของผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 38-40) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ว่า สื่อมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ให้ผู้เรียนปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้ สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี 2) ทักษะ สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน 3) คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการ เรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเอง มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม

ทั้งนี้สามารถจำแนกประเภทของสื่อการเรียนรู้ จำแนกตามลักษณะได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น นิตยสาร วารสาร ตำรา หนังสือเรียน แผ่นพับ โปสเตอร์ ภาพพลิก เป็นต้น 2) สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้คู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการใช้ อินเทอร์เน็ต การศึกษาผ่านดาวเทียม เป็นต้น 3) สื่ออื่น ๆ เช่น สื่อบุคคล รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรม กระบวนการ สื่อวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์

การใช้สื่อการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิด ประสิทธิภาพ ต่อผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้ 1) การเตรียมตัวครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้ 2) เตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภท ต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่หรือห้องเรียนนั้น ๆ 3) เตรียมความพร้อมของผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู้ โดยใช้สื่ออื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย และมีความพร้อมในการเรียนรู้จากเรียนรู้จากสื่ออื่น หรือในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อด้วยตนเอง ครูผู้สอนต้องแนะนำวิธีการใช้สื่อด้วย ที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง 4) ดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้โดยขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอน ต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิริยาอย่างไร มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนหรือไม่ เพราะปฏิริยาของผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใด นอกจากนี้ควรมีการใช้เครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะตรวจสอบว่าสื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ หรือไม่เพียงใด 5) ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่า มีอุปสรรคจากการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใด การประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเลือก ใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อ ๆ ไปหรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากความหมายของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหมายถึง การนำข้อมูล จากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่า มีอุปสรรคจากการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนระดับใด เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ สำหรับการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อ ๆ ไป หรือปรับปรุงเพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.3.4 นิยามเชิงปฏิบัติของฝ่ายการบริหารงานวิชาการ

ในการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) การนิเทศการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาบูรณาการร่วมกับองค์ประกอบย่อยของ ศรีกุล นามศิริ (2552, น. 65-74) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการนิยามเชิงปฏิบัติของแต่ละด้าน เพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยต่อไป โดยนำสรุปผลการวิจัยของมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.4.1 ด้านการนิเทศการศึกษา

มีขอบข่าย 4 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- 2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- 4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2.3.4.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

มีขอบข่าย 6 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

4) นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา

5) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

6) ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม

2.3.4.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

มีขอบข่าย 5 ข้อ ประกอบด้วย

1) กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

2) จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

5) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

2.3.4.4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มีขอบข่าย 6 ข้อ ประกอบด้วย

1) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง

4) การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

5) การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม

6) จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3.4.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีขอบข่าย 3 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

2.3.4.6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มีขอบข่าย 5 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
- 2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ
- 4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

จากขอบข่ายทั้ง 6 ด้าน ผู้วิจัยสรุปเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ ดังแสดงในตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2

นิยามเชิงปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ขอบข่ายงานวิชาการ	นิยามเชิงปฏิบัติ
1. การนิเทศการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา 2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบ.หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา 3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา 4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น 2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม 4. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา 5. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 6. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	นิยามเชิงปฏิบัติ
	3. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผล การเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 4. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 5. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการ เทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
4. การพัฒนากระบวนการ การเรียนรู้	1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง 4. การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 5. การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม กำนินิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระกิจกรรม 6. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ เครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนา คุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 2. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการ สอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	นิยามเชิงปฏิบัติ
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ 2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน 3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ 4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

จากตารางที่ 2.2 สรุปนิยามเชิงปฏิบัติการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดในการศึกษาศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งสรุปได้ จำนวน 28 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษา จำนวน 4 ตัวชี้วัด 2) การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ตัวชี้วัด 3) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 5 ตัวชี้วัด 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวชี้วัด 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 ตัวชี้วัด และ 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 4 ตัวชี้วัด

2.4 บริบททั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอวาปีปทุม ทางตอนใต้จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา และ 16 องศา 40 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 50 ลิปดา และ 103 องศา 30 ลิปดา ตะวันออก โดยมีพื้นที่บริการครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอวาปีปทุม อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอยางสีสุราช และมีพื้นที่ตามเขตการบริการ ดังนี้

ตารางที่ 2.3

แสดงพื้นที่ของเขตบริการแยกรายอำเภอและระยะทางห่างจากตัวจังหวัด ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ระยะทางจาก จ.(กม.)
1. วาปีปทุม	605.774	40
2. พยัคฆภูมิพิสัย	342.790	82
3. นาเชือก	528.798	58
4. นาคูน	248.449	64
5. ยางสีสุราช	242.507	74

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตั้งอยู่เลขที่ 147 หมู่ที่ 1 อำเภอวาปีปทุม โดยใช้อาคารของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม (เดิม) เป็นอาคารสำนักงานอยู่ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคามเป็นระยะทาง 40 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯเป็นระยะทาง 367.04 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอ จังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอเมืองมหาสารคามและอำเภอแกลง

ทิศใต้ ติดกับอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอนาโพธิ์ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.2 ข้อมูลทางการศึกษา

2.4.2.1 จำนวนสถานศึกษา

สถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีทั้งหมด 225 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 2.4

แสดงสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

เขต 2

ที่	อำเภอ	จำนวนโรงเรียน (ขนาด)				รวม
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
1	อ.วาปีปทุม	46	23	1	1	71
2	อ.พยัคฆภูมิพิสัย	32	22	1	-	55
3	อ.นาเชือก	36	9	-	-	45
4	อ.นาคน	22	9	-	-	31
5	อ.ยางสีสุราช	10	13	-	-	23
	รวม	146	76	2	1	225

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษา, (2558 : ออนไลน์), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

หมายเหตุ ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1 – 120 คน
 ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 – 600 คน
 ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 601 – 1,500 คน
 ขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป

2.4.2.2 จำนวนนักเรียน

จำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจำนวนนักเรียนในสังกัด 30,385 คน ดังนี้

ตารางที่ 2.5

แสดงจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

เขต 2

ที่	อำเภอ	จำนวน ร.ร.	ก่อน ประถม (คน)	ประถม (คน)	ม.ต้น (คน)	ม.ปลาย (คน)	รวม(คน)
1	อ.วาปีปทุม	71	2,309	7,561	989	111	10,970
2	อ.พยัคฆภูมิพิสัย	55	1,586	5,362	1,399	-	8,347
3	อ.นาเชือก	45	814	3,136	412	-	4,362
4	อ.นาคูน	31	707	2,513	308	-	3,528
5	อ.ยางสีสุราช	23	637	2,164	377	-	3,178
	รวมทั้งสิ้น	225	6,053	20,736	3,485	111	30,385

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษา, (2558 : ออนไลน์), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

2.4.2.3 จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา

จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจำนวน 2,335 คน ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 215 คน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน 11 คน 3) ครู 1,862 คน 4) พนักงานราชการ 61 คน 5) ลูกจ้างประจำ 111 คน 6) ลูกจ้างชั่วคราว (ครู) 34 คน 7) ลูกจ้างชั่วคราว (นักการภารโรง) 41 คน

2.4.2.4 จำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีจำนวน 90 คน ดังนี้ 1) ผอ.สพท 1 คน 2) รอง ผอ.สพท. 6 คน 3) ศึกษาพิเศษ 18 คน 4) บุคลากรทางการศึกษา 51 คน 5) ลูกจ้างประจำ 5 คน 6) ลูกจ้างชั่วคราว 9 คน

2.4.2.5 ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างปีการศึกษา 2556 และ ปีการศึกษา 2557

ตารางที่ 2.6

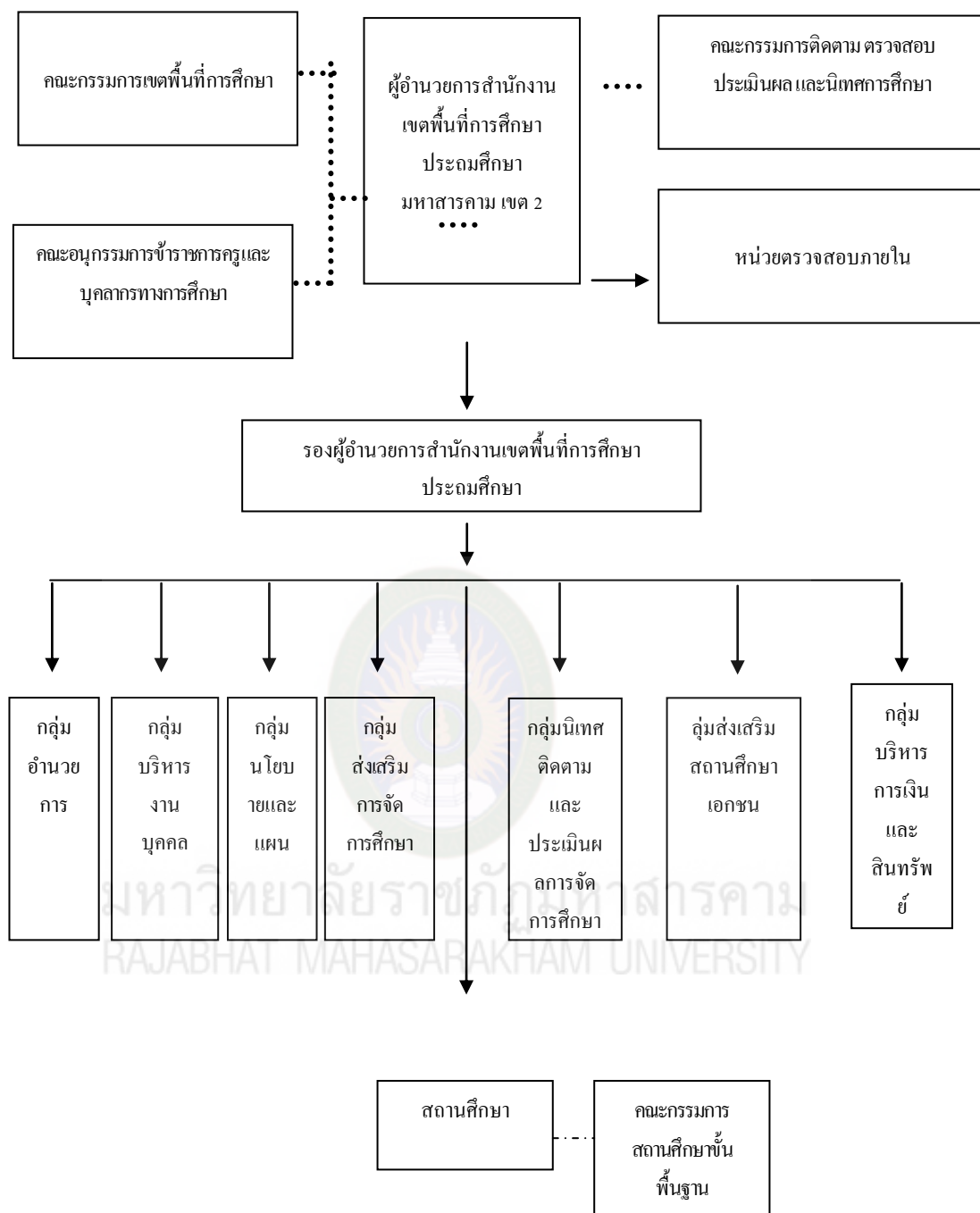
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้น ป.6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างปีการศึกษา 2556 และ ปีการศึกษา 2557

กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ย		
	ปี 2556	ปี 2557	ผลต่าง +/-
ภาษาไทย	55.60	42.56	-14.04
คณิตศาสตร์	61.45	32.06	-29.39
วิทยาศาสตร์	45.66	35.23	-10.43
สังคมศึกษาฯ	57.79	41.72	-16.07
ภาษาอังกฤษ	45.46	32.27	-13.19
เฉลี่ย 5 กลุ่มสาระฯ	53.20	36.77	-16.62

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษา, (2558 : ออนไลน์), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

2.4.3 โครงสร้างการบริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แบ่งโครงสร้างการบริหาร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 เป็น 7 กลุ่ม 1 หน่วย ดังนี้

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, ปรับปรุงจาก ข้อมูลระบบสารสนเทศเพื่อจัดการศึกษา, (2558 : ออนไลน์), สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.

2.4.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นองค์กรบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีคุณภาพพร้อมเข้าสู่ความเป็นผู้นำประชาคมอาเซียน”

พันธกิจ (Mission)

“พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เข้าสู่ความเป็นผู้นำประชาคมอาเซียน พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน”

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับบริการอย่างมีคุณภาพและมีความพึงพอใจ
2. โรงเรียนมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
3. สพป.มค.2 และ โรงเรียนในสังกัดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
4. นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและสังคมมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง
5. สพป.มค.2 และ โรงเรียนได้รับการนิเทศตรวจสอบติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. โรงเรียนในสังกัด มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. โรงเรียน มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่เอื้อและสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน
8. ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพ
9. สพป.มค.2 โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษาและทุกภาคส่วนเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issues)

1. พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรในการให้บริการโดยเน้นการมีส่วนร่วม
2. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษานับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

4. ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

6. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

7. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพให้เท่าเทียมกับนานาชาติ

8. สร้างและพัฒนาเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

2.4.5 ภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนในเขต 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาเชือก อำเภอนาคู และอำเภอยางสีสุราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีภารกิจ ดังนี้

ก. ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 36)

ข. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ (พรบ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) และกฎหมายอื่นและ

ค. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ และกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ถวิล แพงยา (2550, น. 111-112) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการ โรงเรียนเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 140 คน และครูวิชาการโรงเรียนจำนวน 140 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Mogan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามทั้งฉบับใช้วิธี การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐานการวิจัย คือ ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ โดยภาพ รวมอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชา การโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ พบว่า ผู้บริหารและครูวิชาการ มีสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัตนา อนันตชาติ (2550, น. 62-63) ได้วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 221 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของ Krejcie and Mogan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปาน

กลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทับทิม ปาเงิน (2552, น. 99) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 112 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Mogan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย ทั้ง 5 งาน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางพัฒนา คือ ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางแนวทางการพัฒนา คือ ควรแนะนำให้ครูผู้สอนได้แก้ปัญหาการเรียนแก่นักเรียนโดยวิธีการสอนซ่อมเสริมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแก้ไขให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางพัฒนา คือ ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมทันต่อความต้องการและควรกระตุ้นให้ครูได้ผลิตและจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อประกอบ การเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปาน แนวทางการพัฒนา คือ ควรส่งเสริมให้มีความรู้ในด้านการวัดผลและประเมินและควรกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล ระหว่างภาคเรียน ปลายภาคเรียนและตลอดภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม ส่วนงานนิเทศการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดทำแบบ บันทึการนิเทศการสอนได้อย่างชัดเจน และควรมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอย่าง หลากหลายวิธีครูผู้สอนให้ความร่วมมือและยอมรับผลการนิเทศภายใน

รัชติรถ พิมพาคุณ (2552, น. 89-92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอกบินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษาในเขตอำเภอกบินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต

2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนตารางของ Krejcie and Mogan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤติ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way-ANOVA) ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านมีปัญหอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนรู้ 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยและผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากและขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภออินทร์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ได้แก่ ควร มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาด้านวิชาการ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ศิริพร ธนะสมบุรณ์ (2552, น. 60) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 234 คน โดยดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และระยะที่ 2 เป็นการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ

0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการเรียนการสอนและด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุน ตามลำดับ ส่วนปัญหาของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากสุดไปหาน้อยสุดคือ ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุน ด้านการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กคือ 2.1) ควรมีการจัด โครงสร้างการบริหารให้เหมาะกับบริบทของโรงเรียน มีรูปแบบการบริหารที่เป็นเอกลักษณ์แบบมี ส่วนร่วมและบูรณาการ 2.2) มีรูปแบบการประเมินผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามสภาพจริง โดยร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2.3) มีแผนของบประมาณพิเศษสนับสนุนที่ชัดเจน และ 2.4) มีโครงสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้จริง

ศิริพร ทาทราย (2552, น. 61-62) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี จำนวน 159 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนตาราง Krejcie and Mogan เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 52 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเรียงด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากด้านที่มีปัญหามากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล และด้านการนิเทศ 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามจำนวนนักเรียน โดยรวมและเรียงด้าน พบว่า โรงเรียนที่มีนักเรียน ไม่เกิน 60 คน และตั้งแต่ 61-120 คนขึ้นไปมีปัญหาการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ควรสร้างทีมงาน ระดับชั้น โดยประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน

ในการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เอง ด้านการเรียนการสอนควรส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเช่น เป็นวิทยากร บรรยายหรือเชิญชวนนักเรียนไปศึกษาในชุมชน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ควรให้มีการวางแผนการ นิเทศร่วมกันเพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไป ใช้ ควรจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัด ประเมินผลและการเทียบโอน

เพียงเพ็ญ เพ็ชรสันเทียะ (2553, น. 111) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 107 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าสถิติ (t-test) ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 10 ปี และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) แนวทางในการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ได้แก่ ควรจัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูทำ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จัดทำ

แผนปฏิบัติการนิเทศใน โรงเรียน ส่งเสริมให้ครูแนะแนวการศึกษาให้กับนักเรียน เปิด โอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเขามาศึกษาหา ความรู้ จัดตั้งสมาคม ชมรม หรือมูลนิธิเพื่อสนับสนุนด้าน การศึกษาของโรงเรียน สนับสนุนวิชาการของบุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

วันชัย พงสุพันธ์ (2553, น. 98-99) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติ และ ศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 280 คน กำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างโดยใช้หลักการของ R.V. Krejcie and D.W.Morgan และวิธีการสุ่ม อย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่ง แบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างและได้รับคืนมาทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความ แตกต่างโดยใช้ค่า t- test และ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่ามีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับ ปัญหาของการบริหารงานวิชาการ พบว่า ครูผู้สอนยัง ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวัดผล และประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอนประจำ ชั้นเรียน ทำการสอนสอนไม่ตรงตามวิชาเอกและความถนัดของตนเอง ขาดงบประมาณ ที่จะมา สนับสนุนงานวิชาการ ขาดอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสื่อการสอนที่ ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อย เกินไป บุคลากรที่ทำการสอน ขาดความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และขาด เทคนิคในการสอนที่ ทันสมัย ส่วนข้อเสนอแนะพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอจัดการอบรมเชิง ปฏิบัติการเรื่องการ วัดผลประเมินผลของสถานศึกษาเพื่อครูจะใช้เป็นแนวทางในการวัด ประเมินผลแก่ผู้เรียน ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอที่จะบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา มี การจัด กิจกรรมในการหางบประมาณมาสนับสนุนงานวิชาการ และจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการ สอน ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีการจัดอบรมด้านเทคนิคการเรียนการสอนอย่างน้อย ภาค เรียนละ 1 ครั้ง

ธีรศักดิ์ อาษา (2554, น. 69-70) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการครู จำนวน 144 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 38 คน และครูผู้สอน 106 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Mogan และการสุ่มแบบเจาะจง (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแนวทางในการพัฒนาเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กระหว่างความคิดเห็นของ ผู้บริหารกับครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัญหาสูงกว่าครูผู้สอน 3) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กระหว่างความคิดเห็นของ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์น้อยกับประสบการณ์มาก ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้มีประสบการณ์มากมีความคิดเห็นต่อปัญหาสูงกว่าผู้มีประสบการณ์น้อย 4) แนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ จัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องเทคนิคการสอนและการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนในการวัด และประเมินผล ตลอดจนการสร้างเครื่องมือ วัดผลและประเมินผล จัดอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบในการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ เทคนิคและวิธีการนิเทศเพื่อให้มีความพร้อมที่จะให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในด้านการจัดการเรียนการสอนแก่ครูจัดศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตรงให้กับครู

นิตยา พูลแสง (2554, น. 91) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัว

อย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำนวน 98 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง .27 - .88 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตามประสบการณ์ ตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สายทอง พรหมมา (2554, น. 128-130) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน 9 คน ครูผู้สอน 98 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และโดยการสังเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 งาน ภาพรวมของการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนในงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนในงานการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนในงานวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนในงานวัดผลและประเมินผลการเรียน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนในงานนิเทศภายใน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนงานประชุมอบรมทางวิชาการ ภาพรวมของการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

สุกฤตา เกตานนท์ (2555, น. 103-104) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 7 คน หัวหน้างานวิชาการ 7 คน และครู 7 คน รวมจำนวน 21 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Analysis) และการสรุปเชิงอุปนัย (Inductive Analysis) ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีปัญหาและได้แนวทางแก้ไขทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ทิพย์วรรณ ดับโรค (2556, น. 65-66) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน และประสิทธิภาพการสอนของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 695 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Mogan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .86 -.93 ค่าความเชื่อมั่น .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามปัญหาในแต่ละด้าน จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเตตรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกด้าน โดยครูที่มีประสบการณ์น้อยมีปัญหาการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์มากทุกด้านยกเว้นด้านพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจะเชิงเตตรา เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน

เบญจมาศ เจริญสุข (2556, น. 63-64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการจำนวน 100 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และค่า F - test เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้ 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับคะแนน เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการสอน ของครูประเภทของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปี และมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

เมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์ (2556, น. 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2555 รวมทั้งสิ้น 300 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม

ตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบว่าแตกต่างกันได้ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนด้านการพัฒนาการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวางแผนด้านวิชาการ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุธาสินี เสน่ห์ (2556, น. 82) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 การศึกษามุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับจาก มากไปน้อย ดังนี้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตาม ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรัตยา รอดรัตน์ (2556, น. 67-68) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาและเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ และศึกษา

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูซึ่งรับผิดชอบปฏิบัติการสอน จำนวน 144 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 – 0.83 และ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถม ศึกษา ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถม ศึกษา ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้เสนอไว้แล้ว 7 ด้าน

ระเบียบ วิเศษมย์ (2556, น. 75-76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การ ศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 266 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 52-.87 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤตที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การแจกแจงความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาอำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนก

ตามประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้แก่ ควรจัดอบรมครูในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร แนวทางการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและควรสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุม สำรวจความต้องการและจัดหาสื่ออุปกรณ์ให้เหมาะสม และจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดปฏิทินการนิเทศภายใน อีกทั้งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Spark (1984, p. 235) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนระดับ อำเภอของรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยมุ่งศึกษาจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดและโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สุด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน คือ ใช้ผลการสอบหรือหลักฐานคะแนนของโรงเรียนในระดับอำเภอ ในปี ค.ศ. 1981 ใช้วิธีสำรวจข้อมูลโดยทางไปรษณีย์ให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน นโยบายและคุณภาพในการบริหารงานและศึกษาความเที่ยงตรงของบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนที่สูงและต่ำ ผลการศึกษา พบว่า ในหลักการมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ หรือความสัมพันธ์ในระหว่างผลสัมฤทธิ์ในระดับอำเภอและนโยบายการปฏิบัติงานและการรับรู้ในส่วนของ การให้บริการ ระหว่างผู้บริหารในระดับอำเภอกับผู้บริหาร โรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีสิ่งที่บ่งชี้ว่าผู้บริหาร โรงเรียนใน โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงขออำเภอ มักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะจัดการให้มีการวางแผนการเป็นผู้นำ และมีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ

Buzzi (1991, p. 31) ได้ศึกษาวิจัยการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำทางการสอนที่เข้มแข็งของผู้บริหาร ช่วยให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ โดยหมายรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของครู และจัดให้มีสิ่งที่ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้การใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยที่ผู้บริหารมีความคาดหวังสูงจะช่วยให้ครู- อาจารย์จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

Cave (1992, p. 996) ได้ศึกษาการวิจัย การบริหารการประถมศึกษาในท้องถิ่นเปรียบเสมือนการนิเทศการสอน จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์การ นิเทศการสอนของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองรัฐนอร์ทเจอร์ ซึ่ง โดยใช้ประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศการสอนโดยเปรียบเทียบ ประเมินบทบาทในการนิเทศการสอน โรงเรียนเมืองและ

นอกเมือง ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นทักษะของครูใหญ่และวิธีการสำรวจการนิเทศโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย พบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติต่อการนิเทศมาก ขณะเดียวกันทัศนศรัก็เห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร

Bukosky (1999, pp. 136- 140) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของโรงเรียน ประถมศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในมลรัฐ แคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ หลักสูตรมีมาตรฐานการสอนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ การวัดผลประเมินผล การปฏิบัติงานมีเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การออกแบบการทำงานใหม่

Floit (2000, p. 37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกต่อ โรงเรียนในมลรัฐอิลลินอยซ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากภายนอกในกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่มีทิศทางสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของรัฐ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน จำนวน 120 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ ความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า รายงานการประเมินภายนอกและรายงานข้อคิดเห็นจากโรงเรียนแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่องและความพยายามในการพัฒนาอย่างไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของรัฐ

UNESCO (2002, p. 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการในระดับมัธยมศึกษาในทวีปเอเชีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการในระดับมัธยมศึกษาในทวีปเอเชีย การใช้หลักสูตร ของประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และศรีลังกา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 225 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนเอกสารหลักสูตรของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมครูเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสาร หลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้ายคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาด การวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

Cherster (2006, pp. 286-288) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศของสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศของสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อ

มูลโดยการใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีสมรรถภาพสูง เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี อภิปราย ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการสอนในที่ประชุม จัดให้มีการประชุมนิเทศครูใหม่ วิจารณ์งานของครูโดยไม่ให้เสียกำลังใจ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ให้ ขวัญและกำลังใจแก่ครู

Sullivan (2006, p. 107) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำการบริหารงานโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อการสำรวจครูและผู้นำด้านวิชาการของโรงเรียน ในปัจจุบัน และการศึกษารูปแบบความเป็นผู้นำเป็นองค์ประกอบในการสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพด้านวิชาการที่แท้จริง ประชากรเป็นโรงเรียนในเขตเพนซิลวาเนีย จำนวน 501 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan ครูและผู้นำด้านวิชาการ จำนวน 217 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเป็นผู้นำในเชิงบวกที่สามารถปรับเปลี่ยน ได้มีผลที่เอื้อต่อความสำเร็จของนักเรียน สามารถนำมาใช้ในการลดความขัดแย้งในองค์กรได้ และ ผู้นำในเชิงบวกที่สามารถปรับเปลี่ยนได้จะเป็นผู้ที่สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้อื่น

Misty (2007, p. 65-68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองในหนึ่งตำบลในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยการมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนได้รับความสนับสนุนจากชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

Smith (2007, pp. 70-72) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ

มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยที่โรงเรียนที่มีระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนในสถานศึกษานั้นก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย

Angela (2011, p. 56) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำทางวิชาการ การเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเวอร์จิเนีย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อการตรวจสอบทางวิชาการ วิสัยทัศน์ โครงสร้าง ประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียน พฤติกรรม ความเป็นผู้นำการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือครูสอนเต็มเวลาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเวอร์จิเนีย จำนวน 35 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า มุมมองในแง่ดีของครู คือการสร้างเอกภาพ เน้นประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียน สร้างความเป็นผู้นำการเรียนการสอน และแสดงถึงสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนักวิชาการและความสำเร็จของนักเรียน สำหรับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างความเป็นผู้นำ การเรียนการสอน และนักเรียน

จากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนส่วนใหญ่จะพบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การวิเคราะห์สังเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้อง การวัดและประเมินผล การวิจัยในการพัฒนาการศึกษา และการสร้างหรือพัฒนาสื่อ ตลอดจนบางสถานศึกษา พบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้หากมองในภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติน้อย ส่วนสภาพการปฏิบัตินั้นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลางและระดับมาก ดังนั้นในด้านการจัดการต้องอาศัยความร่วมมือ การมีส่วนร่วม การประสานงานทุกหน่วยงานภายใน โรงเรียน อีกทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินงานทางวิชาการเป็นไปในเชิงการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทสามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. คำถามการวิจัย

1.1 สภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาน ศึกษา และครูอยู่ในระดับใด

1.2 สภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถาน ศึกษา และครู มีความแตกต่างกันหรือไม่

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา / ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) และมีผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติของนักเรียน (O-net) สูงในระดับประเทศ และมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 คือ โรงเรียนบ้านคำบง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 966 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 146 คน และครู 2) ครู จำนวน 820 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 2) ครู จำนวน 139 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในส่วนผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 : 608-609) ส่วนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีรายละเอียดดำเนินการ ดังนี้ 1) จำแนกโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็นกลุ่ม โดยใช้อำเภอทั้ง 5 อำเภอ เป็นตัวแบ่ง กลุ่ม ดังนี้ 1.1) โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอนาเชือก 1.2) โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 1.3) โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอนาโพธิ์ 1.4) โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอนาดูน และ 1.5) โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอยางสีสุราช 2) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนร้อยละ 5 ของจำนวนผู้บริหารทั้งหมดของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มอำเภอนั้น และสำหรับครู จำนวนร้อยละ 5 ของจำนวนครูทั้งหมดของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มอำเภอนั้น (กรณีมีเศษจำนวนกลุ่มตัวอย่างเกินผู้วิจัยได้เพิ่มเติมในสัดส่วนที่เท่า ๆ กันทุกกลุ่มอำเภอ) ทั้งนี้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จำนวนร้อยละดังกล่าว เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรและอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน 3) สุ่มรายชื่อโรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอำเภอ

ตารางที่ 3.1

แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ผู้บริหารฯ	ครู	ผู้บริหารฯ	ครู
1. นาเชือก	36	200	35	35
2. พัทลุงภูมิพิสัย	32	173	30	30
3. วาปีปทุม	46	275	45	45
4. นาควน	22	114	20	20
5. ยางสีสุราช	10	58	9	9
รวม	146	820	139	139

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยตามระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยกำหนดใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ลักษณะของเครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด และตอนท้ายในแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended question)

4.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

4.2.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พร้อมทั้งนำผลจากการศึกษาคุณภาพมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามร่วมกับผลการศึกษาทั้ง 6 ด้าน

4.2.2 นำผลการศึกษาครั้งนี้ มาสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย และสมมติฐานของการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคอร์ธ และได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นคำถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4.2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แนะนำ แก้ไขและปรับปรุง

4.2.4 นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปพัฒนาเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังนี้ 1) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถาม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคัดเลือก ดังนี้ ผู้บริหารสถาน ศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกและมีผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถาน ศึกษา จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่รับผิดชอบ ขอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 2 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน ได้พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมรายข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence : IOC) รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 1.1) ดร.พิชัย บุญมาหนองคู ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนตาลกุดเวียนหนองหญ้าม้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 1.2) ดร.ไชยา วิญญาสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 1.3) ดร.วิทยา นนนภา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 1.4) ดร. ศุภศิริ ขามช่วง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.5) นายมีชัย พลภูงา ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.2.5 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าดัชนี IOC (Index of item Objective Congruence) จากการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกข้อคำถาม ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป (รัตนพร ไกรถาวร, 2545, น. 68) ซึ่งการวิเคราะห์ครั้งนี้พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ .60 – 1.00 จึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องและความเหมาะสมรายข้อกับ
นิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องและความเหมาะสมรายข้อกับ
นิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสมรายข้อกับ
นิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ โดยแทนค่าสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-1)$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมรายข้อกับนิยามศัพท์
เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

4.2.6 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กำหนดทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คนและครู จำนวน 4 คน รวมจำนวน 5 คน ต่อ 1 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนบ้านสร้างแข่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 2) โรงเรียนบ้านจตุคามประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 3) โรงเรียนบ้านดงหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 4) โรงเรียนบ้านหนองสนมดอนดี สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 5) โรงเรียนบ้านขามเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) (Cronbach 1970 : 161) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (สุวิมล ติรภานันท์. 2555, น. 65) ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .908

4.2.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. สถานที่

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

6. ระยะเวลา

ระหว่างช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2560

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผลการสังเคราะห์ ได้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่นำไปศึกษาวิจัยในครั้งนี้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

7.2 ศึกษาดูงาน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) และมีผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติของนักเรียน (O-net) สูงในระดับประเทศ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านคำบาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยการศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก คือ

ประเด็นที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไข ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ประเด็นที่ 2 ศึกษาสภาพความสำเร็จของสถานศึกษาจากการบริหารงานวิชาการ ด้านวิธีการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ประเด็นที่ 3 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการ

เรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้ ในการศึกษาคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการศึกษาเอกสารของสถานศึกษา และ สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในวันศุกร์ ที่ 13 เดือนมกราคม พ.ศ. 2560

7.3 สรุปผลการศึกษาคู่ขนานร่วมกับผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย จากนั้นนำผลไปร่วม รวบรวมเป็นแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุง

7.4 สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

8.1 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากสาขาบริหารการจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมขอความ ร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนภายใน 15 วันหลังจากได้รับแบบสอบถามแล้ว ผลจากการ เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนในเบื้องต้น จำนวน 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96 จากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามขอแบบสอบถามกลับคืนในส่วนที่เหลือ จึงได้ แบบสอบถามครบทั้ง 278 ฉบับเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

8.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมา ไปตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วจึง นำไปวิเคราะห์ข้อมูล

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และเป็นแบบสอบถาม ที่มีการตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการ ดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งนี้ใน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดดังนี้

9.1 วิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

9.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู โดยใช้สถิติที (t-test) ชนิด 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2556 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

9.3 สำหรับตอนท้ายในแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะและแนวคิดการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

9.4 สรุปผลการวิเคราะห์ในระยยะที่ 1

10. ผลที่ได้รับ

10.1 ทราบสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูว่ามีระดับสภาพอยู่ในระดับใด

10.2 ทราบสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. คำถามการวิจัย

แนวทางพัฒนาการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษา

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน 2) ครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน และ 3) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1) ดร.พิชัย บุญมาหนองคู ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนตาลกุดเวียนหนองหญ้าม้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 2) ดร.ไชยา วิญญาสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 3) นายสังคม วีระพันธุ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำบัง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม 4) นางวรรกมล ปัตตานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 5) ดร.วิทยา นนนภา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 6) นายอังกูร สอนบุญชู ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 7) นายวัชรินทร์ ปะนามะ เก ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 8) ดร. สุภศิริ ขามช่วง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 9) นายมีชัย พลภูงา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยดำเนินการดังนี้ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการ

บริหารงานวิชา การของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ตามผลการศึกษาศภาพการดำเนินงานในการวิจัยระยะที่ 1 โดยนำผลการดำเนิน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ด้าน มาเป็นข้อมูล/รายละเอียดการสัมภาษณ์ 2) นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ พิจารณา ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และ การดำเนินการสัมภาษณ์ 3) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อ นำไปดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ตามที่กำหนดไว้

5. สถานที่

สถานที่ทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน

6. ระยะเวลา

ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2560

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

7.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำผลการศึกษาศภาพการการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จากผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไปศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยดำเนินการ สัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยสัมภาษณ์ ณ สถานที่/สำนักงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวันเวลาที่แต่ละคนกำหนด

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการสัมภาษณ์แล้วสรุปผล

10. ผลที่ได้รับ

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการดำเนินการวิจัย ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายในส่วนที่เป็นค่าสถิติในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

* แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.1 ผลการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ในการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก จากแนวคิดของนักวิชาการ ในเบื้องต้นสังเคราะห์ได้ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและ

เทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยแต่ละด้านประกอบด้วยตัวชี้วัดการบริหารตาม ขอบข่าย 28 ตัวชี้วัด ดังนี้

การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา 2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนใน รูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา 3) ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการ นิเทศการศึกษาในสถานศึกษา และ 4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการ นิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สารระแนกกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ สภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการ มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) นำหลักสูตรไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม 4) นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้ หลักสูตรภายในสถานศึกษา 5) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 6) ปรับปรุง และ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม

การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) กำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 2) จัดทำเอกสารหลักฐาน การศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 3) จัดให้มีการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่น ๆ ตาม แนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 4) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และ 5) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการ อ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) จัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การ จัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง 4) การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 5) การ ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม และ 6) จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อ

ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน อื่น

การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการ บริหารงานวิชาการ 2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน 3) จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ 4) ประสานความ ร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการ สอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน อื่น

1.2 ผลการศึกษาฐานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผู้วิจัยศึกษาฐาน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาการ (Best Practices) และมีผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติของนักเรียน (O-Net) สูงในระดับประเทศ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านคำบาง 1 บ้านคำบาง หมู่ 4 ตำบลโชคชัย อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร สรุปได้ดังนี้ 1) จาก การศึกษาสภาพการดำเนินงานปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาในการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาสถานศึกษา พบว่า ปัญหาหลักที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารงาน วิชาการ คือปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากรมีจำนวนไม่พอและส่วนใหญ่สอนไม่ตรงตามวุฒิหรือ สาขาที่สำเร็จการศึกษา แต่สถานศึกษาก็ได้มีโครงการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการส่งเสริม สนับสนุน ให้เข้าร่วมการอบรม สัมมนาเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถ อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไขได้ตามสภาพการณ์บริหารของโรงเรียน 2) การศึกษาสภาพความสำเร็จของสถานศึกษาจากการบริหารงานวิชาการด้านวิธีการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) พบว่า โรงเรียนมีโครงการที่ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เช่น โครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ในส่วนของครู ยังได้รับการอบรมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการอีกด้วย

เช่นกัน 3) ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้วิจัยในเบื้องต้น โดยมีการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามที่ทรงเรียนได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ดังนี้ 6.1) ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา 6.2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 6.3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควร 6.3.1) จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน 6.3.2) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง 6.3.3) ใช้การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 6.4) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน 6.5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การประเมินผลการพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากผลการศึกษาคุณภาพงานโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดร่วมกับผลการศึกษาของผู้วิจัย ซึ่งเดิมมีจำนวน 28 ตัวชี้วัด เป็น 33 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

สรุปผลการศึกษาข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ข้อบ่งชี้งานวิชาการ	ตัวชี้วัด	หมายเหตุ
1. การนิเทศการศึกษา	1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา 2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา 3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา 4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา 5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา	เพิ่มจากการศึกษาดูงาน
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	6. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สารระแนกกลางของกระทรวง ศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น 7. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 9. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม 10. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา 11. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 12. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม 13. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 14. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา	เพิ่มจากการศึกษาดูงาน

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	ตัวชี้วัด	หมายเหตุ
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบ โอนผลการเรียน	15. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จาก กระบวนการปฏิบัติ และผลงาน 16. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และ ผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และ อื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 17. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน 18. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และ การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	เพิ่มจากการศึกษา คูงาน
4. การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	19. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการ เรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 20. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน 21. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์การประยุกต์ ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 22. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง 23. การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 24. การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝัง คุณธรรม นิชยที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม 25. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อ ต่อการจัดกระบวนการ การเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม	เพิ่มจากการศึกษา คูงาน
5. การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา	26. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนา คุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 27. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ 28. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น	

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขอบข่ายงานวิชาการ	ตัวชี้วัด	หมายเหตุ
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	29. ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ 30. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน 31. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ 32. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่น 33. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	เพิ่มจากการศึกษา ดูงาน

ทั้งนี้ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามกลับคืน รวมจำนวน 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด แยกเป็นได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 ชุด และได้รับคืนจากครู จำนวน 139 ชุด ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด จำนวน 278 ชุด วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	สถานภาพ	ความถี่		รวม	ร้อยละ
		ผู้บริหารฯ	ครู		
เพศ	1. ชาย	136	78	214	77.00
	2. หญิง	3	61	64	23.00
	รวม	139	139	278	100
อายุ	1. ต่ำกว่า 30 ปี	-	15	15	5.40
	2. ตั้งแต่ 30 - 45 ปี	42	78	120	43.16
	3. สูงกว่า 45 ปี	97	46	143	51.44
	รวม	139	139	278	100
ระดับการศึกษา	1. ประถมตรี	-	18	18	6.47
	2. ประถมโท	136	119	255	91.73
	3. ประถมเอก	3	2	5	1.80
	รวม	139	139	278	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุสูงกว่า 45 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 51.44 รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 30-45 ปี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาโท จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 91.73 รองลงมาเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.47 และระดับประถมศึกษาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 ตามลำดับ

1.4 ผลการศึกษาระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ในการศึกษาระดับระดับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 278 ชุด วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.3

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพการบริหาร
1. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.23	.34	มาก
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.32	.11	มาก
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.36	.33	มาก
4. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.04	.25	มาก
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.53	.39	มาก
6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.01	.33	มาก
รวม	4.08	.34	มาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

การบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพ การบริหาร
1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา	4.48	.57	มาก
2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา	4.56	.55	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน	4.48	.57	มาก
4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	4.27	.57	มาก
5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	3.92	.56	มาก
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.45	.53	มาก
รวม	4.36	.33	มาก

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.56$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน

($\bar{X} = 4.48$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.92$) ซึ่งถือได้ว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.5

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพ การบริหาร
1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สารแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	4.45	.57	มาก
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.20	.82	มาก
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม	4.59	.53	มากที่สุด
4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม	4.80	.40	มากที่สุด
5. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา	4.02	.62	มาก
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.03	.69	มาก
7. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม	4.14	.73	มาก
รวม	4.32	4.11	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.80$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมา คือ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.59$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกน กลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.45$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.02$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.6

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพ การบริหาร
1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา	4.10	.63	มาก
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา	4.22	.62	มาก
3. ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา	3.89	.59	มาก
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา	4.46	.50	มาก
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา	4.47	.59	มาก
รวม	4.23	.34	มาก

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$) และดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$)ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมินประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.89$)

ตารางที่ 4.7

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพการ บริหาร
1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.90	.69	มาก
2. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน	3.66	.65	มาก
3. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.75	.56	มาก
4. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง	3.87	.57	มาก
5. การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	4.42	.59	มาก
6. การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม	4.56	.51	มากที่สุด
7. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการ	4.13	.52	มาก
รวม	4.04	.25	มาก

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ($\bar{X} = 4.56$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.42$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการ ($\bar{X} = 4.13$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.66$) ซึ่งก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.8

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพ การบริหาร
1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ	3.75	.48	มาก
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.02	.54	มาก
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนางานด้านวิชาการ	4.21	.63	มาก
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น	3.91	.59	มาก
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.17	.65	มาก
รวม	4.01	.33	มาก

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ ปกปรุ ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) และส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.75$)

ตารางที่ 4.9

แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับสภาพ การบริหาร
1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนา คุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา	3.55	.61	มาก
2. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้	3.59	.59	มาก
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการ สอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น	3.46	.39	ปานกลาง
รวม	3.53	.39	มาก

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้ครู

ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.59$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.55$) ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ($\bar{X} = 3.46$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ t-test (Independent Samples) ผลปรากฏดังตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวม

การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียน	4.62	.18	4.11	.22	17.539	.000*
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.67	.17	3.97	.26	26.517	.000*
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.62	.18	4.11	.22	20.914	.000*
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.11	.22	3.98	.26	4.644	.000*
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.15	.21	3.88	.37	11.218	.000*
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.75	.29	3.32	.35	7.374	.000*
รวม	4.29	.09	3.87	.142	29.449	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็น โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4.11 ถึง ตารางที่ 4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.11

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

การบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา	4.72	.45	4.24		
2. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตาม ระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา	4.89	.31	4.22	.54	12.673	.000*
3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน การสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จาก กระบวนการปฏิบัติ และผลงาน	4.76	.43	4.20	.55	9.458	.000*
4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถาน ประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	4.50	.50	4.04	.54	7.389	.000*
5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	4.13	.54	3.71	.51	6.622	.000*
6. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และ การเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.68	.47	4.22	.48	8.252	.000*
รวม	4.29	.18	4.11	.22	20.914	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่าโดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของรายชื่อนั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.12

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวง ศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของสังคม ชุมชนและ ท้องถิ่น	4.83	.37	4.06		
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของ ทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.81	.40	3.59	.66	18.666	.000*

(ต่อ)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและ สาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีใน หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดย พยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้ง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม	4.88	.32	4.30		
4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการ เรียนการสอนและบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม	4.82	.39	4.78	.41	.751	.453
5. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้ หลักสูตรภายในสถานศึกษา	4.36	.48	3.68	.54	11.121	.000*
6. ติดตามและประเมินผลการใช้ หลักสูตร	4.36	.50	3.71	.63	8.938	.000*
7. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาตามความเหมาะสม	4.60	.51	3.68	.63	13.574	.000*
รวม	4.67	.17	3.97	.26	26.517	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของ

รายชื่อนั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอยู่ 1 ข้อ คือ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม ส่วนข้ออื่น ๆ นั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการนิเทศการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายใน สถานศึกษา	4.30	.56	3.91		
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบ หลากหลายและเหมาะสมกับ สถานศึกษา	4.47	.54	3.97	.59	7.309	.000*
3. ประเมินผลการจัดระบบและ กระบวนการนิเทศการศึกษา ในสถานศึกษา	4.15	.48	3.63	.58	8.216	.000*
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่ การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและ กระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของ สถานศึกษา	4.70	.46	4.22	.42	9.000	.000*
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ประสบการณ์การจัดการระบบนิเทศ การศึกษาภายในสถานศึกษากับ สถานศึกษาอื่น หรือเครือข่าย การนิเทศการศึกษาภายในเขต พื้นที่การศึกษา	4.76	.43	4.18	.59	9.403	.000*
รวม	4.47	.23	3.98	.24	17.539	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของรายข้อนั้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.14

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.09	.63	3.71		
2. ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน	3.50	.70	3.82	.55	-4.194	.000*
3. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา	3.68	.59	3.81	.53	-1.921	.000*
4. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง	3.99	.54	3.76	.58	3.309	.000*
5. การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่ รู้อย่างต่อเนื่อง	4.60	.51	4.24	.61	5.344	.000*

(ต่อ)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	6. การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้ สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระกิจกรรม	4.71	.45	4.42		
7. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วน ร่วมในการจัดการ	4.20	.47	4.06	.57	2.189	.000*
รวม	4.11	.22	3.98	.26	4.644	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของรายข้อนั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.15

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็น ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อ การจัดการเรียนการสอน และ การบริหารงานวิชาการ	3.83	.42	3.68		
2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน	4.23	.47	3.81	.53	6.919	.000*
3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ ในการจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนางานด้านวิชาการ	4.42	.50	3.99	.68	6.072	.000*
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการ จัดการเรียนการสอน และการ พัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น	4.01	.54	3.81	.62	2.985	.003*
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.23	.49	4.10	.78	1.657	.099
รวม	4.15	.21	3.88	.37	11.218	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าโดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของรายชื่อนั้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอยู่ 1 ข้อ คือ การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนข้ออื่น ๆ นั้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16

แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 139)		ครู (n = 139)		t	Sig
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
	1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ งานวิชาการในภาพรวม ของสถานศึกษา	3.71	.52	3.40		
2. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่ ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.83	.40	3.35	.65	7.372	.000*
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน และงานวิชาการ กับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น	3.72	.52	3.20	.55	8.134	.000*
รวม	3.75	.29	3.32	.35	7.374	.000*

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ในส่วนของรายชื่อนั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ เช่นเดียวกัน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ในการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานในการวิจัยระยะที่ 1 โดยนำผลการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ด้าน มาเป็นข้อมูล/รายละเอียดการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยได้ทำการเข้าไปศึกษาและดูโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ โรงเรียนบ้านคำบัง 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในเรื่องของการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการสอบแบบเปิด เพื่อนำมาใช้เพื่อพัฒนาในการเรียนการสอนสำหรับการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนคำบัง 1 ได้มีการดำเนินโครงการนี้ เป็นการนำนวัตกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูที่เรียกว่าการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) มาใช้ ซึ่งลักษณะที่สำคัญของระบบการพัฒนาวิชาชีพครูดังกล่าวคือ จะมีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูเป็นระยะ ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน สร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน การทดลองใช้แผนในห้องเรียนจริง (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2547) ซึ่งในการทำงานร่วมกัน ครูก็ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าว และเข้าใจบทบาทของตนเองว่าจะต้องแสดงบทบาทอย่างไร ในการกระตุ้นหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่เป็นการเข้าไปแทรกแซงหรือชี้นำทางความคิดของผู้เรียน จากความยุ่งยากดังกล่าว จึงมีการเตรียมคนที่เข้าไปทำหน้าที่ช่วยครูในโรงเรียนให้สามารถทำงานในภาคปฏิบัติได้ โดยมีระบบพัฒนานักศึกษาปฏิบัติการสอน การผลิตและพัฒนาอาจารย์ และพัฒนานักวิจัยให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทั้งทางด้านทฤษฎีและงาน

ภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด โดยมีการดำเนินงานดังนี้ 1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับนักศึกษา และบุคลากร ในการดำเนินโครงการนี้ ได้มีการสร้างความเข้มแข็งให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์ และนักวิจัย เพื่อที่จะต้องออกไปทำหน้าที่ผู้ประสานงาน โรงเรียนและเป็นทีมนักวิจัยเข้าไปทำงานร่วมกับคุณครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้ 1.1) การใช้ปฏิบัติการวิจัย (Lab research) และสัมมนา (Seminar) ในระบบการพัฒนาใช้การปฏิบัติการวิจัยและการสัมมนา ซึ่งมีการกำหนดให้มีการสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนเดือนละ 1 ครั้ง (นักศึกษาปฏิบัติการสอน) โดยในการสะท้อนผลแต่ละครั้งเป็นการอภิปรายในประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ ระบุประเด็นปัญหาเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และการสัมมนาในทุกวันศุกร์ (สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก นักวิจัย และอาจารย์) และการสัมมนาในวันเสาร์ (สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก นักวิจัย และอาจารย์) โดยในการสัมมนาแต่ละครั้งก็จะเป็นการอ่านบทความหรืองานวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานทางด้านคณิตศาสตร์ศึกษาจากทั่วโลก และมีการนำเสนอความก้าวหน้าในการทำวิจัยของนักศึกษาแต่ละคน โดยมีระบบการให้ข้อเสนอแนะและตั้งประเด็นสงสัยจากนักศึกษารุ่นพี่ รุ่นน้อง และจากคณาจารย์ในสาขาวิชา เพื่อให้ผู้นำเสนอได้กลับไปค้นคว้าเพิ่มเติม หรือปรับแก้งานวิจัยของตนเองให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำเสนองานวิจัยในแต่ละครั้งผู้นำเสนอจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และต้องมีการเข้าสังเกตชั้นเรียนจริง เพื่อให้งานในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีการเชื่อมต่อกันมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการใช้การปฏิบัติการวิจัยและการสัมมนาจึงทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้พัฒนามุมมองทางด้านวิชาการไปพร้อมๆ กับการทำงานในภาคปฏิบัติ 1.2) การเชิญผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเพื่อมาให้ความรู้กับนักศึกษา และบุคลากร อย่างต่อเนื่อง การเชิญผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเพื่อมาให้ความรู้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องนั้น เป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองให้กับนักศึกษา และบุคลากร ทำให้สามารถเปิดมุมมองทางด้านวิชาการต่าง ๆ ทั้งการมีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาต่าง ๆ เรียนรู้วิธีการในการทำวิจัย รวมถึงการได้รับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านโดยตรง และการที่ได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศทำให้นักศึกษา และบุคลากรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมการเป็นนักวิชาการจากต่างประเทศ เห็นทิศทางการทำงานทางด้านคณิตศาสตร์ศึกษาของทั่วโลก และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาวิชาชีพครูของแต่ละประเทศ ซึ่งทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้น 1.3) การเข้าร่วมประชุมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมให้นักศึกษาและบุคลากร สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยรูปแบบที่เข้าร่วมมีทั้งเข้าร่วมแบบที่เป็นผู้นำเสนอผลงาน และเป็นผู้เข้าร่วมรับฟังการนำเสนอผลงาน ซึ่งทำให้นักศึกษา และบุคลากร ได้มีโอกาสพัฒนาการเขียนบทความวิจัยของตนเองเพื่อเตรียมตีพิมพ์ในวารสารบนฐานข้อมูล TCI และ ISI และการเข้าร่วมประชุมวิชาการต่าง ๆ ทำให้นักศึกษา และบุคลากร ได้มีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุมมองการทำวิจัยและเห็นทิศทางการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการศึกษาของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และเห็นความสำคัญของการพัฒนางานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาต่าง ๆ ของประเทศไทยต่อไป

1.4) การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม APEC-Lesson Study International ปีละ 2 ครั้ง การเปิดโอกาสให้นักศึกษา และบุคลากร สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม APEC-Lesson Study International ปีละ 2 ครั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ระบบการทำงานจากการลงมือทำงานในภาคปฏิบัติ ฝึกให้เป็นคนที่สามารถวางแผนการดำเนินงาน สามารถกำหนดขอบเขตและภาระงานในฝ่ายที่รับผิดชอบได้ เรียนรู้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน รวมถึงเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับคนอื่น และการเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมดังกล่าวยังทำให้นักศึกษา และบุคลากรมีโอกาสดูแลและให้ความช่วยเหลือกับนักวิชาการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ ที่มาเข้าร่วมการประชุม มีโอกาสได้ดูแลและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการสร้างเครือข่ายทางด้านวิชาการเมื่อบัณฑิตศึกษาจะต้องกลับไปทำงานในหน่วยงานหรือสถาบันของตนเอง

1.5) การสร้างความเข้มแข็ง โดยให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทำงานร่วมกัน การสร้างความเข้มแข็ง โดยการให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำงานร่วมกันทำให้นักศึกษา ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยปรึกษาหารือและช่วยเหลือกันในการทำงานร่วมกันในฝ่ายงานต่างๆ และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งทางด้านการเรียนในระดับที่แตกต่างกัน ด้านการทำงานในมุมมองที่แตกต่างกัน รวมถึงประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการที่นักศึกษารุ่นพี่ได้มีโอกาสเข้าร่วม ซึ่งเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงจากรุ่นสู่รุ่นผ่านการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ นักศึกษารุ่นน้องยังได้มีโอกาสได้เห็นทิศทางการพัฒนาตนเองในระยะยาว

1.6) สนับสนุนบัณฑิตศึกษาผ่านการให้ทุนการศึกษา ทุนผู้ช่วยวิจัย ศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษาศนับสนุนบัณฑิตศึกษาผ่านการให้ทุนการศึกษา และทุนวิจัย โดยการให้ทุนสนับสนุนจะเน้นการเปิดโอกาสให้บัณฑิตศึกษาได้เข้าร่วมเรียนรู้การทำงานในบทบาทของผู้ช่วยวิจัย และบทบาทผู้ช่วยสอน โดยการทำงานในบทบาทผู้ช่วยวิจัยบัณฑิตศึกษาจะได้ร่วมเรียนรู้การทำงานภายใต้การดำเนิน

โครงการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเรียนรู้วิธีการทำวิจัยและแง่มุมต่าง ๆ ในการทำวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการทำงานในภาคปฏิบัติ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนในฐานะผู้ช่วยวิจัย และการเรียนรู้การทำงานในบทบาทผู้ช่วยสอน (Teacher Assistants) บัณฑิตศึกษาจะมีส่วนร่วมในการออกแบบสถานการณ์ปัญหา เตรียมสื่อการเรียนการสอน ร่วมสังเกตชั้นเรียน และร่วมสะท้อนผลหลังการสอนร่วมกับเพื่อนที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยสอนร่วมกันและอาจารย์ประจำวิชา ซึ่งในการมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้บัณฑิตศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ในการเป็นผู้ช่วยสอน ซึ่งจะสามารถนำไปปรับใช้ในวิชาชีพของตนเองต่อไปในอนาคต 2) การใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เพื่อพัฒนางานในภาคปฏิบัติ ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดมาใช้ในการพัฒนางานในภาคปฏิบัติ โดยนำการพัฒนาวิชาชีพครูของญี่ปุ่นที่เรียกว่า “การศึกษาชั้นเรียน” มาใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาวิชาชีพครูคณิตศาสตร์ของไทย ที่ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักศึกษาปฏิบัติการสอน ผู้ประสานงาน โรงเรียน นักวิจัย และครูที่เข้าร่วมในการวิจัย โดยเริ่มต้นจากการกำหนดกิจกรรมปัญหาคณิตศาสตร์ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด (Open - Ended Problems) จากนั้นดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัตกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ขั้นที่ 2 การสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน ในขั้นตอนนี้จะนำแผนการสอนไปใช้จริงในชั้นเรียน โดยครูผู้สอนและมีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยนักศึกษาดำเนินการปฏิบัติการสอน ผู้ประสานงาน โรงเรียน ทีมนักวิจัย และครูคนอื่น ๆ เป้าหมายของการสังเกต คือ การสังเกตกระบวนการคิดของนักเรียน ไม่ใช่การพิจารณาความสามารถในการสอนของครู ขั้นที่ 3 ขั้นการสะท้อนผลชั้นเรียนร่วมกัน เกี่ยวกับผลที่ได้จากการสังเกตการสอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการสอน แล้วนำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในห้องเรียนใหม่อีกครั้งในปีต่อไป ในทางปฏิบัติของการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้ดำเนินการดังนี้ 2.1) การประชุมปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ประสานงาน โรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานและการวางแผนการจัดตารางเรียนตารางสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษาชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดก่อนการดำเนินการในช่วงเปิดเทอม 2.2) การนำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิดไปใช้ในชั้นเรียน 2.3) การเข้าร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนสอนในชั้นเรียนของครู มีผู้สังเกตดังนี้ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสานงาน โรงเรียน และทีมนักวิจัยของศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา 2.4) การประชุมสะท้อนผลและจัดทำ

แผนการเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากการทำการสอนเสร็จในแต่ละครั้งจะมีการพูดคุยสะท้อนผลการสอน ระบายร่วมกับครูผู้สอน และผู้เข้าร่วมสังเกตการสอนเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสีย และข้อควรปรับปรุง ต่าง ๆ ครั้งละ 5-10 นาที และในทุกสัปดาห์จะมีการประชุมสะท้อนผลการสอนรายสัปดาห์ร่วมกับ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร คณะครู ผู้ประสานงาน โรงเรียน และทีมนักวิจัยของศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา และหลังเสร็จสิ้นการประชุมสะท้อนผลจะเป็นการจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกันของครูในแต่ละช่วง ชั้น 3) ใช้ห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ การใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้นวัตกรรมการศึกษา ชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด โดยได้ปรับขั้นตอนของการศึกษาชั้นเรียนให้ สามารถใช้ได้ง่ายในช่วงเริ่มแรกในการนำมาใช้ในประเทศไทยโดยใช้เพียงสามขั้นตอน ได้แก่ การ วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaboratively Plan) การสังเกตชั้นเรียนร่วมกัน (Collaboratively Observe Classroom) และการสะท้อนผลชั้นเรียนร่วมกัน (Collaboratively Reflection) โดยเน้น “การร่วมกัน” (Collaboration) ในสามขั้นตอน และในขั้นการร่วมกันสังเกต ชั้นเรียน จะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด ที่ทำให้เกิดชั้นเรียนที่เน้น กระบวนการแก้ปัญหา (Problem solving classroom) โดยมีลำดับขั้นการสอน 4 ขั้น คือ 3.1) ขั้น นำเสนอปัญหาปลายเปิด (Posing Open-Ended Problem) 3.2) ชั้นเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน (Students' Self Learning) 3.3) ชั้นอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดของนักเรียนทั้งชั้นเรียน (Whole Class Discussion and Comparison) 3.4) ชั้นสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียน (Summary Through Connection Students' Ideas) (Inprasitha, 2010)

การนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการ แบบเปิดมาใช้ ทำให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ในการพัฒนาชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นแง่มุมที่เกี่ยวกับผู้เรียนและ แง่มุมที่เกี่ยวกับครูผู้สอน การใช้ห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิดเป็น ห้องเรียนที่เน้นการพัฒนาการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ครูจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการแบบเปิดซึ่งครูให้นักเรียนในชั้นเรียนทำการ แก้ปัญหาปลายเปิดทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย และรายบุคคลเพื่อค้นหาวิธีคิดที่นักเรียนนำมาใช้ในการ แก้ปัญหาให้ได้หลากหลายวิธี พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลของการได้มาซึ่งวิธีการเหล่านั้น เมื่อนักเรียน ในชั้นเรียนทำการแก้ปัญหาปลายเปิดแล้ว ครูได้จัดการชั้นเรียนโดยให้นักเรียนแต่ละคนได้นำเสนอ วิธีการคิดและอธิบายวิธีการได้มาซึ่งคำตอบหน้าชั้นเรียน และเมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอเสร็จสิ้น ครู สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยให้นักเรียนกลุ่มอื่นในชั้นเรียนตั้งคำถามที่เป็นข้อสงสัย เป็นคำถาม เพื่อตรวจสอบวิธีคิดของเพื่อนที่นำเสนอซึ่งมีวิธีคิดที่แตกต่างจากตนเอง เป็นคำถามถึงการได้มาซึ่ง วิธีการหรือคำตอบที่นำเสนอ เป็นคำถามถึงวิธีการคิดที่แปลกใหม่ และการใช้คำถามของครูให้

นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่มีวิธีการคิดหรือคำตอบที่เหมือน และแตกต่างกัน กลุ่มที่นำเสนอพยายามอธิบายให้เหตุผลต่อคำถามซึ่งทำให้นักเรียนทบทวนวิธีการคิดของตนเอง การอธิบายในช่วงนี้ไม่เพียงแต่อธิบายว่าตนเองนั้นคิดและเข้าใจอย่างไรแต่เป็นการอธิบายเพื่อสื่อสารแนวความคิดของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อีกด้วย จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด ในลักษณะดังกล่าว ทำให้ห้องเรียนเป็นห้องเรียนที่สามารถใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์เรื่องต่างๆ ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและเกี่ยวกับครู เช่น การเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดเป็นอย่างไร บรรทัดฐานทางสังคมหรือบรรทัดฐานของห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดเป็นอย่างไร บทบาทของครูในห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดเป็นอย่างไร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียนที่เน้นการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดเป็นอย่างไร เป็นต้น

โดยการใช้ชั้นเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์นี้ โครงการนี้จึงวางแผนการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องระบบการพัฒนาวิชาชีพครู การวิจัยและพัฒนาหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหา และการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน 2) การวิจัยและพัฒนาความรู้ของครู 3) การวิจัยและพัฒนาระบบพัฒนาวิชาชีพครู (In -Service Teachers) 4) การวิจัยและพัฒนาระบบการฝึกหัดครู (Pre-Service Teachers or Prospective Teachers) 5) การวิจัยและพัฒนาระบบการฝึกหัดครูและระบบพัฒนาวิชาชีพครู 6) การวิจัยและพัฒนาหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหาและเน้นแนวคิดของนักเรียน

โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ควรนำไปศึกษาแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปสัมภาษณ์เพื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรายบุคคล ดังนี้

“...ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเข้าใจและจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ

ที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ควรมีส่งเสริมให้มีการวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาของครู อาจทำในรูปแบบของ โครงการ หรือการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วม กิจกรรมที่สถาบันหรือหน่วยงานจัดขึ้น ส่วนด้านพัฒนาสื่อที่จำเป็นข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ เรื่องของงบประมาณ ดังนั้นควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อจากแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1. 15 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไป ในแต่ละครั้งที่เข้าสอนมาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน.ควรส่งเสริม สนับสนุนและจัดหางบประมาณให้ครูผู้สอนได้แก้ปัญหาการเรียนโดยใช้การวิจัย และ ควรจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมทันต่อความต้องการและ ควรกระตุ้นให้ครูได้ผลิตและจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพื่อประกอบการเรียนการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2. 15 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียน โดยเปลี่ยนบทบาทจากครูที่มีแต่บรรยายมา เป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ หรืออาจรวมกันเป็นคณะครู เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัด กระบวนการเรียน รู้ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู คณะกรรมการ สถานศึกษา ในการพัฒนาหรือจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการ พัฒนาด้านวิชาการ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ปรับปรุง ข้อมูล สารสนเทศและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3. 17 กุมภาพันธ์ 2560)

“ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากการให้หรือบอกความรู้มาเป็นผู้คอยช่วยเหลือ สนับสนุน หาแหล่งสืบค้นความรู้ หรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ...ควรส่งเสริม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเช่น เป็นวิทยากร บรรยายหรือเชิญชวน นักเรียนไปศึกษาในชุมชน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4. 17 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ส่งเสริมให้ครูทำ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการศึกษาวิเคราะห์ความ จำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัด การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่ง เรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5. 17 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ควรมีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูได้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6. 20 กุมภาพันธ์ 2560)

“...ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในการส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7. 20 กุมภาพันธ์ 2560)

“...กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา ครูสภาควรทำหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูได้มีด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8. 3 มีนาคม 2560)

“ควรมีการประเมินโดยการเน้นสภาพจริงในการปฏิบัติการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครู และมีบุคคลหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ ศึกษาเป็นผู้ร่วมประเมินด้วย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9. 7 มีนาคม 2560)

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามประเด็นที่ได้จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปได้ว่า ควรมีแนวทางดังนี้ 1) ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียน โดยเปลี่ยนบทบาทจากครูที่มีแต่บรรยายมาเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ หรืออาจรวมกันเป็นคณะครู เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ 2) ควรมีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูได้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ควรมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของครู โดยอาจทำในรูปแบบของโครงการ หรือสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการพัฒนาคู่มือ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการพัฒนาคู่มือ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในส่วนรายค้านั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

5.1.3 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ในประเด็นของด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 2) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการ ศึกษา สรุปได้ 3 แนวทาง ได้ดังนี้

5.1.3.1 ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียน โดยเปลี่ยนบทบาทจากครูที่มีแต่บรรยายมาเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ หรืออาจรวมกันเป็นคณะครู เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการ เรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

5.1.3.2 ควรมีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครู ได้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.1.3.3 ควรมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของครู โดยอาจทำในรูปแบบของโครงการ หรือสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของ สถาน ศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะ ให้สถาน ศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำ ให้สถานศึกษามีความเข้ม แข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ ตลอด จนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนา

คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 33) และนอกจากนี้ในปัจจุบันถือเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาด้านงานวิชาการ ที่ถือเป็นหัวใจหลักและถือว่าเป็นงานที่สำคัญ ซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาจะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน (บุญทิพย์ สุริยวงศ์, 2544 ; อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2554, น. 32) และนอกจากนี้งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษา คือ ตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แตกต่างจากงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญอันเป็นค้ำรอง ผู้บริหารและครูจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรุจิรี ภู่อาระ (2545, น. 27) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่น เดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรต่อไป เช่นเดียวกับ คำริ บุญชู (2546, น. 16) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรกเพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งจุดหมายอันเดียวกัน คือ นักเรียนมีคุณภาพ งานวิชาการจึงเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษา คือ เด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพและมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด คือ มีผลสำเร็จทางการเรียนสูงหรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยที่นักวิชาการและนักการศึกษา เช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น. 36) ; กมล ภู่อาระ (2544, น. 9-16) ; รุจิรี ภู่อาระและจันทรานี สงวนนาม (2545, น. 59-60) ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 3-4) และ Hencley (1973, pp. 163-164) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารงานวิชาการ จะต้องมิชอบข่ายงานที่ถือเป็นองค์ประกอบหลักใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวัดผล ประเมิน ผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันชัย พงศ์พันธ์ (2553, น. 98-99) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 การวิจัย ที่พบว่า ระดับปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์ (2556, น. 68) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 1 โดยศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียน ด้านพัฒนาการเรียน รู้ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวางแผนด้านวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนที่มีผลการวิจัย สรุปว่า มีสภาพการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากการจัดกระบวนการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 28-34) ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณี ต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ สอดคล้องกับวิจัย วงษ์ใหญ่ (2543, น. 60) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นการประเมิน

ที่ทำให้ไม่ได้ง่ายถ้าผู้สอนไม่เข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ผู้ศึกษาที่ชัดเจน เพราะการเรียนรู้ที่ยังคงต่อเนื่องขณะที่มีการประเมินวิธีการประเมินแบบเดิมโดยการทดสอบ การเรียนรู้จะถูกปิดลงในขณะที่มีการประเมินเกิดขึ้น การประเมินสภาพจริง ต้องการให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่ก่อนกับสถานการณ์ใหม่ ผู้สอนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำได้ อะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนประยุกต์ขึ้น ทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่ความยุติธรรมของการประเมิน ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่สนใจและมีความเข้าใจชัดเจน รวมถึงความรับผิดชอบของการที่จะคิดประดิษฐ์ คิดค้นหาคำตอบเอง สิ่งที่น่า สนใจของการเรียนสำหรับผู้สอนคือผู้เรียนคิดอย่างไร เช่นเดียวกันกับ ปัญหา แก้วกีย์ร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545, น. 20) ที่กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลและการเทียบโอนประสบการณ์ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลตามระดับชั้นเรียน ที่มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ การประเมินคุณภาพระดับสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายปีและช่วงชั้นนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ได้มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ทั้ง 6 ด้าน ตามผลการวิจัย ด้านด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบ โอนผลการเรียนจึงสำคัญมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์ (2556, น. 68) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนของนักเรียน

สำหรับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มีผลการวิจัยสรุปได้ว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากทั้ง 6 ด้าน นั้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่พบว่า ในด้านการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดการศึกษาวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำนวนหนึ่งต้องปฏิบัติ ทั้งในสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่

สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ซึ่งในท้ายที่สุดก็ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 2) ตลอดจนปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนประถมที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่จำนวน 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของ สพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คนเท่านั้น ซึ่งไม่พอดีกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้นโรงเรียนดังกล่าว จึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). 2558 : <http://www.moe.go.th>) ซึ่งสภาพปัญหาเหล่านี้ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูไม่มีโอกาส หรือเวลา หรืองบประมาณในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็เป็นได้ และในส่วนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548, น. 17) ก็กล่าวไว้สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ว่าแม้ครูจะผ่านการอบรมสัมมนาหลายครั้ง แต่ครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน

นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายทอง พรหมมา (2554, น. 128-130) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามขอบข่ายงานวิชาการ 7 งาน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานวัดผลและประเมินผลการเรียน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับ สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนในงานนิเทศภายใน ภาพรวมของการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง สภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนงานประชุมอบรมทางวิชาการภาพรวมของการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง และ สุกฤดา เกตานนท์ (2555, น. 103-104) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

ประถมศึกษา อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้
 แนวทางแก้ไขทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนา
 กระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการ
 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา 8) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษา

5.2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการ
 บริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 มหาสารคาม เขต 2 โดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็น โดยรวมและเป็นราย
 ด้าน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร
 สถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ
 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัย
 ของ ทิพย์วรรณ ดับโรค (2556, น. 65-66) ที่วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงาน
 วิชาการตามความคิดเห็นของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2
 โดยรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัด
 ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการ
 เรียนรู้ ตามความคิด เห็นของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 2
 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 .05 ทุกด้าน และ เบญจมาศ เจริญสุข (2556, น. 63-64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ไข
 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต
 2 ผลการวิจัยสรุป การบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
 ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมตตา ภัทรภรณ์
 ไพบูลย์ (2556, น. 68) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงาน
 วิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่
 ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล
 และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนด้าน

การพัฒนาการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวางแผนด้านวิชาการ

2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ สุรัตยา รอดรัตน์ (2556, น. 67-68) ที่ได้วิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.3 การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน สรุปได้ 3 แนวทาง คือ 1) ครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียน โดยเปลี่ยนบทบาทจากครูที่มีแต่บรรยายมาเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ หรืออาจรวมกันเป็นคณะครู เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ 2) ควรมีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูได้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) ควรมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของครู โดยอาจทำในรูปแบบของโครงการ หรือสร้างเครือข่ายร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับอุทัย บุญประเสริฐ และจิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์ (2544, น. 20) ที่กล่าวว่า เนื่องจากงานวิชาการมีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กับงานบริหารด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนหลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการ นอกจากมรการจัดทำแผนงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ ควรมีการจัดทำโครงการพัฒนาครูขึ้นในโรงเรียน และควรมีการติดตามและประเมินผลงานด้วย ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-37) ที่กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องบริหารเกี่ยวกับการส่งเสริมครูจัดทำแผน การเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน พร้อมทั้งจัดการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรและส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์ บริหารและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ด้วยการส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ตลอดจนเผยแพร่ผลการศึกษา

หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงาน และสถาบันอื่น ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และยังคงสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548, น. 17) ที่ได้มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนการประสานความร่วมมือในการจัดทำและเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนและการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนตามลำดับ โดยต้องให้การพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย แม้ครูจะผ่านการอบรมสัมมนาหลายครั้ง แต่ครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำกระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแนวทางทั้ง 3 แนวทางนี้สามารถนำไปใช้พัฒนาหรือแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้ โดยอาจนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษาหรือตามระดับสภาพปัญหาหรือการดำเนินงานในด้านที่เกี่ยวข้อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูล สารสนเทศที่ผลจากการวิจัยนี้ นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และมีคุณภาพส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

5.3.1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หน่วยงาน สถานศึกษาหรือผู้บริหารสามารถนำแนวทางที่ได้จากการศึกษานี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

5.3.2.2 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กมล ตรีราช. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเทศบาล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์พับลิเคชั่น.
- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : ณิชทิพย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *รายงานการประเมินผลความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติ เฝิงนู. (2549). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กิติมา ปรีดีคิดถ. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- จุมพล สวัสดิ์วิทยกร. (2542). *หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ.
- ชารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ณัฐพล ชุมวรจฉาย. (2545). *บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- คำริ บุญชู. (2546). *การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนูญสถานศึกษา). วารสารวิชาการ, 5(11)*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ถวิล แพงยา. (2550). *การศึกษาสภาพและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ถวิล มาตรฐาน. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ School-Based Management: SBM*. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

- ทับทิม ปาเงิน. (2552). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย*. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ทิพย์วรรณ ดับ โธด. (2556). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิสนา แวมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ธีรศักดิ์ อาษา. (2554). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตยา พูลแสง. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่ : แสงศิลป์.
- เบญจมาศ เจริญสุข. (2556). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญทิพย์ สุริยวงศ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ปัญญา แก้วกัญญาและสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). *หลักทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

- ปราชญา กล้าผจญและสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2530). *การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). : **มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช**.
- ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.9, Ph.D.), (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย เสถียมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถานบันการศึกษา*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2544). *แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บทบาทครูกับการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : 프리ทวาม กราฟฟิคจำกัด.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2556). *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรชัย เจดามาน. (2556). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. สืบค้นจาก <http://www.oknation.net/blog/jedaman/2013/03/29/entry->
- เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ. (2553). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธี. (2550). *การจัดและบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- เมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์ (2556). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมย์ อำนวยพันธ์วิไล. (2552). วิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอิทธิบาท 4 ของกลุ่มโรงเรียนชาลววลักษณ์ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัชติรธ พิมพาคณ. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอบึงนาราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนา อนันตชาติ. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอมือชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนพร ไกรถาวร. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บั๊กพออยท์.
- วันชัย พงสุพันธ์. (2553). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์), 2.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2545). แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา. (2553). จากหลักสูตรแกนกลางสู่สถานศึกษาสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วินิจ เกตุขำ. (2548). ความพร้อมใจการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศักดิ์ไทย บวรกิจ และวาโร เฟ็งสวัสดิ์. (2554). *รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริกุล นามศิริ. (2552). *การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการ ใน โรงเรียนขนาดเล็ก: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร ทาทราย. (2552). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2558). *แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. สืบจาก <http://tdri.or.th/publications/wb113/>.
- สมาน อัสวภูมิ. (2545). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : บั๊คพอยท์
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). *ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวแบบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรคุุณบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สายทอง พรหมมา. (2554). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สุกฤดา เกตานนท์. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่ : เดอะโน้ตเลจเซนเตอร์.
- สุชาลินี แสนท์. (2556). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุปรีชา กมลาศน์, พลอากาศโท, หม่อมหลวง, (2545). *กลยุทธ์การบริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุรัตยา รอดรัตน์. (2556). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (งานนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรพล พุดคำ. (2544). *โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา*. ลพบุรี : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2557). *ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา 2557*. มหาสารคาม : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ*. สืบค้นจาก <http://www.obec.go.th/news>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครูแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เสนาะ ดิยาวี. (2544). *หลักการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2557, 29 มิถุนายน). ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องเร่งรัดแก้ไข. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/787389251302068>.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2542). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. (2540). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : เอสดีเพรส.
- อุทัย บุญประเสริฐ และ จิราภรณ์ จันทร์สุพรรณ. (2544). *รายงานการวิจัย เรื่อง ภารกิจ โครงสร้าง และอัตรากำลังของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. โครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.*
- อำนาจ พลรักษา. (2556). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- อมรชัย ตันติเมธ. (2542). *การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). *การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3).* กรุงเทพฯ : ฟีนีฟับลิชชิง.
- Angela Kertes, Henny A. Westra, Lynne A., and Madalyn M., (2011). *The Impact of Motivational Interviewing on Client Experiences of Cognitive Behavioral Therapy for Generalized Anxiety Disorder*. J Cognitive and Behavioral Practice, 18, 55–69
(www.elsevier.com/locate/cabp/full/26/6/54).
- Barnard, c. (1968). *The functions of the Executive*. Massachusetts : Harvard University Press.
- Bartol, K Marten. D. Tein. M and Mayahews. G. (1998). *Management : A Pacific rim focus*. (2rd ed). Roseville NSW : Mc Graw-Hill.
- Bukosky, A.E. (1999). *Comprehensive high school restructuring: Utilizing school – based management and circular reforms to increase student achievement comprehensive restructuring California. Abstract From PreQuest – File: Dissertation Abstracts Item: AAC 9933792.*

- Buzzi, Michael Joseph. (1991). "*The Relationship of school Effectiveness to Selected Dimensions of Principals, Instructional Leadership in Elementary School in the State of Connecticut*". Dissertation Abstracts International 51, 12, 3167-A.
- Campbell, Roald F. other. (1986). *Introduction to Educational Administration*. Boston : Allyn and Bacon.
- Cave. (1992). *Technology in School : A Handbook of Practical Approaches and Ideas*. London : Routledge and Kogan Paul.
- Chapman, E.N.. (1995). *Supervisor Survival Kit*. second edition, California : Science Research Associates Inc..
- Good, Cater V. (1973). *Dictionary of Education*. (3rd ed). New York : McGraw-Hill Book, .
- Harold Koontz & Heinz Wehrich, (1991). *Ninth Edition Management*. New York : McGraw Hillbook.
- Hellriegel, D. and Slocum. J.W. Jr. (1979). *Organizational Behavior*. New York : West Publishing Co.
- L.C.Cunningham and W.J Gephart (Eds.). *Leadership : the Science and Art Today*. (pp, 139-164). Itaska, IL: F.E Peacock Publishers.
- Holt, D.H. (1993). *Management principles and practices*. New Jersey : Neglewood Cliff : Prentice – Hall.
- Koontz, H. and H. Wehrich. (1990). *Essentials of Management*. New York : Mc Graw – Hill Book Company.
- Krejie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Educational and Psychological Measurment*. New York : Minnisota University.
- Massie, J.L. and Douglas J. (1981). *Managing : A Contemporary Introduction*. (3rd ed). Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, Inc.
- Sergiovanni, Thomas J., Burlingame, Martin; Coombs, Fred S.; and Thurston, Paul W. (1992). *Educational Governance and Administration*. (3rd ed). Massachusetts: A Division of Simon and Schutter, 1992.
- Spark, Richard Kingsley. (1984). "*Elementary school Enrollment Size To Academic Achievement in New Mexico*," Dissertation Abstracts International. 45(6) : 384-A.

Wagner, J.A., and Hollembeck, J.R. (1995). *Management of organization behavior*. New Jersey :
Prentice – Hall.

Wren, Cynthia Y. (1997). *Work Motivation and Perceived Organizational Effectiveness in Middle
Schools*. (Online). Available from <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9637812>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน้าที่
1. ดร.พิชัย บุญมาหนองคู	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนตาลกุดเวียนหนองหญ้าม้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1
2. ดร.ไชยา วิญญาสุข	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกล่าม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. ดร.วิทยา นนนภา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
4. ดร. ศุภศิริ ขามช่วง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
5. นายมีชัย พลภูงา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน้าที่
1. ดร.พิชัย บุญมาหนองคู	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโนนตาลกุดเวียนหนองหญ้าม้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1
2. ดร.ไชยา วิญญาสุข	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโคกล่าม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. นายสังคม วีระพันธุ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคำบัง 1 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร
4. นางวรกมล ปัตตานย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสระบัว สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
5. ดร.วิทยา นนนภา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเตาป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
6. นายอังกูร สอนบุญชู	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2
7. นายวัชรินทร์ ปะนามะเก	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงหัวช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2
8. ดร.สุกสิริ ขามช่วง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
9. นายมีชัย พลภูงา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ภาคผนวก ข

ผลการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of item objective congruence = IOC)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น (คนที่)					รวม	สรุป
	1	2	3	4	5		
การนิเทศการศึกษา							
1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา	+1	+1	0	+1	0	0.60	ใช้ได้
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา							
6. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระแกนกลางของกระทรวง ศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ	ความคิดเห็น (คนที่)					รวม	สรุป
	1	2	3	4	5		
10. นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
11. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
12. ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน							
13. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14. จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และประเมินผลของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบ การ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18. จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	+1	0	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้							
19 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20. คุรจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23. การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ	ความคิดเห็น (คนที่)					รวม	สรุป
	1	2	3	4	5		
24. การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อ ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ร่วมในการจัดการ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
26. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการ พัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถาน ศึกษา	+1	0	+1	+1	0	.60	ใช้ได้
27. ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	0	.80	ใช้ได้
28. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น	+1	0	+1	+1	0	.60	ใช้ได้
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา							
29. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการ บริหารงานวิชาการ	0	+1	+1	+1	+1	.80	ใช้ได้
30. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการ สอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	75.0
	Excluded ^a	10	25.0
	Total	40	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.908	33

RELIABILITY

```

/VARIABLES=A1 A2 A3 A4 A5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 C13 C14 C15 C16 C17
C18 D19 D20 D21 D22 D23 D24
D25 E26 E27 E28 F29 F30 F31 F32 F33
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA.

```


ภาคผนวก ค

เครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ในการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. แบบสอบถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อท่าน จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ ที่นี้

ภัทรธิดา เดโชเม็ง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

มากกว่า 30 ปี

น้อยกว่า 45 ปี

ตั้งแต่ 30 – 45 ปี

3. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาเอก

ปริญญาโท

4. ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นกับสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (33 ข้อ)

ด้านที่ 1 การนิเทศการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ
ด้านที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
ด้านที่ 3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	จำนวน 6 ข้อ
ด้านที่ 4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	จำนวน 7 ข้อ
ด้านที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	จำนวน 3 ข้อ
ด้านที่ 6 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ว่าแต่ละข้อว่ามีสภาพการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดค่าความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับที่ต่ำสุด

ข้อ ที่	ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การนิเทศการศึกษาจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา					
2	ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา					
3	ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา					
4	ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา					
5	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา					

ข้อ ที่	ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระ แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น					
7	วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
8	จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม					
9	นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้ หลักสูตรให้เหมาะสม					
10	นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา					
11	ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร					
12	ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม					
13	3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ สถานศึกษา					
14	จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผล และ ประเมินผลของสถานศึกษา					
15	ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงาน					
16	จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด					
17	พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน					
18	จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการ เรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียน การสอน					
19	4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน					

ข้อ ที่	ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	เป็นสำคัญ					
20	ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน					
21	ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา					
22	การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง					
23	การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง					
24	การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่สังคม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม					
25	จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการ					
26	5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา					
27	ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้					
28	ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น					
29	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ					
30	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน					
31	จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนา งานด้านวิชาการ					
32	ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น					
33	การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๗๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๔ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.พิชัย บุญมาหนองสุ

ด้วย นางสาวภัทรสิดา เดโชเมือง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๔๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษารูปแบบและแนวทางการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านกาวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายการฯ) ดร. สุรวิทย์ ทองบุญ

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๕๒-๒๑๑๘๘๕๓ ๒๖๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๙๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๔ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.โชชา วิทยาสุข

ด้วย นางสาวภัทรธิศา เตโชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๑๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสกลนครพื้นที่การศึกษาระบบศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเชิญเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๑๗๒-๒๑๑๘๕๑ ๑๒๗

ที่ ศอ ๐๕๙๐.๐๒/ว ๙๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ข.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๘๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายมีชัย พลภูภา

ด้วย นางสาวภัทรธิดา เตโชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๕๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองมุ)

คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๖๙๖๒-๒๑๑๘๘ ต่อ ๓๖๔

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๓/ว ๗๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหรือเมื่อการวิจัย

เรียน ดร.ศุภศิริ ขามช่วง

ด้วย นางสาวภัทรธิดา เตโชเม้ง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๓๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ทองบุญ)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๒๑๘๔ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๗๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางวรรณกล ปัดดาเนย์

ด้วย นางสาวกัทริธิดา เตโชเมือง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๕๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาวิชาการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๕๗๗๒-๒๓๑๘๓๘ ต่อ ๑๒๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๓๗๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๙๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ศร.วิทยา นนนภา

ด้วย นางสาวภิทรธิดา เดโชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๕๒๓๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ	☐	ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
	☐	ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
	☐	ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
	☐	อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวิทย์ ทองบุญ)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๕๗๕๒-๒๒๑๑๔๓๑๑ ๒๖๑๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๗๕๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายวิจิรินทร์ ปะนารณะเก

ด้วย บางสารภัทรธิดา เตโชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัดนี้ดิฉันขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านทฤษฎีและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวิทย์ ทองบุญ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศบ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๗๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๔ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายอังกูร สอนบุญชู

ด้วย นางสาวภัทรธิดา เคไชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๓๐๒๐๐๕๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านทฤษฎีและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองบุญ)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๕๗๗๒-๒๑๑๘๔ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๗๘๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๓

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำบง ๑

ด้วย นางสาวภัทรจิตา เกษเมือง รหัสประจำตัว ๕๗๘๖๑๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาวิชาการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ โรงเรียนบ้านคำบง ๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จ.มหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวิทย์ พยอมย

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๗๗๒-๒๑๑๕๘ ต่อ ๒๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/๗๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ธ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๒

๑๐ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์

เขียน

ด้วย นางสาวกัทธิศา เตโงเมือง รหัสประจำตัว ๕๗๘๑๑๐๒๐๐๕๐๘ นักศึกษาวិทยูญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASAKHAM UNIVERSITY
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๕๓๖๕๒-๒๓๑๘๗๒ ๑๖๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๙๘๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
จ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๘๐๐๑

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตาออก

ด้วย นางสาวกัทรธิดา เตโชเมือง รหัสประจำตัว ๕๙๙๒๑๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองมุ)

คณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๒๓๒-๒๑๑๔๔ ต่อ ๑๖๙

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๕๘๑๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขามเวียน

ด้วย นางสาวภัทรวิศา เตโชเม้ง รหัสประจำตัว ๕๕๘๖๑๐๒๐๐๕๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัดนี้ดิฉันขอเรียนมายัง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้วิจัย ศาสตราจารย์ ดร. สุวิทย์ ทองสุข)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๕๓๕๒-๒๓๑๘๓(๒) ๒๖๕๙

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๗/ว ๕๔๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองสมเด็จอด้

ด้วย นางสาวภัทรธิดา เตชะเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๕๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวิทย์ ทองบุญ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๔๔ ต่อ ๑๒๗

ที่ ศบ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๙๘๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดงหัวช้าง

ด้วย นางสาวภัทรธิดา เตโชเมธี รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๓๐๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวิทย์ ทองบุญ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๓๖๗

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๒/ว ๙๕๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ข.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๗

๙ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจตุคนประชาสรรค์

ด้วย นางสาวภัทรธิศา เคโซเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๕๒๒๒๐๐๔๐๘ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาวิชาการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองบุ)

คณะศึกษาศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๙๒-๒๑๑๘๔๕๒ ๓๖๙๙

ที่ ศธ ๐๕๕๐.๐๖/๗ ๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8.เมือง ๑.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตาพานสว่างแซ่ง

ด้วย นางสาวทวิจิตา เตโชเม็ง รหัสประจำตัว ๕๗๘๒๑๐๒๐๐๔๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒" เพื่อให้การวิจัยดำเนินการด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้เขียนคำสั่งฯ รศ. สุรวิทย์ ทองบุญ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๔๓๙๕๑-๒๑๑๘๔๕๒ ๑๖๗

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.1 การเข้าเยี่ยมโรงเรียนบ้านคำบง อำเภอนิคมน้ำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ จ.2 การทดลองทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคำบง
อำเภอรัตนวาปี จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ จ.4 การเข้าเยี่ยมชมโรงเรียนบ้านคำบง อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ภัทรธิดา เอโซเม็ง, สมเจตน์ ภูศรีและกฤษกนก ดวงชาทม. (2560), การศึกษาสภาพและแนวทาง
พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 13(1).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวภัทรธิดา เตโชเม็ง
วันเดือนปีเกิด 13 มกราคม 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน 22/7 ตำบลหนองบัว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่งปัจจุบัน ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านหัวหนอง (สังฆวิทยา) อำเภอวังไชย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาฟิสิกส์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2544 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ปว.ค.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2560 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY